

ANKARA BAROSU DERGİSİ

YIL : 1953

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

SAYI : 4

Doktrin

6123 sayılı kanunla değişen T. C. K. infaza müteallik hükümlerinin tatbik sureti hakkında Adalet Vekâletinin 16/7/1953 tarih ve 77/18 sayılı tamimi münasebetiyle

Avukat Prof. Dr. Faruk EREM

Dr. Hakkı DEMİREL

Adliye Vekâletince T. C. K. nın 6123 sayılı kanunla değişen infaza müteallik hükümlerinin tatbik sureti hakkında 16.7.1953 tarihinde bir tamim yayınlanmış bulunmaktadır. Bu tamim "Birinci devre hücre cezasının alelittlak müebbed ağır hapisle 15 sene ve daha yukarı ağır hapis hükümlerinin en fazla cezası olanların daha evvel hücreye konulması suretiyle halen hücrede bulunanlara da şâmil olmak üzere yeni müddetlere göre (cezasının onda birine müsavi asgari iki ay azami bir sene olarak) tatbiki..." ve "kanunun mer'iyeti tarihinde üçüncü ve dördüncü derecede bulunanları o güne kadar kazandıkları müddetler nazara alınarak muad- del kanun hükümleri dairesinde meşruten tahliyeden istifade ettirilmele- ri" demek suretiyle gayet mühim bir doktrin meselesi ortaya atmaktadır. Filhakika, bu suretle infaza müteallik kanunların - bu kanunlar mahkû- mun aleyhinde olsa bile - derhal tatbik olunacağı kabul edilmektedir.

Acaba bu hal Ceza Kanunumuzun ikinci maddesinde yer alan "suğun işlendiği zamanın kanuna tâbi oluşu" prensibine uygun mudur?

Bu mesele gerek doktrinde gerekse tatbikatta bilhassa dikkati çekmiş olan bir meseledir (1)

Doktrinde galip gelen fikre göre meselenin halli için bir tefrik yapmak icap etmektedir. (2) : Eğer yeni kanun bir teşkilât ve bir disiplin değişikliği yapmış ise cezanın mahiyetini değiştirmemiş olduğuna göre makale şümul mevzuu olmaz. Yeni kaideler kanun meriyete girdiği zaman cezasını çekmekte olanlar hakkında uygulanır. (3) Nitekim 1895 tarihli bir kanunla Fransa'da o zamana kadar Yeni Kaledonya'da "Docos" yarım adasında infaz edilmekte olan nefiy cezasının badema Salut adasında infaz edilmesi derpiş olunmuş ve bu hüküm o sıralarda mahkûm edilmiş bulunan meşhur yüzbaşı Dreyfus'e de tatbik edilmiştir. (4) Zira sözü geçen kanun sadece bir teşkilât değişikliği yapmış, cezanın mahiyetini değiştirmemiş bulunuyordu. Buna mukabil yeni kanun eski kanunda derpiş edilmiş bulunan infaz şeklinde değişiklik yapmış ise, yeni kanuna - bilhassa bu kanun suçlunun durumunu ağırlaştırdığı takdirde - makale şümul kudreti tanımağa imkân yoktur. (5) Zira hükümlünün sübjektif bir kamu hakkı devletin cezalandırma hakkı ile karşılaşmaktadır. (6) Nitekim yine nefiy hakkında Fransa'da 8 Haziran 1850 de çıkarılan bir kanunla bu husus açıkça belirtilmiş bulunmaktadır; o zamana kadar infaz edilmekte olan sürgün cezasının bu kanunla kolonilerde infaz edilmesi öngörülüyordu. Kanun, yukarıda da söylediğimiz gibi, hükmünün makale şümulü olamayacağını buna dair bir madde ile açıkça belirtilmiştir (7).

Kanunda sarahat bulunmayan hallerde mahkemeler de aynı prensibi tatbik etmişlerdir. Fransız mahkemeleri ağır hapis cezasının infaz tarzını ağırlaştıran 25 Aralık 1880 tarihli kanunu evvelce mahkûm olmuş ve cezalarını çekmekte bulunan kimselere "bu kanun mahkûmun bir yılı geçmemek üzere geceli gündüzlü hücre hapsine tâbi tutulmasını öngörmek suretiyle cezanın infaz tarzını ağırlaştırdığı..." mülâhazası ile (8) tatbikten imtina etmişlerdir. Bu durum karşısında 6123 sayılı kanunumuz nazarı itibara alınacak olursa, bu kanunu infaz sistemimizde sadece bir disiplin ve teşkilât değişikliği yapmakla kalmayıp eski kanunda öngörülmüş bu-

(1) Roubier; Les conflits des lois dans le temps, Tome II, p. 629

(2) Garçon; Code pénal, art. 4, n. 132; Manzini; Trattato., C. I, n. 154 Garraud; Traité., Tome I, n. 159; Donnedieu de Vabres; Traité., 2. bası. p. 811

(3) Manzin; Loc. cit.

(4) Donnedieu de Vabres; s. g. e., S. 811

(5) Manzini; s. g. e., n. 154: "Se nuove regole giuridiche modificano il sistema d'esecuzione previsto dal codice...si dovrebbe negare forza retroattiva alla legge specialmente se questa aggrava la condizione del condannato".

(6) Manzini; Loc. cit.: "Nel rapporto punitivo di fronte alla potestà dello Stato stanno i diritti pubblici subiettivi del condannato".

(7) Donnedieu de Vabres; s. g. e., S. 811; kanunun metni için bk. D. 1850. 4. 129

(8) Cour d'Asises de la Seine, 28 décembre 1880, D. 1882. 2. 87

lunan infaz şeklini de değiştirdiği ve yapılan bu değişikliklerle mahkûmun durumunu ağırlaştırdığı görülür. Gerçekten - Adalet Vekâletince yayınlanan tamimde de belirdildiği üzere - yeni kanunun vaz ettiği hükümlere göre dört derecede infaz usulü yerine üç devre kabul edilmiş, devrelerden istifade usulü kaldırılmış ve birinci devre hücre müddeti arttırılmıştır. Yani kanun 16. ncı maddesinde “13. ncü maddede yazılı 3. ncü devrenin ağır hapiste dörtte üçünü ve hapisde de üçte ikisini iyi hal ile geçirenler meşruten tahliyelerini istiyebilirler. “demek suretiyle hükümlünün meşruten tahliyesini de zorlaştırmıştır.

Görülüyor ki tam mânasiyle infaz şeklini değiştiren hükümler karşısında bulunuyoruz. Böyle olunca bu hükümlerin cezalarını çekmekte olan mahkûmlara tatbik edilmemesi icap ederdi. Bu itibarla Adalet Vekâletinin mezkûr tamiminin A ve B bentlerinin ceza kanunumuzun ikinci maddesine uygun olduğunu zannetmiyoruz.

Yukarıda zikrettiğimiz 8 Haziran 1850 tarihli nefiy cezası hakkındaki Fransız kanununun müzakeresi sırasında Odion Barrot'nun meclis kürsüsündeki sözlerini, fikrimizi teyit eder mahiyette bulduğumuzdan buraya almayı faydalı görüyoruz.

“.....Niçin, efendiler, kanunlar ve Adalet, bilhassa hür memleketlerde o kadar mukaddestir.

“Çünkü hür memleketlerde vatandaşlar bir bakıma kanunları kendileri yazmış ve cemiyetle kendi aralarındaki mukaveleyi tanzim etmiştir. Bu mukavele vatandaş ile cemiyet arasındaki münasebetlerde hiç bir müphem nokta bırakmamaktadır. Bu arada, her suçun cezası tâyin edilmiş mukavelede vatandaşın suç işlemesi halinde çekeceği cezanın nevi ve şartları açıkça gösterilmiştir. Mücrim fiilinin cezai neticelerinden haberdar edilmiş ve bu neticeleri evvelden kabul etmiştir. Bu sebeple bu cezai neticelerden hiç bir şikâyet hakkı yoktur. Çünkü bu neticeleri evvelden kabul etmiş bulunuyordu. İşte hür memleketlerde kanunun mukaddestliği bundan ileri gelmektedir.

“Fakat eğer mukavelenin şartlarını açıkça tesbit edecek yerde mukaveleye müphemiyeti sokacak olursanız, mukavelede elastik bir kelime kullanırsanız ve bu suretle mukavelede kullanılan “nefiy” tâbiri sürgünde hapis hali olabileceği gibi sürgünde serbesti de olabilirse veya sıhhi şartları fena bir memlekette olabileceği gibi iyi olan bir memlekette de olabilirse, uzak bir memlekette olabileceği gibi yakın bir yerde de olabilirse vatandaşın çekeceği ceza açıkça gösterilmiş olmayacaktır. Çünkü cezayı tâyin eden ona verilen isim değil, onun şartları, yani çekileceği yer, tabi olacağı rejimdir..” (9).

Hizmet kusuru - şahsi kusur mefhumlarını ayıran kıstaslar

Kemal Galib BALKAR
Devlet Şûrası Başkanun Sözcüsü

Bundan evvelki yazımızda (1) hizmet kusuruna ve şahsi kusura dair uyuşmazlık mahkemesi kararlarından ve Fransada meydana gelmiş bir hâdiseden bahsederek misaller vermiş kazai kararların aydınlığı içinde hukuk âlimlerinin çalışmaları ile vücut bulan kıstasların incelenmesini bu yazımıza bırakmıştık. Bu gün bu konuyu inceliyeceğiz.

Dâvacı ferd için zarar veren kusurlu hareketin neticelerini tazmin ettirmek üzere zararı ika eden şahsı muhatap tutmakta objektif bakımdan menfaat yoktur; çünkü aleyhine dâva açılan kimsenin istenen tazminatı ödemeğe kâfi gelecek malî kudreti haiz bulunduğu her zaman kesin olarak bilinemez. Bu sebeple dâva kazanıldığı takdirde tahsiline hükmedilen meblâğın istifa olunamaması tehlikesi vardır. Buna rağmen Adalet mahkemelerinde dâva açmakta ısrar edilmesinde başka sebepler aramak icap eder. Bunların başında idareyi Borçlar Kanununun 55 nci maddesi mucibince istihdam eden sıfatiyle dâvalı mevkiinde bulundurarak tazminatın tahsilinde karşılaşılacak tehlikeyi ortadan kaldırmak ümidi gelir. Bu düşüncenin hukuki esaslara ve mevzuata uygun olmadığı muhakkaktır (2). İkinci sebep 3546 sayılı Devlet Şûrası Kanununun 32 nci maddesinde idare aleyhine açılacak dâvalar için umumi olarak 90 günlük bir müddet konulmuş olmasıdır. Bu müddet Borçlar Kanununda haksız fiillerden husule gelen zararların tazmini için açılacak dâvalarda kabul edilmiş bulunan müddetin dörtte biri kadardır. İdarî kaza nezdinde dâva açma müddetini kaçıranlar dâva hakkını kullanma müddetini uzatmak imkânını araştırıyorlar ve bunu dâvayı doğuran vâkıaların vasıflarını değiştirerek, hizmet kusurunun haksız fiil diye vasıflandırarak adalet mahkemesine müracaat etmek suretiyle elde ediyorlar. Uyuşmazlık mahkemesinin kurulmasından evvelki devirde adalet mahkemeleri bu tarzda tertip edilmiş dâvaları kolaylıkla kabul ve hâdisenin idarî mahiyette olduğu ve bu sebeple dâvanın rüyeti idarî kazaya ait bulunduğu şeklinde beyan edilen vazife itirazlarını red eylemekte idiler; bu hususta mahkemeler o derece ileri gitmişler idi ki Temyiz Mahkemesi 8/1/1947 tarihli

(1) Ankara Barosu dergisi 1953 sayı 2 sahife 94 - 97

(2) Adalet Dergisi yıl 44, sayı 4 - "Fiilden Doğan Mesuliyetler" başlıklı yazımıza bakınız.

ve 10/1 sayılı tevhidî içtihad kararını ittihaz ederken Uyuşmazlık Mahkemesinin vazife sahasına tecavüz eylediğini düşünememişti (3).

Temyiz Mahkemesinin bu tevhidî içtihad kararında ne kadar ağır hataya düştüğünü Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisinin bugünlerde neşredilecek olan sayısında çıkacak bir etüdümüzde bütün açıklığıyla gösterdik. Bu hatalar sayın üstad İsmail Hakkı Görelî'nin dediği gibi hâdiseleri (4) hizmet kusuru ile şahsî kusuru ayıran kıstaslara göre mütalâa etmemekten neşet etmektedir. Gerçi bu kıstaslar kavranması o kadar güç şeyler değildir. İdare hukukunda klâsik bir hale gelmiş olan bu bahse idarî kazadan, idarenin mesuliyetinden bahseden her kitapta rastlanır. Bununla beraber yüksek Uyuşmazlık Mahkemesinin günden güne yeni gelişmeler gösteren çalışmaları sayesinde memleketimiz hukukçuları nazârında her gün biraz daha fazla alâka gören, dikkati çeken bu meseleyi meslek dergilerine aksettirmekte faide mülâhaza olunmaktadır. Diğer taraftan memleketimizde Cumhuriyet devrinde yürürlüğe giren yeni kanunların yanlış tatbikine son vermek için bu uğurda gayret sarfedilmesi lâzım gelmektedir. Şu arz eylediğimiz mucip sebeblerin tesiri altında bu kıstasları birer birer ele alalım.

I

Hizmet kusurunda anonim olmak vasfı

İdarî fiil dediğimiz hizmet kusuru bazan anonim bir mahiyeti haiz olur. Ortada bir fiil vardır; bu fiil idarîdir; bu fiilden zarar da doğmuştur; fakat fail meçhuldür, fiili ika eden idare adamını tâyin ve teşhise imkân yoktur. Bu gibi hallerde kusuru hizmet kusuru telâkki etmek lâzım geliyor. Menemen sulama kanalının patlaması yüzünden zarar gören şahsın adalet mahkemesinde Bayındırlık Vekâleti aleyhine açtığı dâvaya ait vazife konusunu inceleyen Uyuşmazlık Mahkemesi açıkça beyan etmemiş olmakla beraber fiilin bu vasfını nazara alarak dâvaya bakmak idarî kazanın vazifesi olduğuna karar vermiştir. (E: 52/51, K: 52/138. 27/1/1953 tarihli 8319 sayılı Resmî gazete).

II

Hizmet kusurunun vazifeden ayrılmazlık vasfı

Fransa'nın büyük şöhret sahibi ilim adamlarından müteveffa Hauriou'nun ileri sürdüğü bu kıstas tatbikatta birinciye nazaran müessesenin hukukî mahiyetini aydınlatmağa daha fazla hizmet etmiştir. Birin-

(3) Resmî Gazete, 24/Mart/1947, sayı: 6564

(4) Ankara Barosu Dergisi sayı: 2, sahife: 89

ci kıstasa göre kusuru hizmete izafe etmeğe adeta mecburiyet hissederiz; çünkü kusurlu hareket ve ondan doğan zarar meydanda durduğu halde bu hareketi yapan ve bu zarara sebep olan kimse ortada yoktur; onu bulmak da ekseriya mümkün olamaz. Yukarıda arzeylediğimiz hâdisede görüldüğü üzere kanal patlamıştır, kanalın suları dâvacının tarlasına hücum etmiş, zarar vermiştir. Bunları müşahede ediyoruz; fakat acaba buna sebep olan kusurlu hareket kimden sadır olmuştur; bunu tâyin edemiyoruz. Sulama işinin bir âmme hizmeti teşkil eylediği ve dâvacının Bayındırlık Vekâletinin aleyhine dâvayı tevcih eylediği nazara alınarak dâvanın rüyeti idarî kazaya ait bulunduğuna yüksek Uyuşmazlık Mahkemesi ittifakla karar vermiştir. Burada kararın ittifakla verilmiş olduğunu bilhassa zikrettik; bunun ehemmiyeti aşağıdaki izahat ile anlaşılacaktır. Hâdiselerde hukuk tekniği bakımından mevcut birlik Profesör Hauriou'nun koyduğu kıstas ile daha büyük bir vuzuh kazanıyor. İkinci kıstasın tatbik edildiği hâdiselerde kusur anonim değildir; çünkü kusuru işleyen kimseyi biliyoruz. Kusur âmme hizmetinin ifası sırasında işlenmiştir; kusur hizmete o kadar sıkışıkya bağlıdır ki kusuru idarî fiilden, hizmet hareketinden ayırmak mümkün değildir. İşte bu gibi hâdiselerde hizmet kusuru vardır, deniliyor; ve mesuliyet doğrudan doğruya idareye tevcih edilmek icap ediyor. Motörlü vasıtaların çarpışması neticesinde şimdiye kadar idare aleyhine Borçlar Kanununun 55 nci maddesine istinaden adalet mahkemelerinde açılan dâvalar bu zümreye girer. Gerçi Yüksek Uyuşmazlık Mahkemesinden bu mevzuda sadır olan vazife kararları henüz özlediğimiz istikrarı bulmuş değildir. Bunun sebebine sayın üstad İsmail Hakkı Görelî'nin yukarıda gösterdiğimiz yazısında işaret edilmiştir. Memleket mevzuatının maksada uygun bir tarzda tatbik edilebilmesi için bu kıstasın her an göz önünde tutulması zaruridir.

Bu kıstasın ehemmiyeti şu noktadadır. İnsan memur olmakla (bu kelimeyi âmme idaresi kadroları içinde âmme hizmeti ifa eden kimse mânasında kullanıyoruz) tabiatında mevcut olan kusur işlemek zaafından tecerrüt eylemiş olmaz. Kendi öz işinde yapageldiği dikkatsizlik, tedbirsizlik gibi hareketler memuriyet vazifesini ifa ederken de vukua gelebilir. İşte bu tarzda ifa edilmiş hizmeti terkip eden hareketler arasında bulunacak kusurlu unsurlar hizmeti kusurlu hale getirir; böyle kusurlu hizmetlerin doğuracağı zararların tazmininden, idare Borçlar Kanununun 55 nci maddesi mucibince değil âmme hukuku prensiplerine, 3546 sayılı Kanunun 23 ncü maddesine göre mesul olacaktır. İdari fiil ve hizmet kusuru hakkındaki bu telâkki vazife konusundaki uyuşmazlığın hallinde büyük rolü oynamaktadır.

Şimdiye kadar vazife konusunun incelenmesi talebiyle Uyuşmazlık Mahkemesine intikal eden, fiilden doğan mesuliyet dâvalarında kusurlu

şahıslar belli olan dâvalarda hemen daima idare Borçlar Kanununun 55 nci maddesine göre takip edilmiştir.

Doğrudan doğruya Millî Savunma Vekâleti aleyhine açılmış bir dâvada Uyuşmazlık Mahkemesi, hâdisenin ölümle neticelenmiş olmasına rağmen, tazminat dâvasına bakmak vazifesinin idarî kazaya ait bulunduğuna ittifakla karar vermiştir. (2/3/1953 tarihli 8348 sayılı resmi gazete E: 52/40, K: 52/127) Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının gelişme seyrinde çok mühim bir merhale teşkil eden bu karardan sonra idareye mensup şoförlerin kullandıkları motörlü vasıtalarla hususi hukuk sahasındaki hükümlere tâbi yani âmme hizmeti ifa etmeyen kimselerin idaresindeki vasıtaların çatışmasından husule gelen zararların tazmini talebiyle idare şoförleri ile birlikte Borçlar Kanununun 55 nci maddesine istinaden idare aleyhine açılan dâvalarda Uyuşmazlık Mahkemesinin vazife konusundan çıkan ihtilâfları hal için verdiği kararlar gene ekseriyetle ittihaz edilmiş bulunmaktadır. Bir fırsat zuhur edince haddî zatinde birbirinden farklı iki esasa dayanan bu muhalefet reylerini tahlil ederek hukuk esaslarına ve mevzuatımıza hangi noktalarda ve niçin uymadıklarını göstereceğiz.

Söylemeğe lüzum yoktur ki bu iki kıstasın aynı hâdiseye tatbiki lâzım gelmez. Bazan biri, bazan diğeri kâfidir.

Şimdi şahsi kusurun kıstaslarını inceliyelim. Şüphesiz bunlar yukarıdakilerin tersini ifade ederler. İşe hizmetten ayrılması en kolay olanından başlayalım. Daima hizmet sınırları içinde bulunduğumuzu hatırladıkça tutarak: Gürültü çıkaran bir sarhoşa karakolda polisin dayat atması bu nevi şahsi kusurun tipik misalidir. Hiç şüphesiz sokaklarda huzuru ve sükûnu ihlâl edenlerle mücadele polis teşkilâtının vazifeleridir; bu vazifenin hudutları kanunlarla, nizamnamelerle, icabında talimatname ve emirlerle tâyin edilir; bunların hiç birinde polis memuruna sarhoşlara dayak atmak salâhiyeti veren bir hükme rastlanamaz. Binaenaleyh hizmet faaliyetini terkip eden hareketler arasına girmiş olan bu unsuru hizmetten kolayca ayırabiliriz. İşte böyle hizmetten ayrılması mümkün olan kusurlara şahsi kusur diyoruz. Bazan bu misalde olduğu gibi kusur teşkil eden hareketin maddî surette hizmetten ayrılması kabil olmaz; fakat fikren yapacağımız bu tecrit ameliyesiyle kusurlu hareketi asıl hizmetten ayırabiliriz. Bu tarzdaki şahsi kusura misal olmak üzere Jean Apple-

tonn şu hâdiseyi zikrediyor: Noter itimada şayan olmadığını bildiği bir kimsenin şهادetiyle bir imza tasdik etmiştir; sonradan bu imzanın sahte olduğu meydana çıkmıştır. (5)

Bu mevzuda Paris Hukuk Fakültesi eski dekanlarından, idare hukuku profesörü Berthélemy'nin ileri sürdüğü kıstas da bir çok hallerde doğru neticeye varmayı temin edecek kıymet ve ehemmiyettedir. Profesör Berthélemy'ye göre memurun maksadını tetkik etmelidir. Eğer memur kusurlu harekette bulunurken hüsnüniyet sahibi ve vazifesini ifa ettiği kanaatinde ise bu suretle meydana gelen kusur hizmet kusurudur. Yok böyle değil de memur kusurlu hareketi yaparken en geniş mânasında şahsi bir menfaat temini maksadı gütmüş ise, kusur şahsi olur. (6)

Bir çok hukukçuları bu mevzuda aldatan hususlardan birini burada açıklamak lâzım geliyor. Bilhassa şoförlerin ika ettikleri zararlarda Belediye nizamlarına, seyrüsefer kaidelerine riayetsizliği şahsi kusur saymak temayülü üzerinde durmak istiyoruz. Belediye nizamlarına, seyrüsefer kaidelerine riayetsizlik şüphesiz bir kusurdur. Bunda herkes mütefiktir; fakat mesele bir harekete "kusur" teşhisi koymakla hal edilmiş olamaz. Bu teşhis tamamlanmak ihtiyacındadır. Talebin dayandığı kusur ya bir hizmet kusurudur, yahut şahsi kusurdur. Bunu tâyin etmek vazifeli kaza makamını bulmak için zaruridir. Yukarıdan beri teşrihine çalıştığımız noktaları düşünmeden karar vermeğe kalkışınca ekseriya yanlış neticeye varılıyor; hemen daima bu yanlış netice hizmet kusurunu şahsi kusur rengine boyanmış şekilde görmek ve göstermek suretinde tecelli ediyor.

Hâkim arkadaşlarımız için benim düşünebildiğim âmeli yol şudur: Huzurlarına gelen dâvaların dayandığı maddî hâdisenin hizmet kusuru veya haksız fiil olduğuna karar vermek için âmme hizmeti mefhumu üzerinde biraz düşünsünler. Hâkimin kaza icra ederken sarfeylediği faaliyetle diğer memurların uhdelerine verilmiş vazifeleri yapabilmek için ihtiyar eyledikleri hareketler arasında fark olmadığını müşahade de gecikmiyeceklerdir; arada ifa edilenin vazifenin nevine göre bazı teminat fark-

(5) Jean Appleton, *Traité élémentaire du Contentieux administratif* Paris 1926 P. 325.

(6) *Traité élémentaire de droit administratif*. Paris, 1923 P. 73-74

larının mevcut bulunması âmme hizmetinin mahiyetinden doğan hukuki esas birliğini ihlâl etmez. Biz bu görüşü Belediyenin çöp kamyonunu idare eden şoförü içine alacak kadar genişletmekte hukuki hata tasavvur etmiyoruz. Mülâhazalara bu genişliği verdikten sonra hâkimin şahsi kusurunu tesbit eden ve bundan doğan şahsi mesuliyetini tanzim eden hükümleri mütalâa edebiliriz. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hâkimlerin mesuliyetine dair hükümleri onuncu babında göstermiştir. Bu onuncu bap bizim idare hukukunda şahsi kusur dediğimiz hâdiseleri göstermektedir. Böyle bir harekette bulunduğu iddiasıyla bir hâkim aleyhine tazminat dâvası açıldığını farzedelim. Bu dâvada Borçlar Kanununun 55 nci maddesine tevfikân idareyi, Adalet Vekâletini dâvalı sandalyasına oturtmayı düşünür müyüz? Sadece sualin sorulması bunun doğru olamayacağını göstermeye kâfidir sanıyorum. Ta kamyon şoförüne kadar âmme hizmeti ifa edenler hakkında açılan şahsi kusur dâvalarını bu esasa göre mütalâa etmek zaruridir; çünkü hâkim hakkında ifa ettiği vazife esnasında işlediği kusurdan dolayı açılan tazminat dâvası ile şoför aleyhine vazife esnasında belediye nizamlarına, seyrüsefer kaidelerine aykırı kusurlu hareketten dolayı açılacak tazminat dâvası arasında hukuki mahiyet farkı yoktur. Biri hakkında idare istihdam eden sıfatiyle nasıl mesul edilemiyorsa diğeri hakkında da idareye mesuliyet tertibine gidilemez: Aksi takdirde verilecek hüküm mevzuata ve hukukun umumi esaslarına aykırı olur.

Hâkim - Avukat Münasebeti

Hikmet MAMIKOĞLU

Ankara Asliye 4. Hukuk Hâkimi

Bir davanın rüyet ve hükme bağlanması hususunda birinci derecede vazife sahibi hâkim ise o dâvânın Kanun hükümlerine, mer'î hukuk kaidelerine uygun surette halledilmesinde birinci derecede rol sahibi avukattır.

Hâkim, önüne getirilen dâvâyı görüp bir karara rapteden; avukat, o dâvânın hakikatlara uygun bir neticeye vasıl olması hususunda hâkime ilmile, tecrübesile izah ve ikazlarla yardım eden kimsedir. Şu halde her ikisi de adaletin tecellisine, bozulan içtimaî nizamın yerine getirilmesine hizmet eden aynı mukaddes yolun fedakâr yolcularıdır.

Hâkim ve avukat, adalet mesleğinin vücutlarından vaz geçilmesi kabîl olmıyan rükünleridirler. Avukat mevcudiyetini hâkime medyündür; hâkim, başarısını, adaletini, vicdan huzurunu daha çok avukatla temin eder.

Hukuk kaidelerine, usûl hükümlerine vakıf olmıyan kimseler huzur ile yapılan, yani avukatsız cereyan eden muhakemeler hâkime bir çok müşkülât çıkarır bu sebeple sıkıcıdır. Acemi işçi ile bina inşasına kalkışmak ne ise avukatsız muhakeme yapmak da odur. Hülâsa, bir dâvâ hâkim ile avukatın müsterek gayretleriyle görülür ve sona erdirilir. Hâkim ile avukatın bu faaliyet ve gayretleri karşılıklı anlayış havası içinde en iyi niyetlerle ve birbirlerini destekliyerek Adaletin tecellisi hedefine müteveccih olarak tecelli ederse bir dâvânın muhakemesi yorucu sıkıcı bir didinme değil zevkli ve semereli bir çalışma olur. İstihsal edilen netice karışık bir matematik probleminin çözülmesinde, hayırlı bir işin yapılmasında duyulduğu gibi hâkime de avukata da muhakemeyi dinleyenlere de büyük haz verir; insanı kalp ve vicdan huzuruna kavuşturur.

Halen meriyette olmıyan bir kanunumuzda hâkimin fehim, müstakim, metin, mekin olması lâzım geldiği ve hâkimin hüküm verirken her türlü gamugussadan azade, heyecan, asabiyet, hastalık gibi beden ve ruh bozukluklarından salim bulunması gerektiği yazılıdır. Hâkim, vakur, cesur, fevkalâde nazik ve çok ciddi olmalıdır. İlmile, faziletile, adaletile hâlîkî ve halkı memnun ettiği gibi tavır ve hareketi, terbiye ve nezaketini herkes kendine örnek olarak almalıdır. Hele muhakeme sırasındaki

muamelesi konuşması bakışı yüzüne verdiği mana muhakemede hem mahabet tesis, hem sevgi ve hürmet celbine amil olmalıdır.

Bununla beraber hâkim de nihayet bir insan olduğuna göre muhakeme esnasında iki taraftan veya üçüncü şahıslar tarafından yaratılmasına meydan verilen asabi havanın tesiri altında az çok kalmamasına imkân yoktur. Hele bu hava fazlaca elektriklenmiş ise bütün gayretine rağmen hakim de kendisini elektrikli havaya kaptırabilir. İşte avukata burada düşen vazife mahkeme havasının daima itidal üzere devamını temin etmektedir. Hâkim yukarıda sayıştırdığımız vasıfların tessüs ve tezahüründe aynı vazifeleri nefsinde toplanmış olan veya toplanması lâzımgelen avukatın yardımına muhtacdır. Müvekkilinin vicdanen, kanunen mevcudiyetine inandığı hukukunu mahkemede bütün gücü ile müdafaa etmek bir avukat için nasıl başda gelen bir vazife ise bu hakkın temini kaygusu ile de olsa hâkimin şahsına çatmamak mahkemenin mahabetle meşbu havasını bozmamak aynı suretle, başta gelen bir vazifedir. Burada hâkimin de sözlerle muamelesi ile avukatı tahrik etmekten daima tevâkki etmesi lâzımgeldiğini zikretmek yerinde olmakla beraber böyle bir halin vukuunda dahi nefsine hakim olmak bunu bir çekişme vesilesi yapmamak bir an için bozulma istidadı gösteren havayı sükûnete isal etmek yine avukata düşer. Yani meslek, hâkimden te'enni, temkin avukat'dan da bunlarla beraber nefsine hâkimiyet ve büyük ferâğat sahibi olmayı bekler.

Hâkimle avukat arasında zaman zaman vukuuna rastlanan çekişme ve çatışmalar ekseriya tatlıya bağlanmakla beraber bunun pek ender de olsa bazen gönüllerde uzun zaman yer bularak şahsî husumetlere yol açtığı görülmüştür. Mahkeme kararile istihsali icabeden bir hak hiç bir zaman avukat tarafından şiddet, tehevver ve tehdit yollarile kazanılamaz. Hâkim için de aynı yollarla adaletin tesis ve teminine imkân yoktur.

Barikai hakikat müdavelei efkârdan çıkarsa da, mübarezeyi efkâr münazaai kelimadan çıkmaz. Nezaket hudutlarını aşmış olmakla beraber hâkimle avukat arasındaki iyi münasebeti ihlâl eder gördüğüm bir kaç hâdiseden bahsedeyim.

Bir avukat arkadaş, kaybettiği bir dâvâyı temyiz edip bu hususda hazırladığı lâyihasında tenkitlerini acı kelime ve sert sözlerle yazdık-

tan sonra en son hükmü bu ifade bozduracak gibi büyük harflerle ve bilhassa nazara çarpacak surette lâyihasına birde (ve minel garaip) diye fuzuli bir ibare ilâve etmiştir. Mahkeme kararından ziyade hâkimin kanaatına tevcih edilen bu istiskal hükmün bozulmasına âmil olmamışsa da hâkimi rencide etmekten hâli kalmamıştır.

Diğer bir arkadaş mahkemeye sunduğu bir lâyihada “eğer hâkimi şahsen tanımasaydık bu ara kararı karşısında kendisini dâvâya bakmaktan istinkâfa davet ederek artık bir kurbanlık koyun gibi bizim bundan böyle mahkemeye gelip gitmemize lüzum kalmamıştır” diye bir beyanda bulunmuştur. Aleyhinde kanunen ret yoluna gidilmiyen, muhakemeye devam ve dâvâ hakkında hüküm vermesine rıza gösterilen hâkimin şahsı hedef tutularak böyle bir söz sarfına ne lüzum var. Ve bu söz, dâvânın esasının halline ne dereceye kadar müessir olabilir?

Yine bir avukat arkadaş bir temyiz lâyihasında “ikinci celseye hâkim (falan) geldi. Ve dâvânın böylece hâkim değiştirmesi de bizim için bir şans değiştirme manasını ifade etti”; “Yeni hâkim eski zabıtları okudu mu okumadı mı bilmem”, eğer kanun ve madde numaralarını tashih etseydik bu günkü hükmü hâkimin o zaman tekrar etmiş olduğunu hayretle görürüz. Fakat evvelâ kanun ve madde numaraları sahih olarak söylememiştir. Sonra da bize göz etmek suretile işi lâtifeye benzetmişti. Biz de (Şirin dahi kastetmesi cana gülerektir) fehvasını biliyorduk,” “hükme esas ittihaz olunan mütalâanın mahiyeti kraldan ziyade kral taraf-tarlığı ile pek güzel ifade olunur zannederim,” “Bu düşünce çok gariptir. Bu çok enteresan ve şimdiye kadar işitilmemiş ve görülmemiş bir görüş. Ve zaten böyle olmasaydı bu dâvâ da gürültüye gitmezdi ya,” “iki buçuk aydan beri heyecanımızı zaptetmeye çalıştığımız bu karara karşı bozma sebeplerini sayıp dökmeye halen de asabım müsait değil,” “bütün duruşma devamınca kemali emniyet ve itimat ile yüksek dairenizin kararına güvendim durdum. Fakat yargıç da hükmü tefhim ederken bakalım Yargıtay ne diyecek diyor. Ve başını önüne eğiyordu.” Diye yazmıştır.

Görülüyor ki, hâkim, avukatı fevkalâde sinirlendirmiştir. Avukat hükmün bozulması için hiç bir sebep göstermiyor. Şu hale göre lâyihayı sırf hâkime hücum etmek için hazırladığından şüphe edilemez.

Avukatın da, hakimin de her şeyi bilmeleri icabetmez. Her güdülen dâvâ haklı olmadığı gibi her verilen hükmün de hatadan salim ol-

ması mümkün değildir. Fakat temyiz tetkikatı dâvanın haklı veya haksız, kararın doğru veya yanlış olduğunu meydana koyan bir mihenk taşıdır. Acaba bahsi edilen lâyihasile hücumlarında haksızlığı, temyizcinin tasdik kararı ile tebeyyün eden avukat isim tasrih etmek suretile hakimnin şahsını istihdaf eden yazı ve sözlerine nadim olmuş mudur? olmamış ise bundan edindiği kazancın mahiyeti neden ibarettir.

Bir avukat; aleyhinde gıyaben verilen bir hüküm münasebetile bizzat hâkimin odasına gelerek bu dâvâyı niçin böyle neticelendirdiğini sorup icabsız münakaşalara yol açtıktan sonra nihayet hâkime “bundan böylece sizi her meselede kendime daima hasım telâkkî edeceğim” demekten çekinmemiştir.

Bir gün duruşmaya çağrılan bir avukatın içmekte olduğu sigarayı söndürmeden avucunda saklıyarak dumanı tüte tüte mahkeme salonuna girdiği görüşülmüş ve hareketi tasvip edilmeyince mumaileyh sigarayı avcunda unutarak girdiğini bildirerek af dilemiştir.

Misalleri yalnız avukatlardan almağa hakkımız yok. Bizim saflar da çalışmış onların da tasvibine imkân olmayan hareketleri vaki olmuştur.

Vaktile bir yerde hâkim iken odasını Ankara’da olduğu gibi aynı zamanda mahkeme salonu olarak kullanan diğer bir hâkim arkadaşın ziyaretine gitmiştim. Mevsim yaz olmasına rağmen oda kapısı kapalıydı. Kapıyı açtığım zaman hâkim arkadaşın bir taraftan güya taraflar göstermek istemiyormuş gibi davranarak sigara içtiğini bir taraftan muhakeme yaptığını gördüm! Yaşca benden büyük, meslekte benden eski olmasına rağmen bir görüşmemizde kendisini ikaz, hâttâ tâyib etmekten kendimi alamadım.

Yeni eski zamanlarda bir gün pek asabi olarak tanınmış bir hâkim arkadaş celse kakarında isabet olmadığını beyanla bundan rü’cu olunmasını talebeden bir avukata bunu mumaileyhin kendisini bilgisizlikle itham ettiği manasında kabul ederek oldukça kalabalık seyirci huzurunda “eğer ben hukuk bilgisi bakımından cahil sayılırsam benim yanımda senin (e...k) sayılman lâzımdır.” Diye bağırmış ve büyük bir tehevvürle binişini çıkarıp bir tarafa fırlatarak muhakeme yapmıyorum diye salonu terketmişti. Hâkim, diğer hâkim ve avukat arkadaşların müdahaleleriyle ağzından kaçırdığı bu sözlerine nadim olmuş ve salona dönerek muha-

kemeye devam etmiş ise de büyük bir nefis feragatile hiç bir şikâyet ve muameleye tevessül etmeyen avukat hadiseye ittilâ hasıl edenlerin vicdanında takdir ve tahsinlere, mazhar, hâkim de ta'yip ve tekdirlere mahkûm olmuştur.

Yeni mesleğe yeni atıldığım sıralarda bir gün muhakeme sırasında hâkimin önündeki tanponu lüzumsuz taleblerle, müz'ic hareketlerle kendisini bunaltan bir dâvâ sahibinin kafasına fırlattığına şahit olmuştum.

Arzettiğim hadiseler en az bundan on yıl önceki zamanlarda vukua gelmiş olduğundan bunu hiç kimsenin üstüne almasına mahal yoktur. Bir dâvâda hâkim ve avukatların dâvânın esasını davânın halli için tetkiki icabeden maddî ve hukukî meselelere bir tarafa bırakarak bir birleriyle şahsen uğraşmaları yekdiglerini rencide edecek hal ve hareketlere başvurmaları muhakeme adabile kabili telif değildir. Bu hal hâkimin de avukatın da hem cemiyete, hem iş sehiplerine karşı vazifelerini kötüye kullanmakta oldukları neticesini hasıl eder. Hâkim ve avukat mahkemenin kutsi mahiyetini her ne pahasına olursa olsun muhafaza etmekle ödevlidirler.

Türk ma'seri hayatında en mühim, en şerefli vazifelerden biri ellerine tevdi edilen ve gördükleri işlerin ve verdikleri kararların neticeleri cemiyet hayatına istikamet veren hâkim ve avukatların hakka vusul yolunda vazifelerini yaparken nezaket kaidelerinden, muhakeme adabına riayetten - bu haller ender hadiselere maksur olsa bile - bir'an ayrılmaları temenniye çok sayandır. En iyi neticeler itidal dairesinde ve normal şerait içinde elde edilir. Mesleğin şerefi de bu sayede yükselir. Birbucuk aylık bir tatil ve istirahat devresinden sonra vazifelerimize en iyi niyetlerle başlayıp devam ettirmek baş hedefimizdir.

Şüf'a hakkı ve şüf'a davası üzerine bir inceleme

Avukat Turan R. ANLI

Şüf'a hakkı, sahibine, satılan şeyi, satış seraiti dairesinde temellük edebilme imkânını veren bir haktır. Yani mukaveleden ve kanundan neş'et eden Şüf'a, şefie, müşterinin halefi olmak hakkını temin etmektedir. Şüf'a yenilik doğuran - inşaî - bir haktır. Şüf'a hakkının kullanıldığına dair şefiden sadır olan tek taraflı beyan yeni bir hukukî rabitanın tesisinde amil olur. Bu beyan vusulü muktazi bir beyandır; şekle tabi değildir. Şüf'a hakkının kullanılması ile tahaddüs eden yeni hukukî vaziyet muktezası olarak, müşteri, meşfu hissenin mülkiyetini şefie devretmek, şefi de - bu hisseyi iktisap için müşterinin katlandığı normal masraflarla birlikte - satış bedelini müşteriye ödemek mecburiyetine girmiş olur. Şefi, hakkı şüfasını kullandığına dair beyanının müşteriye vusulünden itibaren tek taraflı olarak rücu etmek hakkını artık kaybeder. Bu demektir ki, müşteri dahî hakkı şüf'anın kullanılmasından sonra - meşfu hisseyi devre amade bulunduğundan bahsile (B. K. 81) - bu hissenin bedelini ve ihtiyar ettiği masrafları talep ve dâvâ edebilir.

Şüf'a hakkı, satışa itilâdan itibaren bir ay içinde dermeyeran edilmezse sakıt olur. Kanun, mukaveleden mütevellit Şüf'ada, Tapu Sicilindeki şüf'aya müteallik şerhden itibaren başlayan on senelik kesin bir sukutu hak müddeti daha kabul etmiştir. Temyiz Mahkemesi içtihadına göre bu on senelik müddet kanunî şüf'ada dahi tatbik olunur ve mebdei satış tarihidir. Bu müddetler Hakim tarafından resen nazarı itibare alınmalıdır.

Şunu da ilâve edelim ki ittila tam ve mevsuf olmalıdır. Yani bir aylık müddetin yürüyebilmesi için şefi, satışın bütün unsurlarına muttali bulunmalıdır. Bununla beraber satış vukuunu haber alan şefiin, satışın diğer unsurlarını bilmiyor diye, işi belirsiz bir müddet için askıda bırakabileceğini düşünmek de makul düşünmez. Çünkü satışın vukuunu öğrenen hak sahibi diğer unsurları (yani neyin, kime, kaçta satıldığını) artık öğrenmek iktidarındadır. Bu itibarla mütemmim malûmatın elde edilebilmesi için normal olan müddetin bir aylık müddete eklenmesi doğru olur. Mecmuu müddetin müruru ile hakkı şüf'a yine sakıt olmuş bulunur. Aksini kabul etmek, ihmalî hareketi ile satışın unsurlarını öğrenmemek şikkini ihtiyar eden hak sahibinin, bazen bu kusurlu ve objektif hüsnüniyet esasları ile kabili teklif olmayan fiilinden istifade edebilmesi neticesini doğurabilir. Meselâ, satışın unsurlarını öğrenmeği menfaatine uygun gören hak sahibinin, bir gün hissenin çok değerlendiğini anlayınca şüf'a

hakkinı kullanması halinde olduğu gibi.. Halbuki o, satışın vukuunu haber aldıktan sonra diğeri satış unsurlarını öğrenmek iktidarında iken öğrenmemiş ve ilerde daha menfaatbahş bir vaziyetin doğabileceğini düşünerek şeytanî bir maksatla hareket etmiştir. Netice olarak bu dar görüş, bir kimseyi kendi suniyyetinden istifade edebilmek imkânına götürür.

Şüf'a hakkının muhakkak dâva tarikiyle kullanılması iktiza etmez. Dâva şüf'a hakkı ile alâkalı bir niza varsa zaruri olur. Dâvanın muhakkak surette yukarda gösterilen müruu müddet hadleri içinde açılması zarureti de yoktur. Elverir ki hakkı şüf'a bu müddetler içinde dermeyeran edilmiş olsun. Zira bir inşaî hak olan şüf'anın dermeyeranından sonra (Şefi ile müşteri arasında husule gelen yeni hukukî rabıta dolayısıyla) her iki tarafında da hak ve borçları artık kanundaki umumi müruru zaman hükümlerine tâbidir.

Tatbikatta şüf'a hakkı hep dâva tarikiyle kullanılmakta ve şüfaya müteallik dâvalarda dâvacı mevkiini daima şefi işgal etmektedir. Halbuki Mahkeme şüf'a hakkının dermeyeran mercii değil; bu mevzu ile alâkalı nizân hal merciidir. Şefi'in şüf'a dâvası açarak (kullandığı şüf'a hakkı sebebi ile) şâyi hissenin namına tescilini dâva edebildiği gibi; müşterinin de şüf'a hakkının kullanılmasından sonra, şüf'anın iptalini (meselâ, zamanında kullanılmadığından bahsile) veya - mülkiyeti devre âmade olduğunu bildirmek şartıyla - bedeli şüf'ayı, dâva edebileceğini kabul etmek lâzımdır. Çünkü şüf'a hakkının ve bu hakkın kullanılması ile meydana gelen hukukî vaziyetin mahiyeti icabatından olarak müşteri ile şefi'in hak ve borçlarında mütekabiliyet mevcuttur. Şu halde evvelâ şefi tarafından şüf'a dermeyeran edilecektir. Ancak bundan sonradır ki, tescil için takriri vermeğe yanaşmayan yani hakkı şüf'ayı ketmeden müşteriye karşı şüf'a dâvası ikame etmek ve hakkı şüf'anın kullanılması keyfiyetinin müşteriye tahmil ettiği vecibeyi mahkeme marifetiyle temin etmek şefi için hak olur.

Şüf'a hakkı sahiplerinin taaddüdü halinde vaziyet ne olacaktır? Bu takdirde yani birden fazla hak sahibi kanunî müddet içinde şüf'a haklarını kullanırlarsa, müşteriye, müşterek mülkteki hisseleri nisbetinde hâlef olurlar. Temyiz Mahkemesinin (müddeti içinde şüf'a hakkını kullanan birden fazla hissedarın, mefşu hisseyi kendi adetleri nisbetinde paylaşacaklarına - T. İ. G. K. 11/6/947 tarih ve E. 5, K. 18 -) mütedair tevhidî içtihat kararında isabet yoktur kanaatindeyiz. Zira hissedarların müşterek mülkteki hakkı tasarrufları hisseleri ile mahdud ve hisseleri nisbetinde mümkündür. Gerek müşterek mülkü idarede ve gerekse ondan istifadede, masraf ve menafi cihetinden, iştirak nisbetlerini hisselerinin nisbeti tâyin eder. Yoksa sayıları değil.. Hissedarlar hisselerinin çokluğu nisbetinde söz ve hak sahibidirler. Hukukî itibar hissedarlar ekseriyetine

değil, hisse ekseriyetinedir. Hülâsa, müsterek mülkiyette mühim rolü hissedarların sayısı değil, hisselerin nisbet ve ekseriyeti oynar. Bu itibarla, müsterek mülk üzerindeki arzularını hisseleri nisbetinde tahakkuk ettirebilmek imkânına malik olan hissedarların, müsterek mülkün kanunî veya mukâvelevî bir takyidi mahiyetinde olan şüf'a, hakkından da yine hisseleri nisbetinde nemalanabileceklerini kabul etmek adalet telâkkisine ve kanunun ruhuna uygun düşer.

Şüf'a hakkı kullanıldıktan sonra meşfu hissenin hasar ve menafii şefie intikal eder. Fakat mülkiyet intikal etmiş olmaz. Mustafa Reşit Belgesay'ın - mülkiyetin şefie şüf'a hakkının kullanılması ile geçmiş buluna-
cağına dair (Belgesay Aynî Haklar Şerhi s. 111) - mütalâası kabul edilemez. Zira gayrimenkullerde mülkiyet ancak tescil tariki ile iktisap olunur. (M. K. 633 deki istisnalar hariç). Mülkiyet, meşfu hissenin şefi adına tescilinden veya tescil hükmünü havi ilâmın suduru tarihinden itibaren, intikal etmekle beraber, hükümleri makabline şâmil olur. Şefi'nin şüf'anın dermeyeranından itibaren meşfuun hasar ve menafiini devralmasına mukabil, müşteri de bedelin faizlerine müstahak olur. Meşfu hisseye (müşterinin kusuru olmaksızın) âriz olacak telefât ve hasardan, şefi mes'uldür. Diğer taraftan müşteri, şüf'anın dermeyeran tarihinden itibaren münasip bir kira (ecrimisil) vermekle mükelleftir.

Sırf tescili geciktirmek için nizayı ihdas eden ve uzatan, bir kelime ile suuniyet sahibi bulunan müşterinin sorumluluğu ise tamdır. O, gerek M. K. 908. maddesinin ve gerekse B. K. 41 ve mü maddelerinin derpiş ettiği mesuliyete katlanmak mecburiyetindedir.

Bedeli şüf'ayı mahkemeye veya sair uygun bir yere tevdi etmekle şefi faizlerin bedele inzimamından kurtulabilir. Bedelin tevdi edilmesi şefi için, borçlusu müşteriye temerrüt haline sokmak ve kendisini bazı sorumluluklardan kurtarmak cihetinden bir imkân ifade eder, yoksa bir mecburiyet değil...

Temyiz Mahkemesi bir tevdisi içtihad kararında, (20/6/)951 tarih ve 13 E., 5 K.) "şüf'a dâvasında hâkimin hükümden önce re'sen nazara alarak tâyin edeceği müddet içinde satış bedeli ile şefie ait olması lâzım gelen satış masraflarını tediye veya tevdi karar ve verilebileceğine ve tediye ve tevdiden sonra kaydın tashihine hükmedilebileceğine... karar verildi" demektedir.

Temyiz Mahkemesi satış bedeli ile müşteri tarafından yapılan masrafların şüf'a hakkı sahibinden tahsili mevzuunda başlıca üç şeklin akla gelebileceğinden bahsediyor:

A — Satış bedeli ile masrafların şüf'a hakkı sahibi dâvacıdan alınarak dâvalıya verilmesi, ve şüf'alı hisse hakkındaki tapu kaydının dâvalı uhdesinden silinerek dâvacı adına tescili şeklinde hüküm tesisıyla ilâmın, ayrı ayrı kabili icra, iki hükmü ihtiva etmesi,

B — Dâvacının satış bedelini ve masrafları verdiği takdirde veya surette tapu kaydının düzeltilmesi şeklinde hüküm tesisi,

C — Şefi'i hükümden önce satış bedelini ve müşteri tarafından satış sırasında yapılan masrafları ödemeğe mecbur tutarak sadece kaydın düzeltilmesi yolunda hüküm verilmesi...

Temyiz Mahkemesinin son şekli ihtiyar etmesindeki - gösterdiği - mucip sebepler ise hülâsaten şöyledir:

1 — Birinci şekil müşterinin, bayie peşin ödediği bedeli tahsil için şefi aleyhine takibat yapmağa mecbur kalmasını ve bu parayı az çok bir müddet sonra ancak tahsil edebilmesini mümkün kıldığından onun zararınadır.

İkinci halde ise (yani hükmün şarta muallâk bulunması halinde) hüküm mevcudiyeti muktazi katiyyetten mahrum kalacak ve ayrıca şefi'in ilâmı infaz ettirmek istememesi halinde dâvalı müşteri müşkülâta mâruz bulunacaktır.

2 — Halbuki üçüncü şekil tercih edildiği takdirde bütün bu mahsur- lar bertaraf edilmiş bulunacak, bu suretle ne dâvalı şüf'a bedelini tahsil için şefi'i takip etmek külfetini ihtiyara mecbur olacak ve ne de ilâmın infazını şefi'in arzu ve takdirine bırakmak gibi suiistimale müsait bir vaziyet hâsıl olacaktır.

Diğer taraftan "Gayrimenkul mülkiyetinin takyitlerinden olan Kanunî Şüf'a hakkı gayrimenkulde hisse sahibi bulunan şahsa, diğer bir hissenin üçüncü şahsa satılması halinde, o hisse müşteriye neye malolmuş ise o miktar ile ve belli süre içinde satın almak selâhiyetini veren bir haktır. Bu belli süre ile mahdud yenilik doğuran kurucu bir haktır ki, şefi'in bu hakkı kullandığı yolundaki tek taraflı irade beyanının müşteriye vâsıl olması ile yeni bir hukukî vaziyet meydana getirmesine yarar. Bu hakkın kullanılması ile şefi yeni bir akit yapmaksızın müşteriye halef olur. Bu suretle şefi irade beyanını müşteriye isâl edince yeni hukukî bir durum hâsıl olur:

a) Meşfu hisse üzerindeki müşteriye ait haklar şefi'e geçer, bu andan itibaren de meşfu hissenin nefi ve hasarı şefi'e ait olur,

b) Müşteri meşfu hisse kendisine neye malolmuş ise o miktar ile şefi'in alacaklısı olur."

"Bu suretle şefi'in durumu satış akdinde müşterinin durumu ile kıyaslanmak lâzımdır. Herhangi bir satış akdine dayanarak mülkiyet hakkını ihraz etmeyi talep eden kimse - akit ile tecil edilmemiş ise - satış bedelini önce ödemek mecburiyetinde olduğu ve bu suretle bayiini temerrüt haline koyması lâzım geldiği gibi şefi'in de şüf'a dâvasını kazanması için en geç hükümden önce şüf'a bedelini ödemesi veya tevdi etmesi ve bu suretle dâvalıyı temerrüt haline sokması lâzımdır. Aksi halde şüf'a hakkının kullanılması ile şefi, meşfu hissenin menafiini ihraz ettiği gibi ayrı-

ca şüf'a bedelini elinde tutarak paranın nemasından da istifade etmiş olacak ve buna mukabil dâvalı meşfu hisseden istifade hakkını kaybettiği gibi şüf'a bedelinin nemasından da mahrum kalacaktır."

"Müşteri satış bedelini peşin ödediği gibi (alım satımda) şefi de meşfu hisseyi iktisaptan önce şüf'a bedelini ödemelidir..."

Görülüyor ki yüksek mahkeme tatbikatın verdiği statik bir ihtiyatla işi tek taraflı mütalâa ediyor. Yukarda da işaret olunduğu gibi (mevcut tatbikat hilâfına) şüf'a hakkının dermeyanı ne muhakkak dâva tarikiyle olur ve ne de nizayı sadece şefi ihdas ve tahrik eder. Kaldı ki, her şeyde olduğu gibi şüf'a mevzuunda da niza istisnai bir haldir.

Şüf'ada, şefi dermeyan ettiği şüf'a hakkı sebebiyle, mahkeme kanalıyla lehine tescili temin imkânına sahip bulunduğu gibi, müşteri de müstakillen bedeli şüf'ayı talep ve dâva etmeğe yetkilidir. Şefi ile müşterinin vecibelerini ifa bakımından yekdiğerine takaddüm mecburiyetleri bulunmadığı gibi şüf'anın kullanılması ile meydana gelen hukukî vaziyetin satış akdi ile ilgisi de mevcut değildir. Şüf'a müşteri ile şefi arasında nevi şahsına münhasır bir hukukî rabıta doğurur. Zaten alım satımda dahi ivazların aynı zamanda ödenmesi lâzım geleceği kanunî bir icaptır. (B. K. 182/2)

Şüf'a ile alâkalı nizada müşterinin iddia ve talebi şüf'a bedelidir [(dâvacı ise (*)] Şefiın istediği ise lehine tescili hükmen temindir. İki muhtelif ve mütekabil talep imkânının mevcut olduğu bu mevzuda niza neticesinde verilecek hükmün de - biri müşteri, diğeri de şefi lehine olmak üzere - iki ayrı fıkrayı ihtiva etmesinde hiç bir aykırılık düşünülemez. Bilâkis bu, mevzuun hukukî bünyesinin zaruri neticesidir.

Şefii bedeli depo etmeğe veya tediye zorlamak demek, - şufa'ya yolsuz bulan müşterinin hüküm kesinleşinceye kadar meşfu üzerindeki rabıtasının devamına mukabil - şefiın para üzerindeki hakkı tasarrufunu çok evvelden takyit etmek demektir. Bu rüçhaniyet kabili izah değildir. Evvelce de işaret ettiğimiz gibi, parayı depo etmek suretiyle müşteri hakkında temerrüt hükümlerinin tatbiki imkânını sağlayabilmek şefi için bir imkândır, mecburiyet olamaz. Aynı imkân kendi vecibesi yönünden müşteri için de mevcuttur. Dâvayı açan şefi ise ve parayı depo veya tevdi etmişse mahkemenin vereceği hüküm tek taraflı olacak (yani sadece şefi lehine kaydın tashihi mahsur kalacak) aksi halde yani bedeli şufa tevdi veya tediye edilmemişse, hüküm biri paranın masraflarla birlikte şefiden alınıp müşteriye verilmesi, diğeri de kaydın şefi lehine tashihi olmak üzere iki mütekabil kaziyeyi ihtiva edecektir.

(*) Dâvacı mevkiinde müşteri ise ve şefiın şüf'a hakkını kullandığından bahsile bedeli dâva ediyorsa, o zaman bu içtihat büsbütün faidesiz kalacak ve hüküm bizzat iki mütekabil kaziyeyi ihtiva edecektir.

Mahkeme Kararları

Temyiz Mahkemesi :

Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihad Hey'eti Umumiyesi

24.6.1953,Es. : 14 - Ka. : 6

ÖZETİ : Tahsili Emval Kanununa tevfikân yapılan cebri ihalelerin fesih ve iptalinden dolayı hukuku muhtel olan alıcılar tarafından Devlet aleyhine açılan tazminat dâvaları Devlet Şûrasında rüyet edilir.

Temyiz Mahkemesi Ticaret dairesinin 13/7/1951 Tarih ve 1950 - 5456 E. 4112 K. sayılı ve Dördüncü hukuk dairesinin 31/1/1952 Tarih ve 70/553 sayılı kararlarını havi ilâmları arasındaki ictihad ihtilâfının halli, Birinci Başkanlığın 10/12/1952 Tarihli yazısı ile istenmesine mebni hukuk kısmı ictihadları birleştirme umumî hey'etin de keyfiyet müzakere olundu;

Ticaret dairesi ilâmiyle; Varlık Vergi mükelleflerinden Asador Güdükyan'ın vergi borcundan dolayı bir kıt'a gayri mekulünün Tahsili Emval Kanununa tevfikân yapılan cebri ihalesini müteakıb adı geçen şikâyetine müsteniden yolsuzluğu sabit olan ihalenin feshiyle gayri menkulün namına kaydının tashihine karar verilmesi sebebiyle, bidayeten namına ihale yapılan Hüseyin Hüsnü Sözer'in ihalenin bozulmasından dolayı hazine aleyhine açtığı tazminat dâvasına Devlet Şûrasında bakılması icabettiği ictiha edilmiş olduğu halde, Dördüncü hukuk dairesi ilâmiyle; Yine Varlık Vergisi borcundan dolayı Tahsili Emval Kanununa tevfikân yapılan cebri ihale neticesinde iktisabettiği gayri menkulün hükmen elinden alınması dolayısıyla, alıcı Aziz Toker, tarafından hazine aleyhine ikame edilen tazminat dâvası zımında İstanbul As. 2. hukuk mahkemesince verilen hüküm temyizden esas bakımından incelenerek vazife cihetine dokunulmamış, bu suretle bu dâvanın Adliye mahkemesinde bakılacağı neticesine varılmış olduğundan iki daire kararları arasındaki ictihad ihtilâfı açıktır.

Umumî hey'et Âzalarından bazıları, Cebri ihalenin hususî hukuk sahalarına giren bir bey akdi, ve ihalenin bozulması üzerine, müşterinin bâyi mevkiinde bulunan hazineden tazminat istemesi, Borçlar Kanununun 217 inci maddesi delâletiyle 292 inci maddesine istinadeden mebiin zabtından mütevellid bir dâva olduğunu, bu sebeble akidden doğan bu dâvaların Adliye mahkemelerinde görülmesi icabettiğini, bundan başka 18/11/1942 Tarih ve 22/2 sayılı tevhidi ictihad kararı ile vergi mükellefleri tarafından hazine aleyhine açılan ihalenin feshi ve tapu kaydının tashihi dâva-

larının Adliye mahkemelerinde görüleceği ictihad edilmiş ve ihtilâfa mevzu olan hadiselerin esasını teşkil eden tashihi kayd dâvalarına, Adliye mahkemelerinde bakılmış ve karar verilmiş olduğundan bu sebeble de, ihalenin feshinden dolayı hazine aleyhine açılacak tazminat dâvalarına Adliye mahkemelerinde bakılması zarurî olduğunu beyan ve ifade etmişlerdir.

İzhar olunan bu mülâhazalarla; İstinad ettiği mucib sebebler ekseriyetce isabetli görülmemiştir. Şöyle ki; Nazariyatda hâkim olan telâkkiye göre, cebrî ihale, Borçlar Kanununun 229 uncu maddesindeki tavsiye rağmen, bey' akdi, hâttâ hususî hukukun bir hukukî muamelesi olmayıp bilâkis bir âmme tasarrufudur.

Hususî hukuk sahasında, gayri menkul bey'inde mülkiyet tapuya tes-cil ile intikal ettiği halde, cebrî icrada mülkiyet, ihale ile intikal eder. (Borçlar Kanunu madde — 231, Medenî Kanun madde — 633, İcra ve iflâs kanunu madde — 134). İhalenin şu hukukî mahiyeti icabı olarak, bunun feshi bey akdinde olduğu gibi, dâva yoluyla mahkemeye değil, şikâyet yoluyla tetkik merciine arz olunur. (İcra ve iflâs kanunu madde — 134, Borçlar Kanunu madde — 226 fıkra 2).

Cebrî icra, akid olmadığından, müzayede şartnamesinde sarih bir taahhüd bulunması veya müzadeye iştirâk edenlere karşı hile yapılmış olması halleri müstesna olarak, cebrî ihalelerde tekeffül hükümlerinin cereyan etmiyeceğini bizzat kanun tasrih etmiştir. (Borçlar Kanunu madde — 230).

Binaenaleyh, aksi kanaatta bulunanların, cebrî ihalenin hususî hukuk sahasına giren bir bey' olduğuna, ve mebiin zabtına müteallik hükümlerin, hassaten 192 inci madde hükmünün cebrî ihalelerde tatbik olunacağına mütedair görüş ve mütalâalarının kabulüne imkân görülememiştir.

18/11/1942 tarih ve 22/2 sayılı tevhide ictihad kararı mevridine maksur olduğundan müzakere mevzuu olan mes'eleler bu kararın şümulünden hariç bulunmaktadır.

İhalenin feshi dâvalarının Adliye mahkemesinde bakılmış olması da, idare kararın ittihaz ve tatbikinden hukuku muhtel olduğu iddiasıyla alıcılar tarafından İdare aleyhine açılan tazminat dâvalarının Adliye mahkemesinde bakılması için bir sebep teşkil edemez.

Cebrî ihalelerin akid olmayıp, âmme hukukuna ait bir tasarruf olduğu belirtilmiş bulunduğuna göre mes'elenin hallinde bu mebde'den hareket etmek zarureti vardır. Devlet Şûrası Kanununun²³ üncü maddesinde rüyeti Adlî mahkemelerin vazifesi dışında bulunan mes'eleler hakkında idarî fiil ve kararlardan hukuku muhtel olanlar tarafından açılacak dâvaların doğrudan doğruya ve kat'î suretde Devlet Şûrası dâva dairesinde rüyet ve halledileceği tasrih edilmiştir. Tahsili Emval Kanununa tevfikan yapılan cebrî ihalelerin Bozulmasından dolayı hukuku muhtel olan alıcılar tarafından Devlet aleyhine açılacak tazminat dâvalarının Adliye mahkemelerinde rüyat edileceğine dair mevzuatda bir hüküm bulunmadığından bu gibi dâvalar Adliye mahkemelerinin vazifesi dışın kalmaktadır. Bilâkis bu dâvalar, idare hukuku sahasındaki hizmet kusuru esasına dayanan tam kaza dâvalarıdır.

İzah olunan sebeplere binaen Tahsili Emval Kanununa tevfikan yapılan cebrî ihalelerin fesih ve iptalinden dolayı hukuku muhtel olduğu iddiasıyla alıcılar tarafından Devlet aleyhine açılan tazminat dâvalarının rüyet ve tetkikinin Devlet Şûrasına ait olduğuna ve Ticaret dairesinin bu baktaki içtihadının isabetli ve kanuna uygun bulunduğuna birinci müzakerede üçde iki ekseriyet hasıl olamadığından 24/6/1953 Tarihinden yapılan ikinci müzakerede müzakere nisabının mutlak ekseriyetiyle karar verildi.

Gayrimenkule ait davalardaki zaman aşımaları da, Borçlar Kanunundaki Hükümler dairesinde durdurulup kesilebilir.

Dâva : Dâvacılar vekili; müvekkillerine murisleri Mehmet'ten kalan tarlaya dâva edilen müdahale eylemekte olup hissedarlardan Süleyman'ın evvelce dâvalı aleyhine açtığı men'i müdahale dâvası neticesinde 96 da 33 hisse hakkında hüküm istihsal etmiş ve temyizden tasdik edilmiş olduğundan bakiye 63/96 hisseye müdahalesinin men'ine karar verilmesini istemiştir.

Hüküm : Tafsilatı tutanak ve ilâmında yazılı olduğu üzere; dâva edilenin haricî satış neticesinde müddeabih gayrimenkulün 63/96 sehmine 10 seneden fazla zamandan beri zilyet bulunduğu anlaşılmış ve son içtihadı göre dâvalının müdafaası yerinde görülmüş olduğundan zaman aşımı noktasından dâvanın reddine dair verilen hüküm Yargıtay Birinci Hukuk dairesince; dâvacılar zaman aşımının kira karşılıklarının dâva edilen tarafından gönderilmesi suretiyle kesilmiş olduğunu idda ettiklerine ve gayrimenkule ait dâvalardaki zaman aşımaları da borçlar kanunundaki hükümler dairesinde durdurulup kesilebileceğine göre dâvacının zaman aşımının kesilmiş olduğu hakkındaki müdafaası incelenerek varılacak sonuç dairesinde karar verilmek gerekirken bu iddia incelenmeksiz yazılı olduğu üzere karar verilmesi yolsuz olduğundan naşı bozularak mahalline iade kılınmakla; yeniden yapılan yargılama sonunda: Bazı sebep ve düşüncelerle evvelki hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz Kararı : Dâva olunan Mevlt, dâvalı gayri menkulü evvelce 140 liraya Süleymandan satın aldığını ve Süleymanla aralarında geçen dâva sonunda satış bedelinin Süleymandan tahsiline karar verildiğini beyan etmiş ve aynı gayrimenkulde hissedar olan dâvacıların hisselerinin satılmış olduğu ispat edilmediği gibi dâva olunanın tasarruf süresi de 20 seneyi doldurmamış olduğu cihetle dâva hakkında gerekli soruşturma ve incelemeler yapılarak varılacak sonuca göre bir hüküm ve karar verilmek icabettiği ve bu lüzumu ifade eden özel daire bozma ilâmına uyulmak lâzımgeldiği halde aksine yazılı bazı düşüncelerle evvelki hükümde ısrar edilmesi yolsuz olduğundan son hükmün dahi bu sebeplerden hukuk U. M. K. nun 429 uncu maddesine tevfi kan Bozulmasına 23/1/952 Tarihinde Oybirliğiyle karar verildi.

Not :

Dâvacılar vekili, müvekkillerinin hissedar bulunduğu gayrimenkule dâvalının vaki müdahalesinin men'ini talep ederken, daha evvel hissedarlardan biri tarafından aynı dâvalı aleyhine açılan ve men'i müdahale kararı verilip temyizen tasdik edilen dâvanın kararını da talebinin hukukî mesnedini kuvvetlendirmek için ileri sürmüştür. Halbuki, müddeabih yer ve dâvalı aynı şahıs olduğuna göre dâvacılar vekilinin ileri sürdüğü ilâmın bir kaziyei muhkime olması ve kendilerinin de bundan istifade etmesi gerekirdi. Zira 21/6/1944 tarih ve 13-30/24 sayılı tevhidî içtihad kararı gereğince "müşterek gayrimenkule başka bir şahıs tarafından vuku bulan müdahalenin men'i hakkında hissedarlardan biri tarafından açılacak dâva neticesinde verilecek hükmün müşterek şeyin tamamına şamil olacağı" kabul edilmiştir. Hernedense dâvanın rüy'eti esnasında bu husus meskût geçilmiştir.

Asliye Mahkemesi, dâvalının, bu tapusuz gayrimenkulü haricen satın aldığını kabul etmiş ve aradan on seneden fazla bir zaman geçtiğini de hesaba katarak "tapu kaydı olmayan gayrimenkulün haricen alım ve satımına müteallik dâvalarda Borçlar Kanununun 125. maddesinde yazılı on senelik zaman aşımı uygulanır" diyen 9/10/1946 tarih ve 12 sayılı tevhidî içtihad kararı gereğince dâvacıların dâvasını reddetmiştir.

Ancak, Temyiz Birinci Hukuk Dairesi bu on senelik zaman içerisinde dâvalının icar bedeli gönderdiğinin nazarı itibare alınarak M. K. nun 640. maddesine göre bu husustaki B. K. hükümlerinin de gözönünde tutulması ve ona göre karar verilmesi gerekirken bu meselelerin incelenmemiş olması bakımından kararı bozmuştur.

Medenî Kanunun 640. maddesi "İktisabî müruru zaman müddetinin gerek hesabında, gerek inkita ve tatilinde alacak müruru zamanında carî olan hükümler tatbik olunur" ve Borçlar Kanununun 133. maddesi de

"Aşağıdaki hallerde müruru zaman kat'edilmiş olur:

1 — Borçlu borcu ikrar ettiği, hususile faiz veya mahsuben bir miktar para veya rehin yahut kefil verdiği takdirde..." dediğine göre 1. Hukuk Dairesinin bozma kararı yerindedir.

Asliye Mahkemesi evvelki hükmünde ısrar edince mesele Genel Kurula aksetmiştir. Genel Kurul, haricen yapılan satışın evvelce açılan bir dâva sonunda hükümsüz kaldığı ve bilâhere dâvacı hissedarlardan herhangi birinin hissesini dâvalıya sattıkları sabit olmadığı ve tasarruf süresinin de yirmi seneyi doldurmadığı cihetle özel daire kararına uymanın doğru olduğu mütalâasında bulunmuştur.

Genel Kurul bir daire ile birinci derece mahkemesi arasında görüş ayrılığı olduğu ve birinci derece mahkemesi kararında ısrar ettiği zaman meseleyi halletmek yetkisi olan ve bu vazifesi ile HAKEM mevkiinde bulunan bir heyettir. Meselemizde de bu yönden hareket eden Genel Kurul özel daireyi haklı ve asliye mahkemesinin ısrarını yersiz bulmuştur. Ancak özel daireyi haklı bulurken dairenin ileri sürdüğü esbabı mucibeyi benimsememiş, yeni bir sebep ihdas etmiştir.

Genel Kurulun bu şekilde hareketi akla bir sual getirmektedir: “Genel Kurul nihaî kararını verirken - yukarıda olduğu gibi - yeni sebepler yaratabilir mi, yoksa sadece taraflardan birinin esbabı mucibesini benimseyerek mi karar verir?”

Birinci derece mahkemesinin kararını tetkik eden özel dairenin bu mahkemenin kararını değiştirerek veya düzelterek tasdik etmek yetkisi vardır. Genel Kurul ise, bütün hukuk daireleri ile ticaret ve icra ve iflâs dairelerinden teşekkül ettiğine göre (2020 S. K. 4. Md.), özel daireye nazaran daha geniş yetkileri olması gereken bir heyettir. Bu bakımdan tetkiklerinde taraflardan birini haklı bulurken rastladığı yeni sebepleri ortaya çıkarması ve kararın bu esbabı mucibinin ışığı altında incelenmesini istemesi gayet yerindedir.

Hadisemizde de bu şekilde hareket eden Genel Kurul yukarıda açıkladığımız esbabı mucibesi ile asliye mahkemesinin ısrarını yersiz bulurken isabetli bir karar vermiştir.

Avukat Rahmi MAGAT

Müstehlikleri tarafından 5 yıl içinde alınmadığı için hazinece irat kaydolan paranın tahsili zımında açılacak dâva akdin ademi ifası sebebine dayanmaz.

Temyiz edilen ilâm ve dosyadaki kâğıtlar okunarak işin gereği hakkında görüşülüp düşünüldü:

Dâva 19/3/939 tarihinde ikame edilmiş ve dâvalı vekilinin lâyihasında kabul ettiği muaddeliyet tarihi 13/6/930 bulunmuş olmasına göre bu iki tarih arasında geçen müddet 10 seneye baliğ bulunmadığından Dâvacı vekilinin 10 yıllık müddetin dolmuş olduğuna mütedair temyiz itirazı varit değilse de 20/4/930 tarih ve 5120 sayılı mukavelenamenin 7 nci maddesinde dâvacı istihkakının ita emri kesildikten ve vizeye tabi olanların vize edildikten sonra 15 günü takip eden ilk salı günü 3395 sayılı kanunla verilen tahsisattan 939 mali senesinde Merkez Muhasebeciliği veznesinden tediye olunacağı tasrih edilmiş bulunmasına ve hazine borçları için mevzu bulunan Muhasebeyi Umumiye kanununun 93 ve 94 ncü maddeleri hükümleri sarahatine göre, dâvalının Dâvacı istihkakının Merkez Muhasebeciliği Veznesine yatırıldığını ihbara bir mecburiyeti yoktur.

Muhasebei Umumiye kanunu ile kabul edilmiş olan hususî hükmün Borçlar Kanununun umumî müruru zaman hükümlerine taktimen tatbiki de Hukukî esaslar iktizasıdır. Bu sebeple Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ve 94 ncü maddelerinde muharrer beş yıllık müddetin mürur edip etmediği araştırılmak ve neticesine göre bir karar verilmek lâzım gelirken bundan zuhul ile ilâmda yazılı düşünce ve sebeplerle dâvalının beş yıllık zaman aşımı definin reddiyle 8520 liranın dâvalıdan tahsiline karar verilmiş olması yolsuz ve kanuna muhalif olup dâvalının temyiz itirazı bu itibarla yerinde görüldüğünden temyiz olunan hükmün bu sebepten Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 428 nci maddesi gereğince bozulmasına 28/3/1953 tarihinde ittifakla karar verildi.

Not :

Mevzuu Kömür alım satımına taallük eden bir bey aktinde, taraflar karşılıklı hak ve borçlarını bir mukavelename ile tesbit etmişlerdir. Burada alıcı Devlet Dairesi, satıcı da bir hususî şahıstır. Mukavelenamede kömürlerin teslimi tarihinden itibaren 3 gün içinde satıcının istihkakının tahakkuka raptedileceği ve bunun Divanı Muhasebatça vizesinden iti-

baren 15 gün içerisinde bedelinin Hazine merkez muhasipliği veznesinden ödeneceği hükme raptedilmiştir.

Müteahhidin kömürleri teslim etmesi üzerine âkit dairece mukavelede tesbit olunan işbu şart ve lâzimeye riayet olunarak ita emri merkez muhasebeciliğine gönderilmiş ve tediyesi lüzumu bildirilmiştir.

Fakat adı geçen Saymanlıkta müteahhit emrine amade tutulan bu para 5 yıl içinde gelinip alınmadığı için Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesi gereğince müruru zaman yönünden Devlet menfaatına sakıt olup müteferrik hasılatı irat kaydedilmiştir. Bu tarihten sonra müşteri durumunda bulunan Umum Müdürlük ise bir kanunla ortadan kaldırılmış; bazı mal ve tesisleri, alacak ve borçları, İktisadî Devlet Teşekkülleri camiasına dahil ve hususî hukuk hükmi şahsiyetini haiz yeni teşekkül eden bir kuruma intikal ettirilmiştir.

Bu sırada, kendisini alacaklı sanan kömür müteahhidi, akdin ademi ifası sebebiyle mefruz alacağının istihsalı için açtığı dâvayı adı geçen Kuruma tevcih etmiştir.

Hâdiseyi bu şekilde, kısaca belirttikten sonra yazımızda halletmek istediğimiz probleme geçelim:

Problem şu suâlleri ihtiva etmektedir:

- 1 — Dâvanın mahiyeti akte muhalefet sebebine mi dayanır?
- 2 — Akte muhalefet değilse mevzu ve mahiyeti ne olmalıdır?
- 3 — Vazifeli mahkeme haksüjesinin akte nisbetine veya sıfatına göre mi tayin edilmeli?
- 4 — Hâdis'e'de husumet Kuruma teveccüh eder mi?

— I —

Dâvanın mahiyeti akte muhalefet sebebine mi müstenittir?

Âkit Daire mukaveledeki tediye şartlarına ve Devlet ödemeleri için Kanunun tahdiden tesbit ettiği usul ve şartlara riayet ederek parayı müstehlik emrine amade duruma getirdiğinden tediye vecibesine ifa etmiş sayılır. Çünkü; Devletin fert gibi giriştiği Hukukî tasarruflarında (temsîyet tasarrufu), akitteki mütekabil vecibesini teşkil eden tediye, bir amme hukuku kanunu olan Muhasebeyi Umumiye Kanunu hükümlerinin tesbit ettiği usul ve şartlar dairesinde yapılmak mecburiyetindedir.

Yani daha açık bir ifade ile, Devlet borcunu ödemek için; mutlaka bu kanunun âmir mahiyetteki hükümlerine riayet mecburiyetindedir.

Muhasebeyi Umumiye Kanununun bu karakteri itibariyle onun tahdiden tesbit ettiği hükümler haricinde kalan bir âkit şartına muvakkat etmesine de imkân yoktur. Her türlü izahtan müstağni olacak kadar aşikârdır ki; mukavelede tesbit edilen böyle bir şart Borçlar Kanununun 19 ve 20 nci maddeleri sarahatına göre mutlak butlanla malûl olacağından muteber değildir. Şu halde; hadisede âkit daireye atfı mümkün akdî veya kanunî bir kusur izafesine imkân yoktur. Çünkü; hem mukavele şartlarına ve hem de Muhasebeyi Umumiye Kanununun âmir hükümlerine uyularak; tesbit edilen müddet içerisinde tahakkuk ve ita âmirine iktiran ettirilerek para hazine muhasipliği veznesinde müteahhidin emrine amade bulundurulmuştur. Müteahhit bu âmme hukuku kanununun hükümlerini bilmek mecburiyetindedir. Mukavelede ise daireye tahmil edilen bir ihtar mecburiyeti yoktur. Bu bakımdan âkid daire hukuken mütemerrit de addolunmaz.

Muhasebeyi umumiye kanununa göre hazine merkez Saymanlığı veznesi devletin bir tediye elidir. Müteahhit de bilir ki; para buradan alınır. Bir bakıma burası müteahhit ve âkit devlet dairesi için âdetâ kanunen kabul edilmiş bir tevdi mahallidir.

Bu sebeple; dairenin akte muhalefeti ancak; paranın müteahhit emrine amade kılınmasını temin ve ihzar eden tahakkuk ve ita emrine, rapt, vize gibi hususlardaki tekâsül ve ihmali ile izah olunabilir. Hâdisemizde ise âkit daireye bu sebeplerden izafesi mümkün bir hal mevcut olmadığından akde ademi riayetinden bahsolunmaz.

Hülâsa : İta emrine iktiran ettirilip merkez Saymanlığı veznesinde müstehlik emrine amade kılınan bir para; artık müşahhas ve onu doğuran akitten mücerret ve müstakil bir istihkak durumuna geçmiştir.

Yeni, artık haddizatında müteahhidin mütekabil vecibesini ifada kusur edip etmediği, bu parayı gerçekten hak edip etmediği düşünülmez. Müteahhit, bu istihkaka nisbetini usulü dairesinde isbat ederse kendisine ödenir. Hatta bu karakteri itibariyle müteahhit bunu gerçekten hak etmemiş bile olsa veznedar mes'ul olmaz.

Müteahhit adına amade kılınan veznedeki bir paranın ait olduğu mali sene içerisinde alınmadığı için; bütçe emanetine naklölünup, bundan itibaren dahi 5 sene zarfında müstehiki tarafından alınmadığı için müruru zamana uğrayarak Devlet menfaatına borcun sakıt olması keyfiyeti ise, yine muhasebeyi umumiye kanununun 93 ncü maddesinin tesbit ettiği âmir bir hükmün icabatıdır.

Alâkâlı memur bu kanunî emir ve lâzıme riayetle mükelleftir.

Bu yönden de Devleti kusurlu âdettmeye hukuken imkân yoktur.
Şu halde :

— II —

Akte muhalefet değilse dâvanın mevzuu ve mahiyeti ne olmalıdır?

Yukardaki izahatımızda, âkit dairenin akte muhalefet etmediğini belirttik. Bundan sonra akla bir sual gelebilir:

Artık ne olursa olsun 5 sene içinde alınmadığı için irat kaydolunan bir paranın hiç bir surette müstehikki tarafından tahsiline imkân yok mudur? İşte, bu sualin karşılığı dâvanın, mevzuu ve mahiyetini tayin edecektir.

Kanun vaznı, müruru zamana uğrayan böyle bir istihkakın, Devlet menfaatına sakıt olmasına mukabil; ancak bir hâl ve şartın mahkeme ilâmı ile sübutu halinde müstehikkine iadesine imkân vermiştir.

Gerçekten; istihkak sahibi, bu 5 senelik zaman fasılası içerisinde, makul surette hareket etmek iktidarından bir hastalık sebebiyle mahrum bulunabilir. Kendisine vasi tayin edilen kimsenin ve vesayet dairesinin böyle bir muameleden haberi olmayabilir. Bunun gibi, istihkak sahibi ölmüş küçük mirascılar hadiseden bihaber oldukları gibi veli veya vesilerinin de malumatı olmayabilir. Tereke tesbitinde her nasılsa gözden kaçabilir. Aynı şekilde, hak sahibi şirket, tasfiye haline geçmiştir, tasfiye memurları hesabı ve defterleri tetkik edip hâdiseye muttali oluncaya kadar arada bu müruru müddet ceryan edebilir. vs.

Daha buna benzer ve bundan daha muhik ve müstehhikki mazur gösterecek yüzlerce meşru durumlar bu müddet içinde istihkakın alınmasına mani teşkil etmişse, buna rağmen mazeretinin meşruiyeti hükmen sübut bulan hak sahibine veya ona halef olanlara, umumî müruru zaman haddi içinde istihkakların ödenmemesi hiç bir zaman hak, adalet ve nısfet esaslariyle telif edilemez.

Bunun içindir ki, Muhasebeyi Umumiye Kanununun 94 ncü maddesinde aynen; (5 sene zarfında, talep olunmayarak müruru zamana uğrayan düyun hakkında, istihkak sahipleri tarafından dermeyeran edilecek mazeretleri dinleyecek merci adliye mehakimidir. Mahkemeden istihsal olunacak ilâm mucibince mezeretlerini isbat edenlerin de matlubatı 59 ncü madde hükmüne göre tediye olunur). diye bir hüküm sevk edilmiştir. Demekki; maddenin açık metninden de anlaşılacağı üzere, artık daireye ademi tediye dolay akdî bir kusur izafe edilerek dâva açılmıyacak.

Çünkü, kanun açılacak dâvanın mahiyet ve mevzuunu tesbit etmiştir. Esasen yazımızın (1) numaralı bendindeki izahatımızdan da anlaşılacağı üzere ortada müşahhas ve emre amade duruma getirilen bir para vardır. Fakat yalnız hak sahibi meydanda değil. Bu sebeple beş sene sonunda açacağı dâvanın mahiyeti; kendisini mütemerrit alacaklı durumundan kurtaracak, meşru mazeretinin tesbiti olacaktır. Şu izahattan da anlaşılıyor ki, eğer hak sahibi, mehakim huzurunda beş sene içerisinde paranın alınmasını muhik gösteren mazeret sebebini isbat edemezse parayı hiçbir suretle alamıyacaktır. Neticeten: dâvanın mahiyeti, bir tesbit dâvasıdır. Tesbit edilecek husus da, beş sene içerisindeki mazeretidir.

— III —

Vazife meselesi nasıl halledilir?

Açılacak dâva, mücerret bir tesbit dâvasından ibaret bulunduğuna göre; İstihkakın doğumuna sebep olan akdin mahiyetine ve bizatihi muamelenin karakterine ve yeni âkitlerin sıfatına bakılmıyarak yalnız müddeabihın miktarına göre vazifeli mahkemeyi tayin etmek lâzım gelir. Şu halde istihkakın miktarı bin liradan azsa sulh mahkemesi, fazla ise asliye mahkemesi vazifelidir. Hatta kanaatime göre, burada müddeabihın miktarını ele almağa da hiç lüzum yoktur. Çünkü; açılacak dâva bir alacak veya istihkak dâvası mahiyetinde de olmayıp mücerret bir tesbit talebinden ibaret bulunmasına ve bunun da kanunda (Adliye Mehakimi) diye yazılıp Sulh Mahkemesinden bahsedilmemesine göre, böyle bir dâvanın ne olursa olsun asliye mahkemesinde açılması gerekir. Çünkü prensip olarak bir kanun metninde geçen mahkeme sözünü asliye mahkemesi olarak kabul etmek gerekir.

— IV —

Husumet kime teveccüh eder?

Kanaatıma göre, böyle bir tesbit dâvası ne hak sujeliğinin isbatına ve ne de istihkakın miktarına ve hasmın tayinine taalluk etmediğinden; tarafsız görülebilmesi mahzurlu olmadığı kadar hukuk tekniği bakımından da faydalıdır.

Bununla beraber araştırmalarımıza rağmen yaşayan hukuk alanımızda bu konunun tatbikatına rastlayamadık.

Muhasebeyi Umumiye Kanununun 59 ncu maddesi hükmüne, göre para masarifatı gayri melhuze faslından ödeneceği cihetle hadisede Kurumun değil Hazinenin hasım gösterilmesi lâzımgelir.

Avukat Mithat GÜLCÜ

Avukatlık Ücreti

ÖZÜ : Dâvada müddeabihin avukatlık ücretiyle birlikte tahsili istenmiş olduğu halde kararda ücreti vekâlet için müsbet menfi bir şey denmemişse avukatlık ücreti talebi zımnen reddedilmiş sayılır.

Dâva : Dâvacı dâvalı aleyhine ikâme ettiği 4000 lira alacak dâvasında istihsal edilen hüküm temyizce tasdik ve tashihi karar talebi reddedilerek kesinleşmiş olup sözü geçen kararda talebi mesbuk iken vekâlet ücreti takdir edilmemiş olduğundan 3 misli tutarı 264 lira vekâlet ücretinin dâvalıdan tahsilini istemiştir.

Hüküm : Dâvacı vekilinin mesaisine mukabil avukatlık kanununun 131 inci maddesi nazara alınarak ücret tarifesi gereğince muayyen olan askarî ücret 83 lira 50 kuruşun üç misli takdiren 259 lira 50 kuruş vekâlet ücretinin dâvalıdan tahsiline ve fazlaya ait talebin reddine karar verildiğini ostaktır.

Temyiz Kararı : Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu görüldükten ve dosya- içindeki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvacı evvelce 4000 lira senetli alacağının tahsilini dâva ederek aynı zamanda vekâlet ücretinin tahsilini de istemiştir. müddeabih alacağın tahsiline dair verilen kararda talep olunan vekâlet ücreti meskût bırakılmış olup dâvacı bu ciheti temyiz etmemiş dâvalının temyizi üzerine karar tasdik edilmiş bulunmaktadır. Şu hale göre vekâlet ücreti zımnen reddedilmiş olup ortada muhkem kaziya mevcut bulunmuştur. Muhkem kaziyeye rağmen vekâlet ücreti hakkındaki talebin yeniden tetkik ve rüyeti usul hükümlerine uygun değildir. Temyiz eden dâvalı vekilinin temyiz itirazı bu sebeple yerinde görüldüğünden temyiz olunan hükmün bu sebeple Hukuk usulü Muhakemeleri kanununun 428 nci maddesi gereğince BOZULMASINA 9/5/953 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Not :

Hadise şudur : Dâvacı 4000 lira senedli alacağının avukatlık ücretiyle birlikte tahsilini dâva etmiştir. Mahkeme dâvayı sabit görerek 4000 liranın dâvalıdan tahsiline karar vermiştir. Fakat hükümde avukatlık ücreti talebinin kabul veya reddine dair bir fıkra mevcut değildir.

Dâvalının temyiz ve tashihi karar taleplerinin reddiyle hüküm kesinleşmiştir.

Sonradan dâvacı ikinci bir dâva ile evvelce talep edidiği halde bir karara bağlanmamış olan avukatlık ücretinin dâvalıdan tahsilini istemiştir. Mahallî mahkeme de bu vekâlet ücretinin tahsiline karar vermiştir.

Temyiz Mahkemesi Ticaret Dairesi bu hükmü şu esbabı mucibe ile nakzediyor:

“Müddeabih alacağın tahsiline dair verilen kararda talep olunan vekâlet ücreti meskût bırakılmış olup dâvacı bu ciheti temyiz etmemiş, dâvalının temyizi üzerine karar tasdik edilmiş bulunmaktadır. Şu hale göre vekâlet ücreti **zımnen reddedilmiş olup** ortada muhkem kaziye mevcut bulunmaktadır. Muhkem kaziyeye rağmen vekâlet ücreti hakkındaki talebin yeniden tetkik ve rüyeti usul hükümlerine uygun değildir.”

Hadisede ve ona müstenid temyiz kararında tahlil ve münakaşası icab eden iki nokta vardır:

I. Kaziyei muhkeme,

II. Taleb ve dâvanın (zımnen) reddedilmiş olması.

I. Kaziyei muhkeme teşekkül edebilmek için bir dâvanın tetkik ve rüyet edilerek lehde veya aleyhde bir karara bağlanması ve bu hükmün de kesinleşmiş olması zaruridir. Hadisede ücreti vekâlet talebinin zuhulen tetkik edilmediği ve binaenaleyh bu talep hakkında müsbet veya menfi bir karar verilmediği anlaşılmaktadır. Karara bağlanmamış bir dâva hakkında muhkem kaziye teessüs edemiyeceği bedihidir.

II. Bir teleb ve dâvanın **zımnen** kabul veya reddedilmesi keyfiyeti ise hukuk nasyonuna uygun düşmez. Kanun vazı bunu bilhassa menetmiş ve bu kabil zuhulleri önlemek için Usul Kanununa şu sarih hükmü koymuştur: “Verilen karar ile iki tarafa tahmil ve bahşedilen vazife ve haklar şüphe ve tereddüdü mucib olmayacak surette gayet sarih ve açık yazılmalıdır.” (H. U. M. K. 389)

Binaenaleyh sayın Temyiz Ticaret Dairesinin, yeni bir sukutu hak sebebi ihdasına müntehi olan içtihadının hatalı olduğu kanaatindeyiz.

Avukat Nejad SAV

Devlet Şûrası :

Devlet Şûrası Tevhidi içtihat kararı
3.4.1953 Es. : 953/23 — Ka. : 953/40

ÖZETİ : Mükellefiyet ve Mükellefiyet şeklinin müstakillen dâva mevzuu olamayacağı hakkında.

Vergi dâvalarında, Hazinece mükellef addedilerek namına vergi tarh edilen şahsın evvelâ kendisinin mükellef addedilemeyeceği ve saniyen mükellef olduğu kabul olunursa matrahın şu veya bu şekilde olması lâzım geldiği iddia veya müdafaasıyla Vergiler Temyiz Komisyonuna vâki müracaat üzerine Temyiz Komisyonunca mükellefiyete karar verilip matrah bakımından İtiraz Komisyonu kararının bozulması halinde; matrah hakkındaki tetkikatın neticesine intizar halinde Devlet Şûrası kanuniyle muayyen 90 günlük dâva hakkı geçmiş olacağından; mükellefiyet hakkındaki Temyiz Komisyonu kararının katileşeceği endişesiyle Devlet Şûrasına açılan dâvalarda Dördüncü Dairece mükellef olup olamamak keyfiyetinin müstakil olarak dâva mevzuu olacağı kabul olunduğu ve bu husustaki iddia ve itiraz tetkik edilerek karara bağlandığı halde Beşinci Dairece mükellef olup olmamak iddiasının esas vergi dâvasıyla birlikte açılması lâzımgeldiği yolunda karar verilmekte olduğu sebebiyle 44 - 71 sayılı Tevhidi İctihat karşısında tevhidi içtihat kararının tavzihini veya iki daire kararı arasındaki mübayenetin tevhidi içtihat yolu ile izalesi kanun sözcülüğü tarafından istenmiş ve Birinci Reislikce de Dâva Daireleri Umumi Heyetine havale buyrulmuştur.

Filhakika Dördüncü Dairenin 3/7/1952 tarihli ve 2902 sayılı kararı ile Beşinci Dairenin 30/5/1950 tarihli ve 1551 sayılı kararlarından Dördüncü Daireye açılan dâva üzerine "3692 ve 5432 sayılı kanunlara göre mükellefiyet ve şekli mükellefiyet müstakillen dâva mevzuu yapılabileceği ve bu husus Komisyonlarca esaslı olarak tetkik edilmiş ve karara bağlanmış bulunduğu cihetle kararın dâva konusu olabileceği" sebebiyle sadece mükellefiyet noktasından dâva tetkik ve karara raptedilmiş ve Beşinci Daireye sadece mükellefiyet bakımından açılan dâvada "9/5/1944 tarihli 71 sayılı içtihadın birleştirilmesi yolundaki kararın istihdaf ettiği gaye Temyiz Komisyonunun birbirinden müstakil olarak ayrı hususlar hakkında verdiği kısmen tasdik ve kısmen nakız hakkındaki kararların dâva mevzuu olabileceği merkezindedir. Mükellefiyet hakkındaki iddia, verginin terkini hakkında bir sebep olarak ileri sürülmüş olup bozulması istenen kararlar bu sebebin vârit olmadığını beyan suretiyle diğer bir sebebe istinaden itiraz Komisyonu kararının bozulmuş olduğuna binaen esas kararın temyizi takdirinde birlikte dâva açmakta muhtar olmak üze-

re filhal müstakil bir dâva mevzuu olarak kabulü caiz olamayacağına” karar verilmiş bulunmaktadır.

Vergiler Temyiz Komisyonlarının kararlarından kısmen nakız ve kısmen tasdika taallûk eden ve tasdik suretiyle katıleşen veya bu komisyonca nihaî olarak ittihaz edilen kısımlar için Devlet Şûrası kanuniyle muayyen dâva müddeti içinde Devlet Şûrasında dâva açılması lâzım geldiğine dair 44 - 71 sayılı tevhide içtihad kararında “Temyiz Komisyonunun kısmen tasdik ve kısmen nakız muhtevi kararlarından tasdika taallûk eden, infaz ve icra haline geçmekle idarî dâvaya mevzu teşkil edebilecek muamele ve kararların karakterini iktisap etmiş bulunan kısmına ait dâvaların kabulile müstakillen rüyeti lâzım geleceğinden” denilmek suretiyle müstakil matrahlardan Temyiz Komisyonunca tasdik olunanların Devlet Şûrasında Dâva mevzuu olması kabul edilmiş ve yine bu kararda “Temyiz Komisyonunun tetkik itiraz komisyonları kararları hakkında verdiği kararlardan tasdika mütaalik olan ve icra mevkiine geçmiş bulunan kısmının Devlet Şûrasında tetkikinin, nakzına mütedair kısmının tekemmülüne taliki lâzım geleceği yolunda bir manâ vermeğe bu bendin beyan tarzı müsait değildir” denilmiş bulunmaktadır.

Bu kararla, sadece müstakil matrahlar derpiş edilmiş ve mükellefiyet ve mükellefiyet şekli bahis mevzuu edilmemiş olmakla beraber Temyiz Komisyonlarının bir matraha taallûk eden ve nakzedilen kısımların tekemmülüne bağlı kalmaksızın icrası zaruri olan karar kısımlarının dâva mevzuu olabileceği tesbit olunmuştur. Mükellefiyet ve mükellefiyet şekli ve mükellefiyet gibi hususların ise esas karar nihaî şekilde almaksızın yalnız başına bir icra mevzuu olamayacağı ve ancak matrahın tesbitinden ve buna ait ihtilâfın nihaî karara bağlanmasından sonra hükmü cereyan edeceği cihetle mezkûr içtihadı birleştirme kararı karşısında mükellefiyet ve mükellefiyet şekli müstakillen dâva mevzuu olacağının kabulü mümkün olamaz.

Binaenaleyh, Temyiz Komisyonlarının matrahtan ayrı olarak mükellefiyet ve mükellefiyet şekline ve muafiyete taallûk eden karar kısımlarının matraha müteallik esas karar ile birlikte Temyiz edilebileceği cihetle Beşinci Daire kararı veçhile içtihadın birleştirilmesine 3/4/1953 tarihinde üçte iki ekseriyetle karar verildi.

ÖZETİ : 1389 sayılı kanuna göre Hazinece alâkalılara tevzi edilen Vekâlet ücretlerinin vergisi hakkında.

Devlet dâvalarını intaç eden avukat vesaireye verilecek ücreti vekâlet hakkındaki 1389 sayılı kanun gereğince Devlet lehine intaç edilen dâvalardan dolayı hükme râpt ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinden bu kanunun ikinci maddesi gereğince İcra Vekilleri Heyetince tanzim kılınan talimatnameye tevfiikan Hazine avukatlarına vesaire verilen paralardan tediye sırasında kesilecek gelir vergisinin, Gelir Vergisi Kanununun 91 inci maddesiyle muayyen 2 numaralı cetvel mucibince istifası lâzım geldiği Hazine tarafından düşünülmüş ve bu yolda muamele yapılmış ise de vâki itiraz üzerine vergi İtiraz ve Temyiz Komisyonlarınca bu paraların gayrimuayyen zamanlarda tediye edilmekte olması ve mıntakalarının değişik bulunması ve binaenaleyh aylık telâkki edilemeyeceği mucip sebebiyle bu ücretlerden 1 numaralı cetvel dairesinde vergi tevkifi lâzımgeldiği karar altına alınmıştır.

Bu kararlara karşı Hazine tarafından açılan dâvalardan biri Dâva Daireleri Uumumi Heyetince görölerek Komisyon kararının tasdikına karar verilmiş ve diğeri ise Dördüncü Dairece tetkik olunarak bu kabil tediyelerin Gelir Vergisi Kanununda yazılı yıllık, aylık, haftalık ve günlük ödemelerden hiç birine girmeyeceği mütalâa olunarak Gelir Vergisine tabi olamayacağı kararı verilmiştir.

Şu suretle 1389 sayılı kanuna göre vâki tediyelelerin esas itibariyle vergi mevzuuna dâhil olup olmayacağı ve bunlardan vergi alınması icabettiği takdirde de 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanuniyle muayyen cetvellerden hangisine gireceği noktalarında ihtilâf bulunduğu cihetle bu ihtilâfın tevhidi icthâat yoluyla halli Dördüncü Dairece talep edilmiş ve bu talep Birinci Reislikçe Dâva Daireleri Umumi Heyetine havale buyrulmuş olmakla tetkik olundu.

Filhakika 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 91 inci maddesi ile yıllık ve münferit beyanname vermeğe mecbur olanların vergilerinin 1 numaralı cetvele göre hesaplanacağı ve ücretlerle ücret sayılan aylıklar için iki numaralı ve haftalıklar için 3 numaralı ve gündelikler için de 4 numaralı cetvellere göre vergilerin hesap olunacağı ve yine yıllık olarak ödenecek ücretin vergisinin de 1 numaralı cetvel dairesinde hesaplanacağı tesbit olunduğu gibi muhtelif ücret ödemelerinde vergi cetvellerinin her

ödeme için ayrı ayrı gözönünde tutularak uygulanması lüzumu açıklanmıştır.

1389 sayılı kanunun birinci maddesi, Devlet lehine intaç edilecek dâvalardan dolayı hükme rapt ve tahsil olunacak vekâlet ücretlerinin hizmeti mesbuk olanlara kanundaki nispete ve bu kanuna müsteniden tanzim olunan talimatname hükümlerine göre tevzi ve "bütçelerdeki mahkeme harçları tertibinden tesviye" olunacağını âmir bulunmaktadır.

Gelir vergisine tabi kazanç ve iratlar, Gelir Vergisi Kanununun ikinci maddesinde tahdiden tadat edilmiş olup dâva mevzuu olan paranın da bir hizmet karşılığı olduğu ve bu maddede sayılı gelirlerden "ücret" gireceği ihtilâflı bulunmamakla beraber bunlar, taallûk ettikleri maddelerde kayıt ve şartlara göre serbest meslek erbabı gelirinden olmadığı gibi ârizi gelirlerden de bulunmadığından ve gerek mükellefiyet şart ve illetleri ve gerek miktar ve nisbetleri hususunda kanunda açık bir hüküm bulunmadığından vergi mevzuuna alınamıyacağı dördüncü Daire kararının mesnedini teşkil etmektedir.

Halbuki Gelir Vergisi Kanununun birinci maddesinin, gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratların sâfi tutarının vergiye tabi olacağı yolundaki hükmü karşısında ücret olduğunda şüphe edilmeyen bu kazancın vergi mevzuu dışında bırakılamıyacağı gibi muafiyetin sarıh bir kanuni metinle kabil olacağına göre istisnalar bahsinde de bu yolda bir hüküm bulunmadığı cihetle dâvaya mevzu tediye-lerin vergi mevzuunda mütalâası zaruri görülmüştür.

Tabi olacağı cetvele gelince: Bütçelerdeki mahkeme harçları tertibinde toplanmakta olan bu paraların tevzi zamanı kanunda ve talimatnamede tasrih edilmediğine göre salâhiyetli merciin bu tevzii senede bir kaç defa yaptırabileceği gibi sene sonunda tevzie tabi tutulabileceğini de kabul etmek icabeder.

Şu vaziyete göre bu tediye-lerin memur veya müstahdemin maaş veya ücretine mülhak bir para olamayacağı tabiidir. Binaenaleyh bunların aylık olarak vergilendirilmesi mevzuubahis olamaz ise de ücret olduğunda da şüphe bulunmayan bu tediye-lerin yıllık tediye-ler olduğunu kabul ve şu takdirde de Vergi Usul Kanununun 91 inci maddesine bağlı 1 numaralı cetvel dairesinde vergiye tabi tutulması doğru olacağından içtihadın olveçhile ve Dâva Daireleri Umumi Heyetince müttehaz karar dairesinde birleştirilmesi 8/5/1953 tarihinden üçte ikiyi geçen çoklukla karar verildi.

Hizmet Kusuru Sebebiyle Tazminat

Dâvanın Özeti : 80 lira kadrolu Ankara Gelir Müdürlüğünde 90 lirada terfi müddetini 30/5/1952 tarihinde ikmal ederek 1/6/1952 tarihinde ikinci üst derece olan 100 lira maaşa istihkak kesbettiği ve tezkiye varakalarına istinaden yeterliği de tahakkuk ettiği ve Müdürler Komisyonunca da terfii uygun görüldüğü halde, yetkili makamca terfiinin onanmıyarak 3/10/952 tarihli emirle emekliye sevk edildiğinden bahsile 100 lira maaşa terfie hak kazandığı 1/6/1952 tarihinden emekliye sevk edildiği 1/10/952 tarihine kadar farkı * maaşlarının tutarı olan 462 lira 50 kuruşun, noksan derece üzerinden emekliye sevk edilmesi üzerine mahrum kaldığı ikramiye farkından 1500 liranın 90 lira maaş üzerinden emekliye sevki sebebiyle her ay emekli maaşından noksan aldığı 70 lira 50 kuruşun dâvalı Vekâletçe tazminat olarak kendisine ödenmesinin karar altına alınmasını talep etmektedir.

Savunmanın Özeti : 4598 sayılı kanunun 3 üncü maddesi hükmüne göre terfi için kanunen muayyen terfi süresinin dolması ve tezkiye varakası ve fişine göre terfie istihkak ve terfi teklifinin yapılması kâfi olmayıp tayine yetkili makamın da tasdiki icap edeceğinden, haiz bulundukları takdir hakkına binaen 30 hizmet yılını doldurmuş olmasından 5434 sayılı kanunun 39 uncu maddesinin b fıkrasına istinaden emekliye sevki cihe-tine gidilmiştir. Terfî muamelesinin selâhiyetli makamca tasvip edilmesi memur aleyhine ittihaz edilmiş idarî bir tasarruf mahiyetinde bulunmadığından açılan tazminat dâvasının reddi icap edeceği mealindedir.

Kanun Sözcüsünün D : 3/5/952 tarihinde 80 lira kadroda almakta, olduğu 90 lira maaşta terfi süresini ikmal eden ve memurların yeterliklerinin takdiri hakkındaki tüzük hükümlerine göre yeterliği tesbit olunan ve bu sebeple yükselmesi dâvalı idarenin memur seçme komisyonununun 26/7/1952 tarihli istişarî kararına da iktiran eden ve mezkûr tüzüğün 9 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince Vekâlet makamınca yeterliğinin onanması gereken davacının yeterliği onamaya yetkili makam tarafından tüzüğün mezkûr maddesinin 2 inci fıkrasında yazılı bir sebep ileri sürülmeden yeterliğinin tasdik edilmeyerek 3/10/952 tarihinde 5434 sayılı kanunun 39 uncu maddesinin "b" fıkrasına göre emekliye sevki yolundaki muamelede idarenin hizmet kusuru zahir bulunmasına binaen dâvacının emekliye sevki tarihine kadar terfi ettirilmemiş olmak-

tan mütevellit mahrum kaldığı 90 lira ile 100 lira maaş farkı tutarı ile, keza aynı sebeple 90 lira maaş üzerinden hesap ve tediye edilen ikramiye ile 100 lira maaşın ikramiye tutarı arasındaki farkın ve terfi ettirilmemesi yüzünden 100 lira yerine 90 lira maaş üzerinden tahsis olunan emekli maaşı sebebiyle her ay mahrum kaldığı iki derece arasındaki emekli maaşı farkının talep veçhile tazminen tediyesi gerekeceği düşünülmüştür.

Devlet Şûrası Beşinci Dairesinde işin gereği düşünüldü:

Dâvacının 3/5/952 tarihinde terfi müddetini ikmal ettiği ve iyi sicil almak suretiyle kadrosuz terfi unsurlarından ikisinin tahakkuk eylediği ve münhal bir kadro bulunduğu da ileri sürülmediği cihetle, terfi muamelesinin terfi yetkili makamca ya kabulü veya mucip sebep dermeyeran ile reddi lâzım gelirken bunun 3/10/952 tarihinde 39 uncu maddenin "b" fıkrasına istinaden emekliye sevkine kadar muamelesiz bırakılarak hizmetin matlup olan sür'atle yürümediği ve kusurlu bulunduğu hariz bir delilini teşkil edeceğinden ve bu terfi muamelesinin sebepsiz tevhühre uğratılması dâvacının almakta olduğu maaşla tekaüde sevk edilerek mağduriyetine sebebiyet verdiği ve zararı tevhit ettiği mütezahir olduğundan mahrum kaldığı menfaatlara karşılık olmak üzere 4000 lira tazminatın tediyesi lâzım geleceğine ve bu miktarın toptan olarak dâvacıya ödenmesine ve istikbale muzaf diğer güna tazminat talebinin reddine ve dâvacıdan peşin alınan 250 kuruşun iadesiyle 1000 kuruş ilâm harcı ile 674 kuruş muhakeme masrafının dâvalıdan tahsiline ve getirtilen dosyanın mahalline iadesine 7/7/1953 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Not :

Devlet Şûrası Beşinci Dairesinin takdim ettiğimiz bu karar, hem memur statüsü hükümleri hem de amme idaresinin mes'uliyeti bahsi ile alâkalıdır. Bu kararla, üst dereceye terfi için lâzım gelen bütün şartların mevcudiyeti halinde memurun terfiinin icra edilmesi lüzumu, verilmiş olan tazminat hükmü ile teyid edilmiş olduğu gibi, terfiin matlup olan süratle icra edilmemiş bulunmasının hizmete kusur atfına kâfi geleceği belirtilmek suretiyle de âmme hizmetinin zamanında ifa edilmemesinin bir hizmet kusuru olduğu ifade edilmiş bulunmaktadır.

4598 sayılı kanun hükmüne göre bir memurun aynı kadroda üst derece aylığı alabilmesi, müddetin ikmali ve yeterliğin sübutu ve mün-

hal kadro bulunmaması gibi ahvalde tecviz edilmiş olup dâvacının da bu şartları haiz bulunmasına rağmen terfi muamelesinin selâhiyettar makamca kabulü veya kanunî mucip sebep dermiyanı suretiyle reddi lâzım gelirken, terfie istihkak kesbettiği tarihten teaüde sevkolunduğu tarihe kadar muamelesiz bırakılması, hizmetin zamanında icra edilmemesi itibariyle, kusurlu telâkki edilmiş ve idareye tazminat vecibesi tahmil edilmiştir.

Hadisede dâvacının 90 lira aylıktan 100 lira aylığa yükseltilme muamelesi sebepsiz yere beş aylık bir teehhüre uğradığından 90 lira aylıkla 100 lira aylık arasındaki farkın beş aylık tutarı ile 90 lira üzerinden hesap edilen emekli ikramiyesi ile 100 lira üzerinden hesaplanacak ikramiye arasındaki farkın yekûnu üzerinden tazminat hükmü ittihaz edilmiş ve 100 lira üzerinden bağlanacak emekli aylığı farkı ile 90 lira üzerinden bağlanan emekli aylığı arasındaki farkın tanzimi şeklindeki talep, kanun sözcülüğü tarafından uygun görülmemekle beraber, ekseriyetle verilen bu kararla kabul edilmemiştir.

Avukat Mehmet NOMER

2555 sayılı kanundan doğan izalei şuyu dâvası

Dâvanın özeti : Sahibi bulunduğu 1086 ada 6 numaralı parseline yol fazlası namı altında ilhak edildiği ileri sürülen 185 metre kareden ibaret yeri Belediyenin kendiliğinden takdir ettirdiği bedelle satın almak istemediği takdirde şuyun izalesi cihetine gidileceği Belediye kendisine tebliğ edildiği, halbuki iddia edilen yer 18 sene evvel fiilen teslim edilmek suretiyle tasarrufuna terk edilmiş bulunduğuna göre hadisede iktisabî mürürüzaman mevcut bulunduğu, şuyulandırma muamelesinin 2555 sayılı kanun muvacehesinde mevcut olarak kabul edilemeyeceği çünkü kanunun tayin ettiği usul ve şeraite uygun işlem yapılmadığı ezcümle kendisine takdiri bedelle satışa razı olup olmadığı tebliğ edilmediği ve takdiri bedelle satışa muvakkat ettiğini Belediyeye Bildirdiğini ve bu sebeple artık şuyu muamelesine tevessül edilemeyeceği ve dilekçede yazılı diğer sebepler dolayısıyla de dâvalı idarece yapılan muamelenin iptali talebin-den ibarettir.

Savunmanın Özeti : Belediyeye ait yol fazlası tapuda kayıtlı bulunduğu iktisabî müruru zaman mevzuu bahis olamayacağı ve esasen bu hususun tetkiki adli mahkemelerin vazifeleri dahilinde bulunduğu, bir parselde yeri şuyulu bulunan alâkalıları her zaman şuyun izalesi dâvasını açmağa selâhiyetli oldukları ve komisyonca verilen karar ve dâvacıya yapılan tebligat alâkalısının belediyeye ait yeri satın almadığı takdirde şuyunun izalesi yoluna gidileceğinin duyurulması mahiyetinde ve idarenin de her zaman şuyunun izalesi cihetine gitmekte hakkı bulunduğunu, dâvacı yol fazlasının metre karesi 2,5 liradan almağa hazır olduğunu bildirmekte olduğuna göre anlaşmazlığın kıymet üzerinde olduğu ve bu hususun tetkikide yine adli mercilerin vazifesi dahilinde bulunduğu ileri sürülerek talebin reddi istenmektedir.

Kanun sözcüsünün D : Belediyelere İmar ve Yapı ve Yollar kanunlarıyla verilmiş olan bir selâhiyetin istimali bahsinde mütte haz kararlar idarî dâvaya mevzu teşkil ederler.

Esasa gelince 2289 ve 2555 sayılı kanunlar, satış ve şuyu keyfiyetini bir takım kayıt ve şartların tahakkukuna bağlı tutmuştur. Dâvalı Belediye ise ittihaz eylediği kararda ve savunmasında bu kayıt ve şartların mevcudiyeti yolunda bir tahlil ve münakaşa yapmamış, idarî kararın mesnetlerini göstermemiştir. Böyle bir kararın kanunun muhalefeti zahir olduğundan ortadan kaldırılması gerekir.

Devlet Şûrası Altıncı Dairesince işin gereği düşünüldü:

Hadise Amme Kanunlarının tatbikatından mütevellit bulunduğu dan tetkiki Devlet Şûrasının vazife dahilinde ve iktisabî müruru zaman iddiasının tetkiki ise hususî hukuk hükümlerine göre Adli mahkemelerin vazifesi dahilinde görülmekle işin esası incelendi.

Mahfuziyet ve masuniyeti Teşkilâtı Esasiye kanunu ile tahtı temine alınmış mülkiyet hakkının takyidine müncer olacak olan şuyulandırma idare hukukunda ancak kanunun tayin ettiği ahvalde idareye tanınmış istisnai bir yetki olup kanunun tesbit ettiği usul ve şeraite uygun olarak alınacak kararlar tekevvün edebilir.

2555 sayılı kanunda da imar plânının tatbiki dolayısıyla yapılacak istimlâklerde elde kalacak arsa fazlalariyle plâna uymak için kapanan yolları ve meydanları ve mevcut yolların yeni plâna göre istikametlerinin değiştirilmesi veya daraltılması yüzünden hasıl olan yerleri Vilâyetlerde Belediyeler ve Ankara'da imar Müdürlüğü alâkalıların razısı şartıyla bitişik arsa ve binalarla şuyulandırmaksızın yola giden kısımlarla değiştirebilecekleri gibi takdir olunan bedelle satabilecekleri sarahatle belirtilmiş, alâkalıların mübadele veya takdir ile satışa razı olmadıkları halde, bu yerler kanuna tevfikân şuyulandırabilecekleri gösterilmiş olduğuna göre sadece imar plânı ve parselâsyon haritasının yapılmış ve selâhiyetli mercilerce tasdik edilerek tapuya kaydedilmiş olması kanunun aradığı anasırın ademi mevcudiyeti dolayısıyla şuyuun tekevvününün kabulünü icabettirmez. Zira kanunda evvelâ mübadele veya takdir olunan bedelle satış için idarece alâkadarlarına teklifte bulunulması ve bunun alâkadarlarca ademi kabulü halinde bu yerlerin şuyulandırılabilceği açıklanmış bulunmaktadır. Hadisede alâkadalara mukaddema bu şekilde bir teklifte bulunulduğu dâvalı tarafından iddia ve tevsik edilmediğine göre şuyuun evvelce yapılmış olduğuna dair Belediyece ileri sürülen defi varit değildir.

Dâvacının bedel takdiri işlemine ait iddialarına gelince:

Tetkik edilen dosya muhteviyatına göre dâvacının bedel takdiri suretiyle satışa rıza gösterdiği anlaşılmakta olduğuna nazaran 2555 sayılı kanunun yukarda açıklanan hükümlerine göre dâvalı idarece şuyulandırma cihetine gidilemeyeceği aşîkârdır. Bedel takdirinde hangi tarihteki rayiç esas alınacağı keyfiyetine ait mevzuatta sarîh bir hükmü kanunî mevcut değilse de 2289 sayılı kanunun 2., 2290 sayılı kanunun 6 ıncı maddesinin D fıkrası ve 2555 sayılı kanunun birinci maddesindeki hükümler muvacehesinde vazii kanunun istimlâk bedelini veya bu yerlerin alâkadarların arsalarına ilhâk tarihindeki rayiçin esas olarak alınmasını derpiş ettiği anlaşılmaktadır. Hadisede ise dâvacının arsasına ilhak edilen kıs-

mın sonradan iktisap ettiği kıymet üzerinden bedel takdir edilip telâkki edilmekte olduğu cihetle yapılan işlem bahsi geçen kanunların ruh ve maksadına adalet ve hakkaniyet esaslarına aykırıdır. Bu sebebler dolayısıyla dâva konusu kararın iptaline 9/5/1953 gününde çoklukla karar verildi.

Not :

Ankaranın Yenışehir mıntıkasında imar plânının tatbiki dolayısıyla, bu bölgedeki yolların kısmı azamı daraltılmış ve yol fazlaları münasip olan arsalara ilhak edilmiştir. Ankara Belediyesi bu muameleyi 2555 sayılı kanunun kendisine bahşetmiş olduğu selâhiyet istinaden, bundan takriben 20 sene kadar evvel, yapmış bulunuyor. 1952 yılında Belediye, yol fazlalarının, ilhak edildikleri arsa sahipleri tarafından, bu sene rayicine göre satın alınmalarını ve satın alınmadıkları takdirde de şuyuun izalesine gidileceğini alâkahılara bildirmiştir. Zira, 2555 sayılı kanun Ankara Belediyesine bu yerleri şuyulandırabilme hakkını tanımaktadır: “Alâkahıların mübadele veya takdir ile satışa razı olmadıkları takdirde bu yerler kanuna tevfiikan şuyulandırılabilirler.” (Md. I fk. 3)

Böylece bundan bir sene evvel, Belediye tarafından açılan izalei şuyu dâvalarının adedi kabarmış ve Yenışehirdeki mülk sahiplerinin büyük bir kısmı mal ve mülklerinin satılması endişesine maruz kalmışlardır.

Bu yazımızda tebarüz ettirmek istediğimiz husus, işin hissi cephesi değildir. Bizce asıl mühim olan nokta, Ankara Belediyesinin 2555 sayılı kanunun kendisine bahşetmiş olduğu bu selâhiyeti mezkur kanunun hükümlerine ve hak ve adalet esaslarına uygun olarak kullanıp kullanmadığıdır. Bu hususun teşrihi, hukuk devleti olmakta azimli olan, başka bir deyimle, fert menfaat ve hukukunun mahfuziyeti üzerinde hassasiyetle duran demokratik devletler için hakikaten önemlidir. Kanunlarla himaye altına alınmış vatandaş hukukuna amme müesseseleri tarafından riayet edilmesi her şeyin başında gelir.

2555 sayılı kanun, Belediyeyi muayyen şartlar altında, hissedar yapmakta ve dolayısıyla Belediyeye de her hissedar gibi haklar tanımaktadır.

Ancak yukarıda tebarüz ettirmiş olduğumuz gibi, Belediyenin hissedar olabilmesi bazı şartların tahakkukuna bağlıdır. Ezcümle, aynı kanun, şuyulandırma muamelesine tevessülünden evvel, Belediyenin alâkadarlara satış teklifinde bulunması lâzım geldiğini amirdir. Binaenaleyh, Belediyenin satış teklifi akamete uğradığı takdirde şuyulandırma muamelesi yapılabilecektir. (Kanun No: 2555, 1, fk. 1). Şuyuun tekevvünü ile de, Belediye ve gayri menkulün maliki şeye müstereken sahip olacaklardır. Bura-

daki kollektif mülkiyet şekli, iştirak halinde mülkiyetten ziyade, müsterek mülkiyettir. Zira, Ankara Belediyesiyle alâkadar arasında, mirascılar beyninden olduğu gibi, şuyunun doğumundan evvel ne bir alâka ve ne de bir yakınlık vardır. Belediye ve alâkadarın hisseleri de muayyendir. Tapu senedinin beyanlar hanesinde yüzde kaç miktarın Belediye hissesi olduğu tespit edilmiştir.

2555 sayılı kanunun müzeyyel olduğu 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar kanunun 6. maddesinin D fıkrası, “böylece şuyulandırılan yerlerin ya aralarında veya mahkemeye müracaatla 3 ay içinde (I) şuyuu izale etmeleri durumu Belediye tarafından hissedarlara tebliğ olunur” şeklinde bir ibareyi ihtiva etmektedir. Aynı madde devamla, “Bu müddet içinde alâkadarlar aralarında şuyuu izale etmemişler veya içlerinden birisi mahkemeye müracaat etmemişse, ancak bu takdirde Belediye tıpkı bir hissedar gibi şuyunun izalesi dâvasını açabilir” demektedir.

Görülüyor ki, şuyunun izalesi içinde, vazı kanun, Belediyeye tebliğ mükellefiyeti tahmil etmektedir.

Şuyunun tekevvünü şartına ve izalesine işaret ettikten sonra gerek satış teklifinin ve gerekse şuyunun izalesinin hangi tarihte yapılması lâzım geldiği hususu üzerinde duralım:

Belediye satış teklifini ve satış talebine cevap alınmadığı takdirde şuyulandırma muamelesini ve şuyunun izalesini, yol fazlasının ilhakını müteakip, derhal yapmalıdır. Bu hükme, mevcut ve sarıh bir maddeye tevfikân varmaktan ziyade, 2555 ve 2290 numaralı kanunlardaki hükümler delâletiyle ve bu kanunların kabüllerindeki maksadı nazarı itibare alarak vasil olmaktadır:

2555 sayılı kanun I. maddesi, “takdir olunan bedelle alâkahılara satılabilir.” Ve aynı maddenin müteakip fıkrasında, “İstimlâk esnasında veya aynı malî sene içinde bedel takdiriyle satış istimlâk için takdir olunan bedel üzerinden yapılır.” denilmektedir. Kanun vazı istimlâk esnasında veya aynı malî sene içinde yapılan satışlar için bedel takdirinde ölçü koymuş olduğuna göre, satış teklifinin de derhal yapılması gerekmektedir. Eğer vazı kanun her zaman satış teklifinde bulunabileceğini kastetmiş olsaydı, bir fıkra ilâvesiyle “Müteakip senelerde yapılacak satış teklifinde o senenin rayici esastır.” Şeklinde bir hüküm derpiş eder. Kanun vazı-ı bilhassa istimlâk esnasını veya aynı malî seneyi tasrih etmiş olmakla satış teklifinin derhal yapılmasını arzulamıştır. Aksi halde “İstimlâk esnasında veya aynı malî sene içinde yapılan satış, istimlâk için

I) 2289 sayılı kanunun 2. maddesinde bu müddet 6 aydır.

takdir olunan bedel üzerinden yapılır.” Şeklinde bir maddenin 2555 sayılı kanunda yer almasına dahi lûzumu yoktur.

Belediye, satış teklifi netice vermediği takdirde de, şuyulandırma muamelesine hemen tevessül etmelidir. Şuyuun izalesine de 3 ay zarfında gidilmesi lâzım geldiğini emretmekle de, kanun vazı bütün bu muamelelerin derhal yapılması hakkındaki maksadını bir kere daha teyid etmiştir.

Şuyuunun izalesi de, Medenî kanunun bu konuda derpiş etmiş olduğu hükümlere göre değil, 2555 sayılı kanunun müzeyyel 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununa göre yapılmalıdır. Çünkü; hususî kanunla şuyulandırma yapılmakta ve bu hususî kanunda Medenî Kanunda mevcut olmayan bir mükellefiyeti taraflardan birine, yani Belediyeye, yüklemektedir. Bu mükellefiyet de, Belediyenin şuyulandırmadan önce alâkadara satış teklifinde bulunmasıdır. Buna ilâveten de, 2290 sayılı kanun, izalei şuyu hususunda, Medenî Kanuna atıfta bulunmamakta, hususî hükümler vaz etmektedir. Bu hukukî durum muvacehesinde, 2290 sayılı kanunla şuyuun izalesine gidilmek ve bu kanunda hüküm bulunmayan ahvalde Medenî Kanunun müsterek mülkiyetin hitamı hakkında vaz etmiş olduğu hükümlerden faydalanmak icap etmektedir. Bu kanunun 6. maddesinin D fıkrası, “şuyuun izalesinde kıymet takdir edecek olan heyetin kimlerden müteşekkil olması lâzım geldiğini ve nasıl kıymet takdir edileceğini” hükme bağladıktan sonra, kıymet takdirinde de o tarihteki alım satım esas ittihaz edilir” demektedir.

İmar plânın tatbiki dolayısıyla çıkarılmış olan kanunlar mevcut karışıklığı hall etmek maksadını güddüklerinden, bu kanunlarla tahmil edilen vazifelerin derhal yerine getirilmesi gerekir. Aksi halde karışık durum devam eder ve bu halden de bir çok kimseler mutazarrır olurlar; başka bir deyimle bu kabil kanunların hayatıyeti pek kısadır. Binaenaleyh, “o tarihteki alım satım” tarihini kanunun meriyete girdiği senenin rayici olarak tefsir etmelidir; yoksa kanunun Belediyeye tahmil etmiş olduğu satış teklifi, şuyulandırma ve izalesi gibi vazifelerin Belediye tarafından senelerce sonra yerine getirilmesiyle fertlerin izrar edilmesine müsaade edilmiş değildir.

Görülüyorki, bu kanunlarda hüküm altına alınan izalei şuyu dâvasında esas alınacak rayiç, Medenî Kanundaki izalei şuyu dâvasının aksine olarak dâvanın ikame olunduğu senenin rayici değil, ilhakin vaki olduğu veya kanunun mevkii meriyete girdiği senelerin rayicidir. Devlet Şûrası 6. dairesi de 53/1108 sayılı kararla bu içtihatta bulunmuştur.

İmdi, Belediyenin satış teklifinde bulunmadan 2555 sayılı kanunun mevkii meriyete girmesini müteakip, yani 1933/1934 sayılarında, şuyu-

landırma muamelesine tevessül etmesi gayri kanunidir. Ankara Belediyesi 2555 sayılı kanunu maalesef bihakkın tatbik edememiştir. Belediye ekser halde, evvelâ şuyulandırma muamelesini yapmış bilâhara, 20 sene sonra, satış teklifinde bulunmuştur. Şuyulandırma senesi olan 1933/1934 yıllarının rayici nazara alınır, 20 sene sonraki satış teklifinden alâkadarların nekâdar zarar görebileceği kolayca anlaşılır.

Şuyuun tekevvünü de tapu senedinin beyanlar hanesine verilen şerh ile olmuştur. Bu suretle şuyuun tekevvün edeceğine dair Mahkemeyi temyiz de kararı vardır. (Temyiz 6. daire 27/1/1953; 1594 esas ve 536 karar.)

Bu vesileye Devlet Şurası kararı ile Temyiz Mahkemesinin kararı arasında mübayanet olmadığını tebarüz ettirelim. Temyiz Mahkemesi, şuyuun tekevvünü için beyanlar hanesine düşürülen kaydın kâfi geleceği içtihadında bulunmakta, Devlet Şurası ise şuyulandırma muamelesine tevessül edilmeden evvel satış teklifinde bulunulması lâzım gelirken, bu teklifte bulunulmadan şuyulandırma cihetine gidilmiş olmasının yersiz olduğu ve binnetice şuyuun tekevvün etmeyeceği kanaatinde bulunmuştur.

Belediyenin açmış olduğu izalei şuyu dâvası yanlış bir muameleye müstenit olduğundan hükümsüz kalacağına şüphemiz yoktur.

Belediye, yeniden ittihaz edeceği bir kararla yol fazlalarının ilhak edildikleri senenin rayicini nazara alarak satış teklifinde bulunmalı ve bu teklif akamete uğradığı takdirde gine o senenin rayici üzerinden izalei şuyu istemelidir. Zira; satış teklifinin izalei şuyuun bu kadar gecikmesi Belediyenin kendi ihmali ve kanunu yanlış anlaması yüzündendir. Bu kusurun ağır neticelerinin başkalarına yükletilmesi adalet hissinin rencide edilmesinden başka bir şey değildir.

Belediyece verilmiş olan izalei şuyu hakkındaki kararın aleyhine Devlet Şûrasına müracaat edilebilip edilemeyeceği hususuna gelince:

Belediye, bu idari kararını bir amme kanunun kendisine bahşetmiş olduğu selâhiyete istinaden ittihaz etmiştir. Binaenaleyh böyle bir idari kararın kanunun esasına, maksadına veya kanunla derpiş olunan şekile aykırı olması ihtimali her zaman mevcuttur. Bu sebeble bu kararın aleyhine Devlet Şûrasına müracaat olunabileceği kanaatindeyiz.

Esasen, Devlet Şûrası kanunun 23. maddesinin C fıkrasındaki "İdarî fiil ve kararlar hakkında esas, maksat, selâhiyet ve şekil cihetinden biriyle kanunlara veya nizamnamelere aykırı olduklarından dolayı iptali için menfaati haleldar olanlar tarafından açılacak dâvalar doğrudan doğ-

ruya veya kati surette Devlet Şûrası dâva dairelerinde rüyet ve hal olunur.” denilmektedir.

Binnetice, Belediye 2555 sayılı kanunun esas ve maksadına aykırı olarak karar ittihaz ettiği takdirde veya 2290 sayılı Belediye ve Yapı Yollar kanununun 6. maddesinin D fıkrasındaki kıymet takdiri için teşekkülü gereken heyetin kuruluş şekline riayet olunmadığı hallerde Devlet Şûrasına müracaat edilebilir. Devlet Şûrası 6. dairesi de bu içtihatta bulunmuştur. (Karar No: 53/1108)

Yüksek idari mahkemenin ittihaz karar, 2555 sayılı kanunun esas, maksat, şekil ve selâhiyet cihetlerinden birine uymayan bir idarî kararı iptal ettiğinden, iptal kararıdır. Binaenaleyh, iptal kararının bütün hükümlerini tevhit eder:

Evvelemirde, iptal kararına mevzu teşkil eden Belediyenin kararıyla yalnız bir şahsın hukuku muhtel olmuş değil, bütün alâkadarların menfaati ihlâl edilmiştir.

Saniyen, Devlet Şûrası, Belediyenin kanun dairesinde hareket etmesini temin edecek, afaki, umumî ve gayri şahsî mahiyette bir karar ittihaz etmiştir.

Salisen, İptal kararının hükümleri - herkese ister dâva açmış olsun, ister olmasın - sari olduğundan, Belediyenin iptal edilen bu kararı da her alâkadara şamil bulunmaktadır.

Makalemizde tebarüz ettirmek istediğimiz husus, Ankara Belediyesinin 2555 sayılı kanunun kendisine bahsetmiş olduğu selâhiyeti kanunen uygun olarak kullanmadığıdır. Nitekim, Devlet Şûrası 6. daireside almış olduğu ve kesbi katiyet eden kararlar bu noktaya işaret etmiştir.

Bu durum muvacehesinde, Ankara Belediyesinin usulüne uygun olmayacak açmış olduğu izalei şuyu dâvalarından feragat edip, yeniden bir karar ittihaz etmek suretiyle alâkadarlara, yol fazlalarının ilhak edildikleri senenin rayicine göre, satış teklifinde bulunması ve bu satış teklifi netice vermediği takdirde yine o senenin rayicine göre şuyunun izalesi cihe-tine gitmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Avukat Dr. Ali BOZER

Federal Mahkeme :

2. Hukuk Dairesi

15/Eylül/1952

Boşanma — Dâvacı eşin evlilik dışı münasebeti — Federal Mahkeme tarafından varid görülmiyen evlilik bağının vahim surette ihlali ve bundan başka dâvacının bariz kusuru. (*)

Karı - koca karşılıklı anlayış eksikliğine rağmen uzun yıllar müsterek hayatı idame etmişlerse, eşlerden biri müsterek hayatın kendisi için çekilmez hale geldiği sebebiyle kendi evlilik dışı münasebetlerinin ortaya çıkmış olmasının tevliid ettiği buhranı vesile ittihaz ederek boşanma talebinde bulunamaz. (M. K. 142 - T. M. K. 134)

25/Ekim/1952 tarihli karariyle Kanton Mahkemesi Medenî Kanunun 142. maddesinin 2. fıkrasını uygulamak suretiyle V. tarafından açılmış olan boşanma dâvasını, evlilik bağının ağır surette ihlalinin daha ziyade dâvacıya kabili isnad bulunduğu sebebiyle reddetmişti. Dâvacı, Federal Mahkeme huzurunda iddialarını tekrarlamış ve fakat Federal Mahkeme bunları varid görmemiştir.

Gerekçe :

Dâvalı karı çocuk sahibi olamamaktadır. Diğer taraftan, eşlerin ne mizaçları, ne de zevkleri birbirine uygun değildir. Nihayet, herbirisi diğerinin hısımlarıyla kifayetli münasebetler idame ettirmemektedir. Hiç şüphesiz bütün bunlar eşler arasındaki anlaşmaya ciddî bir mani teşkil etmektedir. Bununla beraber, bu hal müsterek hayatın çekilmez bir hale gelmesi demek olamaz. Nitekim 1935 de izhar etmiş olduğu boşanmak arzusundan dâvacının çabucak vazgeçmesi ve o tarihtenberi daha önceki onbeş yılda olduğu gibi evlilik hayatının devam etmiş olması vakıası bunu teyid eder. Kanton Mahkemesinin müşahadelerine göre vahim bir buhran ortaya çıkmışsa, buna sebep herşeyden önce dâvalı karının, Bayan X. tarafından dâvacıya yazılmış olup, daha sıkı fıkı münasebetlerine telmihde bulunan bir mektubu ele geçirmiş olmasıdır. Davacı mektubun ele geçmesi yüzünden husule gelmiş olan gerginlik müvacehesinde kendisinden müsterek hayata devam etmesinin artık istenemeyeceğini ileri sürmekte haklı değildir. Bilakis, kendisinden Bayan X. ile münasebetlerini kesmesi, betahsis mesud olmamış idiyse dahi Bayan X. in ortaya çıkmasına kadar kabili tahammül bulunmuş olan ve halen yirmi yıldan fazla bir zamandan-

beri devam etmekte bulunan evliliği menfaatine bunu yapması talep edilebilir.

Bundan ötürü ve bidayet mahkemesi yargıçları kararının aksine olarak M. K. 142. maddesinin 1. fıkrasındaki şartların tahakkuk etmiş olduğu kabul edilemez.

Bununla beraber bu noktada Kanton Mahkemelerinin görüşüne iltihak etmek gerekse idi dahi dâvanın, temyizi istenen hükmün yapmakta olduğu gibi M. K. 142. maddesinin 2. fıkrasına göre reddedilmesi yerinde olurdu. Her hal ü kârda evvelce de belirtildiği üzere dâvacının Bayan X. i tanimasından önce evlilik bağının ihlali 142. maddenin 1. fıkrasının derpiş etmekte olduğu boşanma sebebini meydana getirecek derecede vahim bulunmuyordu. Bilakis, dâvacının Bayan X. ile münasebetleri doğrudan doğruya nazik bir durum yaratmıştır. S. köyünün dedikodularına yol açmış olan, dâvacı tarafından idare edilen bir koroda rezalet çıkmasına ve kendisinin istifasına sebep olan bu dostluk şüphesiz dâvalının kıskançlığını tahrik ve haklı olarak zedelenmiş bulunan hassasiyetini rencide etmiye kafi gelmiştir. Binaenaleyh, dâvacının, münasebetler bizatihî kendi iddia ettiği derecede zararsız idiyseleler dahi bunlardan içtinap etmesi veya hiç olmazsa bunları daha erken katetmesi icap ederdi. Bunu yapacak yerde münasebetlerin temadi etmiş olması bir kusur teşkil eder. Bundan başka bir dereceye kadar kendisi için yine bir kusur teşkil eden mizaç kusurları eşler arasındaki münasebetlerin müsait şekilde gelişmesine engel olmuştur. Buna mukabil bidayet mahkemesi yargıçlarının tesbitleri müvacehesinde dâvalı karıya hiçbir ciddî muahezede bulunulamaz. Şayet, evlilik bağının vahim surette haleldar olduğu kabul edilecek olursa, bunu münhasıran dâvacının kusuruna atfetmek icab edecektir.

Çeviren : B. N. E.

(*) Resmî Kararlar Dergisi 78 II 300.

Mevzuat

Resmî Gazetenin 1/Haziran - 31/Temmuz/1953 tarihleri arasında çıkan nüshalarında yayınlanan kanunlar :

No.	Kanun	Yayın Tarihi
6088	Gümrük Kanununun 17 inci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı kanunla eklenen (c) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun.	5/Haziran/1953
6089	Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sari taahhütlere girişilmesine me- zuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun.	17/Haziran/1953
6090	Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklı- ğı Kanununun geçici ikinci maddesine gö- re yapılması gereken tasfiyeye ait müdde- tinin uzatılması hakkında kanun.	3/Temmuz/1953
6091	Tapulama Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair kanun.	8/Temmuz/1953
6092	Vakıf zeytinlik, incirlik, fındıklık, naren- ciye ve meyvalıkların satış şekli hakkın- da kanun.	8/Temmuz/1953
6093	İskân Kanununun bazı maddelerinin tadi- line ve yeniden bazı hükümler ilâvesine dair 5420 ve 5826 sayılı kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine ve yeniden bazı hükümlerin ilâvesine dair kanun.	8/Temmuz/1953
6094	Vergi Usul Kanununun bazı maddelerile bu kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapıl- masına ve bu kanuna bazı maddeler ve fık- ralar eklenmesine dair 5185 sayılı kanu- nun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve Vergi Usul Kanununun mezkûr kanunla kaldırılan 348 inci maddesi yerine bir mad- de konulmasına dair kanun	8/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6095	Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtı müşterek Enfrastrüktür Programı gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair kanun.	8/Temmuz/1953
6096	Askerî Fabrikalar Tekaiüt ve Muavenet Sandığına bağlı işçilere mesken yaptırılması için borç para verilmesine dair kanun.	8/Temmuz/1953
6097	Millî Korunma Kanununa göre yapılmış harcamalara ait 1949 takvim yılı bilânçosunun kabulü hakkında kanun.	8/Temmuz/1953
6098	Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1949 Bütçe yılı Hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6099	Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1950 Bütçe yılı Hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6100	İstanbul Teknik Üniversitesi 1947 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6101	İstanbul Teknik Üniversitesi 1948 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6102	İstanbul Teknik Üniversitesi 1949 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6103	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1947 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6104	Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1950 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	8/Temmuz/1953
6105	Posta Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğünün 1949 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6106	Ankara Üniversitesi 1950 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6107	Millî Korunma Kanununa göre yapılmış olan harcamalara ait 1950 takvim yılı bilânçosunun kabulü hakkında kanun.	10/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6108	İstanbul Üniversitesi 1947 bütçe yılı hesa- bıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6109	İstanbul Üniversitesi 1948 bütçe yılı hesa- bıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6110	İstanbul Üniversitesi 1949 bütçe yılı hesa- bıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6111	Orman Umum Müdürlüğü 1950 bütçe yılı hesabıkati kanunu.	10/Temmuz/1953
6112	Bankalar Kanununa ek kanun.	10/Temmuz/1953
6113	Osmanlı Bankasıyla yapılan mukavelenin onanması hakkında kanun.	10/Temmuz/1953
6114	Türkiye Hükûmeti ile Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâ- tı, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı ve Dün- ya Sağlık Teşkilâtı arasında teknik yar- dım teminine mütedair Esas Anlaşma ve eklerin onanması hakkında kanun.	10/Temmuz/1953
6115	Amortisman ve Kredi Sandığı hakkında kanun.	10/Temmuz/1953
6117	Devlet Memurları aylıklarının tevhid ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması- na dair kanun.	10/Temmuz/1953
6116	4926 sayılı kanuna bağlı (1) ve (2) sa- yıli cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanun.	11/Temmuz/1953
6118	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ka- nununa ek kanun.	11/Temmuz/1953
6119	Adli Tıp Müessesesi kanunu.	11/Temmuz/1953
6120	Büyük Millet Meclisi memurlarının teşki- lâtına daid olan 5509 sayılı kanuna bağlı	

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
	cetvelin Emniyet Amirliği kısmında deği- şiklik yapılmasına dair kanun.	11/Temmuz/1953
6121	Etibank sermayesinin (500.000.000) lira- ya çıkartılması hakkında kanun.	11/Temmuz/1953
6122	Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ka- nununun bazı maddelerinin değiştirilmesi- ne dair kanun.	11/Temmuz/1953
6123	Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6124	Belediye Kanununun 19 uncu maddesine bir fıkra ve aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6125	İl İdaresi Kanununun 47 ve 49 uncu mad- delerinin değiştirilmesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6126	Memur Meskenleri inşaaı hakkında 4626 sayılı kanuna ek kanun.	15/Temmuz/1953
6127	Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İşbirliğine dahil memleketlerle Borçlanma, Yardım ve Ödeme Anlaşma- ları akdi için Hükûmete yetki verilmesine dair 5969 sayılı kanunla muaddel 5436 sayılı kanunun meriyet müddetinin uza- tılması hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6128	Yeni Radyo istasyonlarının kurulması ve Ankara Radyo istasyonunun tevsi ve tak- viyesi için gelecek yıllara geçici taahhüt- lere girişilmesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6129	Yeniden bir vilâyet ve dört kaza kurulma- sı hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6130	Jandarma Kanununun beşinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6131	Erzincan'da yaptırılacak meskenler hak- kındaki 5594 sayılı kanunun 2 nci madde- sinin değiştirilmesine dair kanun.	15/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6132	Atyarışları hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6133	Çay kanununa ek kanun.	15/Temmuz/1953
6134	Özel İdare hastanelerinin muvazenei umumiye devri ve 4862 sayılı kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6135	Mudanya - Bursa ve Ilıca İskele - Palamutluk Demiryolu İşletmesinin kaldırılması ve bu hatların tasfiyesi hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6136	Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar hakkında kanun.	15/Temmuz/1953
6137	Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar kanununa ek kanun.	15/Temmuz/1953
6138	İstanbul Üniversitesi 1953 yılı bütçe kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun.	17/Temmuz/1953
6139	1953 yılı Muvazenei Umumiye kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun	17/Temmuz/1953
6140	1953 Malî yılı Muvazenei Umumiye kanununa bağlı (R) cetvelinde değişiklik yapılmasına dair kanun.	17/Temmuz/1953
6141	Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının Türkiye Sınâî Kalkınma Bankasına açacağı kredilere kefalet edilmesi ve bu hususda Garanti Anlaşmaları akdi zımında Hükûmete mezuniyet itasına dair kanun.	17/Temmuz/1953
6142	Askerlerin Zatişlerine taallûk eden dâvaların tetkik ve muhakeme usulü hakkında ki kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun.	17/Temmuz/1953
6143	Türkiye Emlâk Kredi Bankası hakkındaki 4947 sayılı Kanunun bazı maddeleri	

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
	nin değiştirilmesi ve 5228 sayılı Bina Yapımını Teşvik kanununun bazı maddelerinin kaldırılması hakkında kanun.	17/Temmuz/1953
6144	Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki Kanunda tadilat yapılmasına dair kanun.	17/Temmuz/1953
6145	Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluş kanunu.	17/Temmuz/1953
6146	Jandarma Efradı Kanununun 19 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun.	17/Temmuz/1953
6147	İstanbul ve İzmir'de birer cezaevi yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun.	17/Temmuz/1953
6148	İstanbul Adalet binası inşası için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun.	17/Temmuz/1953
6149	Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere geçici taahhütlere girişilmesi hakkında kanun.	17/Temmuz/1953
6150	Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa bir madde eklenmesine ve 5127 sayılı kanunun kaldırılmasına dair kanun.	21/Temmuz/1953
6151	Teknik Ziraat ve Teknik Bahçıvanlık Okulları Kanununun 1, 2, 3 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesine ve 15 ve 16 ncı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun.	21/Temmuz/1953
6152	Müzelerle Ören yerlerini ziyaret edenlerden alınacak ücret hakkındaki kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun.	21/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6153	Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkındaki 5434 sayılı kanuna geçici bir maddede eklenmesine dair kanun.	21/Temmuz/1953
6154	Erzurum'un Mehdiefendi Mahallesinden 1315 doğumlu İbrahim oğlu Rifat Topal'a vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun.	21/Temmuz/1953
6155	Türkiye - Almanya Federal Cumhuriyeti Ticaret Anlaşmasına göre tanzim olunacak menşe şahadetnameleri metninde "Almanya Federal Cumhuriyeti menşeli" ibaresinin kullanılması için teati olunan mektupların onanması hakkında kanun.	21/Temmuz/1953
6156	Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 1 Nisan 1939 tarihinde imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlükten kaldırılması hakkında kanun.	21/Temmuz/1953
6157	Türkiye - İsveç Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile 14 Haziran 1951 tarihli ek protokol ve buna meluf mektupların 15 Haziran 1952 den itibaren üç aylık bir devre için uzatılmasına dair teati olunan mektupların onanmasına dair kanun.	21/Temmuz/1953
6158	Türkiye - İsveç Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile 14 Haziran 1951 tarihli ek protokol ve buna meluf mektupların yürürlük sürelerinin 15 Eylül 1952 den itibaren altı aylık bir devre için uzatılmasına dair teati olunan mektupların onanması hakkında kanun.	21/Temmuz 1953
6159	Türkiye ile Fransa arasında imzalanan Ticaret anlaşmasına ek 28 Ağustos 1952 tarihli protokol ile eklerinin onanması hakkında kanun.	21/Temmuz/1953
6160	Türkiye Cumhuriyeti ile Müttevekkili Yemen Krallığı arasında akdedilen Dostluk Andlaşmasının onanmasına dair kanun.	21/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6161	Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Hükümeti arasında münakid İkamet, Ticaret ve Seyrüseferin Mukavelenamesine merbut Türkiye Gümrük Taviz Listesinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun.	21/Temmuz/1953
6162	Türkiye ile Fransa arasında imzalanan Kültür anlaşmasının onanması hakkında kanun.	21/Temmuz/1953
6163	Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile 10 Kasım 1950 tarihli Tütün Protokolü sürelerinin uzatılmaları hususunda teati olunan mektupların onanmasına dair kanun.	22/Temmuz/1953
6164	Bir Avrupa Tediye Birliği kurulması hakkında 19 Eylûl 1950 tarihli Anlaşmayı tadil eden 3 sayılı Ek Protokolün onanmasına dair kanun.	22/Temmuz/1953
6165	İstanbul Opera binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkında kanun.	22/Temmuz/1953
6166	Kastamonu Vilâyetine bağlı Kargı Kazasının Çorum Vilâyetine bağlanması hakkında kanun.	22/Temmuz/1953
6167	Reisicumhur tahsisatı hakkında kanun.	22/Temmuz/1953
6168	Şeker fabrikalarına bahşolunan imtiyazat ve muafiyat hakkındaki kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun.	22/Temmuz/1953
6169	Köy Kanununa bazı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bazı maddelerinin kaldırılmasına dair 5672 sayılı kanunun 5998 sayılı kanunla tadil edilen geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6170	Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan kanuna bazı maddeler eklenmesi ve bu kanunun bazı maddelerinin kaldırılması hak-	

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
	kındaki 5671 sayılı kanuna 6010 sayılı kanunun ikinci maddesiyle eklenmiş olan geçici madenin tadili hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6171	1 Eylül 1944 tarihli ve 4665 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6172	Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6173	Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Uumum Müdürlüğü işçilerine mesken yaptırmaları için borç para verilmesine dair olan 5954 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrasının tadili hakkında kanun.	24/Temmuz1953
6174	Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki �deme Anlaşması süresinin uzatılmasına dair teati edilen mektupların onanması hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6175	�talya'daki Alman ihtira beratları hakkında Roma'da imzalanan Anlaşmaya iltihakımızın tasdikına dair kanun.	24/Temmuz/1953
6176	Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki �deme Anlaşması müddetinin uzatılmasına dair teati olunan mektupların tasdiki hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6177	Türkiye Cumhuriyeti H�k�meti ile Yugoslav H�k�meti arasında Ankara'da imzalanan Ticaret ve �deme Anlaşmalarıyle eklerinin kabulü hakkında kanun.	24/Temmuz/1953
6178	Ordu Dahil� Hizmet Kanununun 5501 sayılı kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun.	25/Temmuz/1953

Kanun No.	Kanun	Yayın Tarihi
6179	Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki Kanunun 10 ncü maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun.	25/Temmuz/1953
6180	Devlet daireleri tarafından gümrük vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın gümrük vergi ve resmine tâbi tutulmayacağına dair kanun.	25/Temmuz/1953
6181	İltisak ve Kuşak hatları inşaatına dair kanun.	25/Temmuz/1953
6182	Muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun.	25/Temmuz/1953
6183	Âmme alacaklarının tahsil usulü hakkında kanun.	28/Temmuz/1953
6184	Muamele Vergisi Kanununun 9 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun.	28/Temmuz/1953
6185	Üniversiteler Kanununun 46 ncı maddesinin (d) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun.	28/Temmuz/1953
6186	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Kuruluş kanunu.	29/Temmuz/1953
6187	Vicdan ve toplanma hürriyetinin korunması hakkında kanun.	29/Temmuz/1953
6188	Bina yapımını teşvik ve izinsiz yapılan binalar hakkında kanun.	29/Temmuz/1953

Meslek Haberleri

★ 1954 yazında İstanbul'da toplanması kararlaştırılan Beynelmilel Barolar Birliği Kongresinin bu tarihte İstanbul'da toplanması Hükûmetce ileri sürülen bazı mülâhazalarla mahzurlu görülmüş ve keyfiyet Birliğin New - York'daki merkezine bildirilmiştir.

★ Şehrimizde Altındağ semtinin kaza haline getirilmesi üzerine buradaki Kaymakamlık binasında tam teşkilâtli bir Asliye Mahkemesi kurulmuştur.

★ Azasının mühim bir kısmını Baromuz mensupları teşkil eden Hukukçular Derneği Yenışehir'de Mithat Paşa Caddesinde bir lokal açmıştır.

★ Yardımlaşma Derneği 20/7/1953 tarihinde senelik mutad toplantısını yapmış, eski yönetim kurulu ve denetçiler raporları tenkid ve ibra edilmiştir. Yeni yönetim kuruluna:

Başkan : Saim Dora, Başkan Vekili : Müjgân Ağaoğlu, Umumi Kâtip : Meliha Görkmen, Muhasip : Rahmi Mağat, Üyeliklere Kadri Tümer, Bedri Boral, Rifat Ünür seçilmişlerdir.

★ Avukatların mevkuf bulunan müvekkilleriyle görüşmelerini temin için Ankara Cezaevinde ötedenberi avukatlara tahsis ve Baroca tefriş edilmiş bulunan odanın son zamanlarda Cezaevi idaresince işgal olunmuş ve avukatların da alelâde ziyaretçiler gibi çifte cam arkasından müvekkilleriyle uzaktan konuşmaları uygun görülmüştür. Meslek haysiyet ve icablarına uygun görülmiyen bu hâdise Baro idare meclisinde tezekkür edilerek, Adliye Vekâleti nezdinde gerekli teşebbüsün icrasına karar verilmiştir.

**31/Temmuz/1953 tarihine kadar Baromuza
kaydolunan yeni meslekdaşlar**

Sıra	Sicil No.	Adı, Soyadı	Baroya kayıt tarihi
1349	1359	Ahmet Özyılmaz	1/6/1953
1350	1360	Semra Taşpınar	1/6/1953
1351	1361	Ahmet Kemal Bağcıoğlu	21/5/1953
1352	1362	Necla Ertas	1/6/1953
1353	1363	Mehmet Halûk Tandoğan	28/5/1953
1354	1364	Muzaffer Bülend Özkuran	1/6/1953
1355	1365	Recep Nejad Etkin	1/6/1953
1356	1366	Mustafa Özener	4/6/1953
1357	1367	Ömer Kudret Simer	7/5/1953
1358	1368	A. Rifat Babacan	4/6/1953
1359	1369	Arif Avcı	8/6/1953
1360	1370	Enver Araslı	28/5/1953
1361	1371	Halûk İltas	6/6/1953
1362	1372	İzzet Ahmet Bilge	11/6/1953
1363	1373	Demir Yılmaz Renda	4/6/1953
1364	1374	Mehmet Ergül	11/6/1953
1365	1375	Sevim Esen	18/6/1953
1366	1376	İfakat Emine Kansu	11/6/1953
1367	1377	Tahir Selçuk	18/6/1953
1368	1378	Şahap Şinasi Tosunoğlu	18/6/1953
1369	1379	Orhan Munzur	18/6/1953
1370	1380	Ümit Ölmez Kök	18/6/1953
1371	1381	Feridun Ekrem Köymen	20/6/1953
1372	1382	Edib Boztepe	21/5/1953
1373	1383	Süleyman Çetin Dolanay	18/6/1953
1374	1384	Orhan Kaynak	28/5/1953
1375	1385	Mehmet Kemal Kalkan	21/5/1953
1376	1386	Ahmet Düşünsel	2/7/1953
1377	1387	Cemal Azmi Silâhdaroğlu	2/7/1953
1378	1388	Hüsnü Arıtürk	27/5/1953

Sıra	Sicil No.	Adı, Soyadı	Baroya kayıt tarihi
1379	1389	Fatma Muazzez Özaran	2/7/1953
1380	1390	Halil Kamuran Besbelli	2/7/1953
1381	1391	Mustafa Durak Cerit	2/7/1953
1382	1392	Mustafa Kemal Kalaycıoğlu	9/7/1953
1383	1393	Emine Gülsevin Akyol	9/7/1953
1384	1394	Yaşar Muammer Solmaz	9/7/1953
1385	1395	Pertev Rıza Bekişoğlu	10/7/1953
1386	1396	Ahmet Yılmaz Odyakmaz	13/7/1953
1387	1397	Kemal Bağlum	20/7/1953
1388	1398	Nadir Yalçınkaya	20/7/1953
1389	1399	İlhan Umurhan	16/7/1953
1390	1400	Şükrü Kaya Polat	23/7/1953
1391	1401	Hasan Aydemir	25/7/1953
1392	1402	Doğan Güneşli	24/7/1953
1393	1403	Faik Yılmaz	16/7/1953
1394	1404	Tuğrul Suner	23/7/1953
1395	1405	Tevfik Görgey	30/7/1953
1396	1406	Hasan Şemseddin Velibeyoğlu	30/7/1953

Yarım asır evvelki olaylar

(44 sene evvel 1.Kânunusani.1325)

Derleyen : Dr. Zahit ÇANDARLI

Ceza Kanunu lâyihası :

1325 yılında, Adliye Nezaretince, tertip ve tanzim olunan ve meclisi umumiye tevdi edilmek üzere, neşrolunan yeni kanunu ceza lâyihası hakkında; ceridei adliyenin 4 No. lu nüshasında Adliye müfettişlerinden Yusuf Ziya Bey bir makalesinde diyor ki;

Elimizdeki ceza kanunu, Fransa'nın 1810 T. li ceza kanununun bir takım yanlışlıklarla dolu, bir tercümesinden ibarettir. Vâkıa bu kanun inkilâbı kebirle meydana çıkan nazariyatı cedidei cezzaiyeye bir şekli amelî vermiş ve yarım asır müddetle, bütün Avrupa kavanini cezaiyesine nümune olmuştur. Zaman, zaman vukua gelen, tahavvülâta göre tekâmülâtına bizde ihtimam olunmadıktan başka, zaten hali aslîsinde dahi, bırakılmayıp; istibdatı tahkime hadim, mevad ve ahkâm ile imlâ edilerek şekli hakikisinden uzaklaştırılmıştı.

Bu günkü lâyihaya esas alınan 1870 Alman ceza kanunu ise, ıslâhatı cezaiye ve tarihi hukuku cezzaide âzim bir hatvei tarakkidir. Aynı kanun 1878 senesinde Macaristan 1881 senesinde Felemenk ve 1889 senesinde de İtalya'nın o âli ve mükemmel ceza kanununa esas olarak alınmıştır. Lâyiha ceza prensiplerini izah etmekte ve rubu asır, zarfında kaybettiğimiz bir takım tarakkiyatı kazandırmaya çalışmakta ve manbai fezaî ve mefasit olarak dikilen, hapishanelerimizin, fimabat emrazı ahlâkiye tedrishanesi, bir mektebi terbiye ve fazilet san'at, marifet dershanesi şekline münkalip olacağını görmek ne saadettir diye sözlerini bitirmektedir.

Adliye Nezareti tebliği :

Müddealeyhlerin ikametgâhlariyle, isimlerinin, lisanı mahallî üzere tahrir olunmamasından, naşi Amerika'da bulunan eşhasa tebliğ olunmak üzere gönderilen evrakı adliye ibraz olunan mesaiye rağmen, tevdi kabil olmadığından badema adreslerin ve isimlerin, lâtin hurufile ve imlâyı aslisine muvafık olarak, tahrir olunmadıkça tebliğat icra olunamayacağı Vaşington sefareti seniyesinin iş'arına atfen Hariciye Nezareti celilesinden varit olan, tezkerede bir takım evrak bu sebebe mebni bilâ tebliğ iade edilmiştir, denilmektedir. Badema, eshabı deaviyeden alınacak mezkûr adreslerin; Türkçe tahririnden gayri, ayrıca lâtin harufu ile ve imkân nisbetinde, imlâyı asliyeye muvafık olarak terkini zımında devairi memuriyetleri dâhilindeki mehakim ve devaire tebliği (30. Kânunusani 1325 T. li tahrirat suretidir.)

Temyiz mahkemesi mukarreratı :

★ Bir tâcirin emvalini ahara devreylediği Kanunu Ticaretin mevaddı müzeyyelesi mucibince, Evrakı Havadisle ilân etmediği takdirde muameleyi devriye kanunen muteber olmayacağı ve medyunun ibraz olunan hücceti şer'iyedeki ikrarı, hücceti kasire olup, bir senedin ahkâmı onu imza edenlerin hakkında nafiz olacağına göre, mezkûr hüccetten, hariç bulunan, hacze karşı bir güna, hüküm ve tesiri bulunmadığından, ilânı mezkûrun nakzı ile, keyfiyetin yeniden ilâma raptı zımında, mahkemeyi mezkûre iadesine ve zirde müfredatı yazılı 331 kuruş masarifi temyizyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait bulunmasına. (Temyiz Mahkemesi Hukuk Dairesi 9/Ağustos/1325 tarih ve 848 Nolu ilâm.)

Tevcihatı adliye :

Berut Vilâyeti, Merkez Ticaret mahkemesi âzalığına, Mektebi Hukuk mezunlarından Nikoli efendi, Kilis kazası Bidayet mahkemesi ceza riyasetine, Cezayir Bahrisefit vilâyeti istinaf mahkemesi başkâtibi Mehmet Ali Efendi, Yeni Pazar kazası Bidayet Mahkemesi Ceza riyasetine, Mektebi Hukuktan mezun Hasan Fehmi efendi, Diyarbakır Vilâyeti İstinaf Mahkemesi Müddeiumumî Muavinliğine Şarköy kazası Bidayet Mahkemesi Müddeiumumî muavini Osman Hayri Efendi, Konya İstinaf Mahkemesi âza mülâzımlığına, vilâyeti mezkûre Bidayet Mahkemesi âzayı sabıkasından Hocazade Cevdet Efendi, Berut Vilâyeti İstinaf Mahkemesi âzalığına, Berut'ta dâvavekili Antuvan Selhup efendi, Kosva vilâyeti Merkez Bidayet Mahkemesi Müddeiumumî muavinliğine, Mektebi Hukuk mezunlarından Suat Efendi, Ankara vilâyeti Merkez Bidayet Mahkemesi âzalığına, Mahkemei mezkûr âza mülâzımı Andon efendi, tâyin olunup Mahlef olmayanların usulü mukarrere veçhile emri tahlifleri derdest bulunmaktadır.

Dersaadet Muhamiler (Avukatlar) Cemiyeti lâyihasından :

İdare Hey'eti Reisliğine Célâlettin Arif Bey, Reisisaniliğe Yordana-ki efendi, Serkâtipliğe Kıbrıs'lı Celâl Bey, Azalığına Kazancıyan Şaram efendi, Halil Hilmi Konyalı ve Sadettin Ferit beyler seçilmiştir.

Defterden bazı muhamiler: İbrahim Necmi, Galata Çeçeyanhan, Ebülmuallâ Mehmet Fevzi, Sadıkiye han, Apustol efendi, Galata Yakuthan, Cemal Hâzım, Galata İlyadishan, Ahmet Cevdet bey Galata Adahan, İshak Taranto Kınacıyan han, İsmail Hakkı Galata Ömer Abit hanı, İsmail Saip Kazasker Han, Ömer Lütfü Bergamalı İstanbul Kazaskerhan, Papazyan Rubin, Galata Arslanhan, Hafız Ali Rıza Şehramaneti dâva vekili, Hasan Hayri Galata İlyadis Han, Ömer Fârukî Galata Adalet Han, Kavukçıyan Artin, Galata Makulyan Han Kemalettin Kerim Galata Köşkler Han.

Her yıl 13 Temmuz 1953 de mutaden Temyiz reis ve âzalarından bir kısmının emekliye ayrılması üzerine, boşalan reislik ve üyeliklere yeni tâyinler yapılmıştır. Bu tâyinlerden sonra Temyiz Mahkemesinin yeni veçhesi şöyledir :

Birinci Reis
Bedri Köker

C. Başmüddeiumumisi :
İbrahim Ethem Ertem

Genel Kâtib : Kemal Göğüş

Birinci Hukuk Dairesi :

Reis : Suat Bertan. Azalar : Kâmil Tepeci, Rahmi Anlı, Mehmet Arıkan, Niyazi Karkazan, Nail Özkan.

İkinci Hukuk Dairesi :

Reis : Zeki Çakır. Azalar : Lütfü Tan, Halil Hilmi Akçal, Sakıp Kın-oğlu, Cemil Tokuz, Ubeyit Kilisiralıoğlu.

Üçüncü Hukuk Dairesi :

Reis : Sunuhi Arsan. Azalar : Muzaffer Arkan, Cemal Poyrazoğlu, Âmil Artus, Mazhar Tüzel, Kâzım Akyol.

Dördüncü Hukuk Dairesi :

Reis : Münir Akyürek. Azalar : Nail İnci, Sadık Taşkın, Kaya Kırılmaz, Sıtkı Yusufoglu, Eyüp Sabri Erman.

Beşinci Hukuk Dairesi :

Reis : Osman Yeten. Azalar : Necmettin Kışlal, İzzet Aker, Hasan Sabri Sıdar, Fazıl Uluocak, Kâmil Coşkunoglu.

Altıncı Hukuk Dairesi :

Reis : Rauf Dizdar. Azalar : Hayrettin Şakir Perk, Abdurrahman Sincer, Cevat Erkul, Avni Atışık, Kahraman Koç.

Yedinci Hukuk Dairesi :

Reis : İmran Öktem. Azalar : Asım Erkan, Veli Necipoğlu, Şevket Nezihi Kumral, Kemal Tan, Tefik Dinçel.

Ticaret Dairesi :

Reis : Tahir Sebük. Azalar : Ali Tahir Yiğit, Nuri Ülgenalp, Ali Kafadaroglu, Recai Seçkin, Ekrem Tüzemen.

İcra ve İflâs Dairesi :

Reis : Talât Tokuz. Azalar : Alâeddin Alpay, Ali Ulvi Şar, Cevat Serim, Faik Uras.

Birinci Ceza Dairesi :

Reis : Vehbi Yekebaş. Azalar : İlhan Dizdar, Hakkı Ketenoglu, Feruh Adalı, Reşat Bayramoglu, Ahmet Fazlı Öztan.

İkinci Ceza Dairesi :

Reis : Faiz Yörükoğlu. Azalar : Asım Tuncay, Sakıp Güran, Lütfü Akatlı, Cemil Tüzemen, Rüştü Kayıkçioğlu, Abdullah Recai Üzmen.

Üçüncü Ceza Dairesi :

Reis : Baha Arıkan. Azalar : Cemil Altay, Halit Evren, Muhtar Uğurlu, Fehim Ziya Zoga, İhsan Köknel.

Dördüncü Ceza Dairesi :

Reis : Arif Güngören. Azalar : Ali Rıza Güven, Hatemi Şahimoğlu, Cemal Köseoğlu, Ekmel Kavur, Celâl Toksoy.

Beşinci Ceza Dairesi :

Reis : Haydar Naki Yücekök. Azalar : Kemal Sanu, Burhanettin Ögen, Saffet Ünal, Salim Başol, İhsan Keçecioğlu.

BİBLİYOGRAFYA (1)

I. KAYNAKLAR

1. **Resmi Gazete** : Sayı: 8422 - 8472
2. **T. B. M. M. Tutanak Dergisi** : Dönem: IX, Toplantı: 3, Cild: 22, Birleşim: 82,, 83, 84, 85, 86, 87, 88; Cilt : 23, Birleşim: 89, 90, 91, 92, 93, 94
3. **Prof. Dr. Ferid Hakkı Saymen** : Sistematik Türk İş Hukuku Mevzuatı; 2. bası, İstanbul 1953.
4. **Hasan Refik Ertuğ** : Bu ayın mevzuatı ve içtihadlar; Siyasî İlimler Mecmuası Cilt : XXIII, Sayı : 265 Sayfa : 20, Nisan 1953
5. **H. R. Ertuğ** : Bu ayın mevzuatı ve içtihadları; Siyasî İlimler Mecmuası, Cild : XXIII, Sayı : 266, Sayfa : 66, Mayıs 1953
6. **Prof. Dr. Recai G. Okandan** : 1952 yılı mevzuatı; İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cild : XVIII, Sayı : 3 - 4, Sayfa : 1169.
7. : Belediyelerimizi ilgilendiren kanunlar; İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı : 93, Sayfa: 52, Temmuz 1953
8. : Resmî Gazetenin 16 Nisan - 31 Mayıs 1953 tarihleri arasında yayınlanan sayılarında çıkan kanunlar; Ankara Barosu Dergisi Sayı : 1953 - 3, Sayfa : 251

II. GENEL OLARAK

1. Hukuka ait dergiler :
9. **Adalet Dergisi** : Yıl : 44, Sayı : 6, 7, Haziran, Temmuz 1953 Ankara
10. **Ankara Barosu Dergisi** : Sayı : 1953-3, Ankara
11. **İdare Dergisi** : Yıl : 24 Sayı : 221, 222, Mart-Nisan 1953, Mayıs - Haziran 1953 Ankara
12. **İktisadî Yürüyüş** : Sayı : 300, 301, 302, 30 Nisan 1953, 31 Mayıs 1953, 30 Haziran 1953 İstanbul

(1) Bu bibliyografyada son kitap neşriyatından başka, 1.Haziran-31.Temmuz arasındaki hukuk neşriyatının tesbiti için bu süre içinde çıkan şu dergiler taranmıştır:

Adalet Dergisi; Ankara Barosu Dergisi, İdare Dergisi, İktisadî Yürüyüş, İller ve Belediyeler Dergisi, İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, İş, İzmir Barosu Dergisi, Karınca, Siyasî İlimler Mecmuası, Tatbikatta Yargıtay Kararları, Türkiye İktisat Mecmuası, Vergi ve Resimler Mecmuası, Yeni Hukuk ve İctihatlar.

13. **İller ve Belediyeler Dergisi** : Sayı : 91, 92, 93; Mayıs 1953, Haziran 1953, Temmuz 1953 Ankara
14. **İstanbul Barosu Dergisi** : Cild : XXVII, Sayı : 2, 3; Şubat 1953, Mart 1953.
15. **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası** : Cild : XVIII, Sayı: 3-4, İstanbul.
16. **İş** : Sayı: 5, 6; Mayıs 1953, Haziran 1953 İstanbul
17. **İzmir Barosu Dergisi** : Sayı: 45/1, 45/2; Mart 1953, Haziran 1953
18. **Karınca - Kooperatif Postası** : Sayı : 197, Mayıs 1953 Ankara
19. **Siyasî İlimler Mecmuası** : Sayı : 265, 266 Nisan, Mayıs 1953, İstanbul.
20. **Tatbikatta Yargıtay Kararları** : Sayı : 50, 51; 15 Haziran 1953, 15 Temmuz 1953, İstanbul
21. **Türkiye İktisat Mecmuası** : Sayı : 58, 59, 60; Mayıs 1953, Haziran 1953, Temmuz 1953 İstanbul
22. **Türk Ekonomisi** : Sayı : 119, Mayıs 1953
23. **Vergi ve Resimler Mecmuası** : Sayı : 184, 185, 186, 187; 15 Mayıs 1953, 1 Haziran 1953, 15 Haziran 1953, 1 Temmuz 1953 İzmir
24. **Yeni Hukuk ve İctihatlar** : Sayı : 44-45, Mayıs-Haziran 1953 İstanbul

2. Bibliyografya Çalışmaları :

25. **Atilâ Sav** : Bibliyografya; Ankara Barosu Dergisi, Sayı : 1953-3 Sayfa : 277
26. **Fehmi Yavuz** : Belediyeler Yıllığı; İller ve Belediyeler D. Sayı : 92, Sayfa : 12 Haziran 1953
27. **Prof. Dr. Ferid H. Saymen** : Eser tahlil ve tenkidleri; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M. Cild: XVIII, Sayı : 3-4, Sayfa : 1236
28. **F. G., K. A.** : Eserler; İş, sayı : 5, Sayfa : 39 Mayıs 1953
29. **H. R. E.** : "Ceza Hukuku"; Siyasî İlimler M. Sayı : 265, Sayfa : 40, Nisan 1953
30. **Jacques Bernard Herzog** : Pozitivist doktrinlere göre cezaî mesuliyetin felsefî hukukî temeli; Adalet Dergisi, yıl : 44, Sayı : 6, Sayfa : 623, Haziran 1953
31. **Kâzım Dereli** : Bibliyografya; Adalet Dergisi, yıl : 44, Sayı : 6, Sayfa : 624 Haziran 1953
32. **Kâzım Dereli** : Bibliyografya; Adalet Dergisi, yıl : 44, Sayı : 7, Sayfa : 758, Temmuz 1953
33. **K. O.** : Yeni çıkan eserler; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 2, Sayfa : 126, Şubat 1953
34. **Doç. Dr. Necmeddin M. Berkin** : Eser tahlil ve tenkidleri; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M. Cild : XVIII, Sayı : 3-4, Sayfa : 1245

3. Adlî Hayat :

35. Staj müddetlerini bitiren 144 hâkim namzedinin kur'a çekmeleri münasebetiyle Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yaptığı konuşma; Adalet Dergisi, Yıl: 44, Sayı : 7, Sayfa : 675, Temmuz 1953
36. M. K. : Haberler; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 2, Sayfa : 122, Şubat 1953
37. H. K. E. : 1953 yazında toplanacak hukuk kongreleri; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 2, Sayfa : 123, Şubat 1953
38. H. K. E. : 1953 yazında açılacak kurlar; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 2, Sayfa : 125, Şubat 1953
39. H. K. E. : Haberler; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 3, Sayfa : 175, Mart 1953
40. : Kronik; İzmir Barosu Dergisi, Sayı : 451, Sayfa : 42, Mart 1953
41. : Meslek haberleri; Ankara Barosu Dergisi, sayı : 1953-3, Sayfa : 252
42. : Dün ve bugün hâdiseler ve şahsiyetler; Siyasî İlimler Mecmuası; Sayı : 265, Sayfa : 35 Nisan 1953

4. Hukuk Felsefesi :

43. Dr. Hâlide Topçuoğlu Doçent : Tabii Hukuk Rönesansı; A. Ü. Hukuk Fakültesi Yay. Sayfa : XIX + 216; Ankara 1953
44. M. Hilmi Özarpat : Hukukun tatbiki ve tefsiri; Adalet Dergisi, yıl : 44, sayı : 6, Sayfa : 608, Haziran 1953
45. Yalçın Dağlar Avukat : Adaletsizliğin kökleri; İzmir Barosu Dergisi, Sayı : 45/2, sayfa : 46, Haziran 1953

5. Hukuk Tarihi :

46. Ord. Prof. Ebül-ulâ Mardin : Huzur dersleri (devamı); İ. Ü. Hukuk Fakültesi M., Cild : XVIII, Sayı : 3 - 4, Sayfa : 988
47. Enver Behnan Şapolyo : Fatih Mehmed zamanında İstanbul'da Belediye ve idarî teşkilât; İller ve Belediyeler D. Sayı : 91, Sayfa : 20, Mayıs 1953
48. Dr. Orhan Münir Çağıl Doçent : Hukuk tarihinin kıymet ve ehemmiyetine dair bazı düşünceler; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M. Cild : XVIII, Sayı : 3 - 4, Sayfa : 1041
49. Dr. Zahid Çandarlı : Yarım asır evvelki adlî olaylar; Ankara Barosu Dergisi, sayı : 1953-3, Sayfa : 256

6. Siyasî Tarih :

50. Prof. Dr. A. Şükrü Esmer : Bir ayın mühim olayları; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 32, Nisan 1953

51. **Prof. Dr. A. Şükrü Esmer** : Bir ayın mühim olayları; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 266, Sayı : 80, Mayıs 1953

III. İKTİSADİ HUKUK

1. Genel Olarak :

52. **Aslan Tufan Yazman** : Dış ticarete uyanıklık; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 301, Sayfa : 1, 31 Mayıs 1953
53. **Dr. Cahit İren** : Buğday fiyatları; Türkiye İktisat M. Sayı : 59, Sayfa : 347, Haziran 1953
54. **Dr. Cahit İren** : Dış ticaret rejimimiz; Türkiye İktisat M. Sayı : 60, Sayfa : 411, Temmuz 1953
55. **Dr. Cahit Talas** : Sosyal yardım ve hizmetler; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, 266 sayfa : 11, Nisan, Mayıs 1953
56. **Chaim Yahil** : Çev : N. Rollas : İsrail Devletinin göç politikası; İdare Dergisi, yıl : 24, sayı : 222, Sayfa : 84, Mayıs-Haziran 1953
57. **Ekrem Amaç Avukat** : Kiralara zam kanunu karşısında dar gelirli-ler; İller ve Belediyeler D., Sayı : 92, Sayfa : 15, Haziran 1953
58. **Emin Erişirgil** : Buğday; Türkiye İktisat M. Sayı : 59, Sayfa : 377 Haziran 1953
59. **Prof. Dr. Erwin Graue**, Çev : Nejat Bengül : İktisat Ders Notları, Birinci ve ikinci fasiküller, S. Bilgiler Fakültesi Yay : 35-17, Sayfa : 107 + 55, Ankara 1953
60. **Fuat Taylan** : Yeni Sanayi tesisleri; Türkiye İktisat M.; Sayı : 59, Sayfa : 289, Mayıs 1953
61. **F. Ü.** : Bekliyen stokumuz yoktur; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 300, Sayfa : 15, 30 Nisan 1953
62. **F. Ü.** : Yeni mahsul sezonuna girerken yapağı fiyatları istikrar buldu; İktisadî Yürüyüş; Sayı : 301, Sayfa : 11, 31 Mayıs 1953
63. **Kemal Zamanoglu** : Denizaşırı siparişlerinde anlaşmazlıklar; Türk Ekonomisi, Sayı : 119, Sayfa : 145, Mayıs 1953
64. **M. Faik Üster** : Fiyatlarımız ve ihracat dâvası; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 300, Sayfa : 10, 30 Nisan 1953
65. **M. L. Dantwall**, Çev : N. R. : Hindistan'da ziraî reform; İdare Dergisi; Yıl : 24, Sayı : 221, Sayfa : 37, Mart - Nisan 1953
66. **M. Sensus** : Avrupa'nın çelik ihracatı; Türkiye İktisat M. Sayı : 59, Sayfa : 394, Haziran 1953
67. **M. Sensus** : Ticaret formalitelerinin azaltılması : Türkiye İktisat M. Sayı : 60, Sayfa : 417, Temmuz 1953
68. **M. Turan Bayezid** : Mesken meselesinin halli için devletçe alınan tedbirler; İdare Dergisi, yıl : 24, Sayı : 221, Sayfa : 1 Mart - Nisan 1953

69. **M. Turan Bayezid** : Mesken buhranının halli için devletçe alınan tedbirler; İller ve Belediyeler D. Sayı : 92, Sayfa : 41, Sayı : 92, Sayfa 29, Haziran 1953, Temmuz 1953
70. **Numan Kırac** : Küçük çiftçilerimizin kalkınması; Türk Ekonomisi, Sayı : 119, Sayfa : 143, Mayıs 1953
71. **Prof. Orhan Tuna** : İstanbul Esnaf hayatının bugünkü durumu; İş, Sayı : 5, Sayfa : 2, Mayıs 1953
72. **Prof. Von Heidenstein** : Dünya ticareti, herkesin işi; Türkiye İktisat M. Sayı : 60, Sayfa : 415, Temmuz 1953
73. **Sadık Artukmaç** : "Büyük Köy" kalkınma dâvasına yardım edebilir mi? Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 8, Nisan 1953
74. **Dr. Zeki Mağdenli** : Hayvancılığın kalkınma programı nasıl olmalıdır?; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 300, Sayfa : 2, 30 Nisan 1953
75. : Olaylara bakış; Türk Ekonomisi, sayı : 119, Sayfa : 149, Mayıs 1953

2. Kooperatif Hukuku :

76. **Fikret Altınoluk** : Esnaf Kefalet Kooperatifleri; Karınca; Sayı : 197, Sayfa : 8, Mayıs 1953
77. **Prof. Dr. J. F. Schâr; Çev : Hârun Pastanoğlu** : İstihlâk Kooperatiflerinin iktisadî ve içtimaî vazifesi; Karınca, Sayı : 197, Sayfa : 19 Mayıs 1953
78. **Mennan Yiğiter** : Kooperatiflerin gelişmesi bakımından alınması zarurî tedbirler; Karınca; Sayı : 197, Sayfa : 1, Mayıs 1953
79. **Remzi Saka** : Kooperatif kanunu Meclis'de incelenirken; Karınca, Sayı : 197, Sayfa : 5, Mayıs 1953
80. **Remzi Saka** : Bir eserin akisleri ve (Türk Kooperatifçilik Tarihi) nin bir meselesi; İş, Sayı : 5, Sayfa : 2, Mayıs 1953

3. Para, Kliring, kredi :

81. **Aslan Tufan Yazman** : Döviz kısıkanlığı; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 300, Sayfa : 1, 30 Nisan 1953
82. **Prof. H. Laufenburger** : Para konvertibilitesi ve tediye muvazenesi; Türkiye İktisat M. Sayı : 59, Sayfa : 287, Mayıs 1953
83. **Prof. H. Laufenburger** : Altın ve dolar; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 302, Sayfa : 5, 30 Haziran 1953
84. **İvar Rooth** : Milletlerarası Para Fonu ve konvertibilite; Türkiye İktisat M. Sayı : 60, Sayfa : 433, Temmuz 1953
85. **M. Faik Üster** : Devalüasyona ihtiyaç yoktur; İktisadî Yürüyüş, Sayı : 301, Sayfa : 7, 31 Mayıs 1953
86. **Namık Zeki Aral** : Altın ve döviz; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 266, Sayfa : 57, Mayıs 1953

87. **Namık Zeki Aral** : Türkiye sermaye piyasası; Türk Ekonomisi; Sayı : 119, Sayfa : 138, Mayıs 1953
88. **Philip Cortney** : Altın fiyatı; Türkiye İktisat M. Sayı : 60, Sayfa : 427, Temmuz 1953
89. **Ord. Prof. Dr. S. Wendet, Çev. : Doç. Dr. A. Türkoğlu** : Modern para teorisi ve problemleri, İktisadî Yürüyüş sayı : 301, Sayfa : 17, 31 Mayıs 1953
90. **Ziya Niksel** : Kredi Sigortaları; Türkiye İktisat M. Sayı : 59, Sayfa : 357, Haziran 1953

4. İşletme Ekonomisi :

91. **Cevdet Yalçın** : Hak ve alacakların amortismanı; Vergi ve Resimler M. Sayı : 184, Sayfa : 13, 15 Mayıs 1953, Sayı : 186, Sayfa : 9, 15 Haziran 1953
92. **Ömer Terzioğlu** : Tip bilânço ve kâr - zarar hesapları; Vergi ve Resimler M., Sayı : 185, Sayfa : 9, 1 Haziran 1953

5. Çeşitli :

93. **Fazıl İlgen** : Belediye tahvilleri ve imar plânları; İller ve Belediyeler D. Sayı : 91, Sayfa : 16, Mayıs 1953
94. **Fehmi Yavuz** : Ankara'nın imarı ile ilgili meseleler; İller ve Belediyeler D., Sayı : 91, Sayfa : 18, Mayıs 1953, Sayı : 93, Sayfa : 17, Temmuz 1953
95. **Hulki Alisbah** : Kat meselesi; İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 13, Mayıs 1953
96. **Vefik Kitapcıl** : Muhtelif memleketlerde şehircilik; İdare Dergisi, yıl : 24, Sayı : 222, Sayfa : 1, Mayıs - Haziran 1953
97. **Zühtü Çubukçuoğlu** : Şehir ve kasabaların yol işleri ve şehir plânları; İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 26, Temmuz 1953

IV. DEVLETLER HUKUKU

1. Devletler Umumî Hukuku :

98. **Dr. A. Suad Bilge Doçent** : Tebaanın yabancı memleketlerde diplomatik himayesi; Ankara Üniversitesi S. Bilgiler Fakültesi Yay: 33-15, 162 sayfa, Ankara 1953
99. **Dr. Clyde Eapleton; Çev. : Av. Yılmaz Altuğ** : Devletler Hukuku avukatının vazifesi; İstanbul Barosu Dergisi, Cild : XXVII, Sayı : 3, Sayfa : 142, Mart 1953

2. Devletler Hususî Hukuku :

100. **Ord. Prof. Dr. Gotthard Jaeschke** : Çev: Dr. Necmeddin M. Berkin: Türk Hukukunda evlenme akdinin şekli; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M., Cild : XVIII, Sayı : 3 - 4, Sayfa : 1128
101. **Dr. Vedat Raşit Seviğ Doçent** : Yeni Fransız mülkîlik doktrininde Foelix'in rolü olmuş mudur? İ. Ü. Hukuk Fakültesi M., Cild : XVIII Sayı : 3 - 4, Sayfa : 820

V. ÂMME HUKUKU

1. Umumî Âmme Hukuku :

102. **Muhtar Yazır** : Siyasetin rehberi ilimdir; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 6, Nisan 1953
103. **Prof. Dr. Recâi G. Okandan** : Devletin Ortaçağ Avrupasındaki teorik tekâmülü; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M., Cild : XVIII, Sayı : 3 - 4, Sayfa : 627

2. Anayasa Hukuku :

104. **Atilâ Sav** : Seçim sistemleri üzerinde bir araştırma; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 15, Nisan 1953, Sayı : 266, Sayfa : 61, Mayıs 1953
105. **Bahri Savcı Doçent** : İnsan Hakları (Kanunîlik Yolu ile Korunması); Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay : 32 - 14 Sayfa : 328 - XXI, Ankara 1953
106. **Bahri Savcı Doçent** : Devletin Esas teşkilât rejiminin kaynağı; İdare Dergisi, Yıl : 24, Sayı : 222, Sayfa : 30, Mayıs - Haziran 1953
107. **Dr. Fahir H. Armaoğlu** : Seçim Sistemleri; S. Bilgiler Fakültesi Yay : 34 - 16, Sayfa : 180 + XII, Ankara 1953
108. **Hasan Halis Sungur Avukat** : Kanunların Teşkilâtı Esasiye Kanununa uygunluğunun kazaî mürakabesi; Adalet Dergisi; Yıl : 44, Sayı : 7, Sayfa : 751, Temmuz 1953
109. **Hasan Refik Ertuğ** : Millî Hâkimiyet ve Demokrasi; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 1, Nisan 1953
110. **Hasan Şükrü Adal** : Demokrasinin temel prensipleri; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 3, Nisan 1953
111. : Çev : H. Orhun: 23 Eylûl 1948 tarihli Fransa Âyan Meclisi (Conseil de la République) Seçim Kanunu; İdare Dergisi, yıl : 24, Sayı : 221, Sayfa : 60, Mart - Nisan 1953
112. **Salih Tanyeri** : Kanunların Esas Teşkilât Kanununa uygunluğunun kontrolü meselesi; İdare Dergisi, yıl : 24, Sayı : 221, Sayfa : 30, Mart - Nisan 1953
113. **Vecihi Tönük** : İkinci Dünya Harbi Sonrası Anayasalarından İtal-

- yan Cumhuriyetinin 27 Aralık 1947 tarihli Teşkilâtı Esasiye Kanunu; İdare Dergisi, Yıl : 24, Sayı : 221, Sayfa : 73, Mart - Nisan 1953
114. **Vural Küçüka** : Anayasa Anketi ve Aydınlarımız, Prof. Abdülhak Kemal Yörük; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 265, Sayfa : 29, Nisan 1953
115. **Vural Küçüka** : Anayasa Anketi ve Aydınlarımız, Prof. Hüseyin Nail Kubalı ne diyor?; Siyasî İlimler Mecmuası, Sayı : 266, Sayfa : 71, Mayıs 1953
3. İdare Hukuku :
116. **Ekrem Amaç Avukat** : İstanbul'da Vilâyetle Belediyenin ayrılması dâvası; İller ve Belediyeler D. Sayı : 91, Sayfa : 24, Mayıs 1953
117. **Ekrem Amaç Avukat** : Memurların emeklilik dâvası; İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 15, Temmuz 1953
118. **Fazıl İlgen** : Belediyeler Muhasebi Umumiye Kanununa tâbi midirler? İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 13, Temmuz 1953
119. **Huki Alisbah** : Trafik Kanunu ve belediyelerimiz; İller ve Belediyeler D., Sayı : 92, Sayfa : 7, Haziran 1953
120. **İ. Hakkı Ülmen** : Köy idarelerine verilmesi tasarlanan yeni şekil; İller ve Belediyeler D., Sayı : 91, Sayfa : 3, Mayıs 1953
121. **İ. Hakkı Ülmen** : Belediyelerarası birlikler ve anlaşmalar; İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 5, Temmuz 1953
122. **M. A.** : Özel idareler; İller ve Belediyeler D., Sayı : 91, Sayfa : 26, Mayıs 1953
123. **Prof. Marcel Waline** : Çev. : N. İ. Franko: Nazi rejiminde istimlâk; İzmir Baro Dergisi, Sayı : 45/2, Sayfa : 50, Haziran 1953
124. **Münif Serav** : Paris'in hususî kanunî rejimi; İdare Dergisi, yıl : 24, Sayı : 222, Sayfa : 100, Mayıs - Haziran 1953
125. **M. Saveci Eyüboğlu** : Köy; İdare Dergisi, yıl : 24 Sayı : 222, Sayfa : 68, Mayıs - Haziran 1953
126. **Osman Meriç** : Sulama sularımızın hukuki bünyesi; İdare Dergisi yıl : 24, Sayı : 222, Sayfa : 22, Mayıs - Haziran 1953
127. **Prof. Süheyp Derbil** : Âmme İdaresi Enstitüsü; İller ve Belediyeler D., Sayı : 91, Sayfa : 11, Mayıs 1953
128. **Prof. Süheyp Derbil** : Viyana Kongresi; İller ve Belediyeler D., Sayı : 93, Sayfa : 1, Temmuz 1953
129. **Zühtü Çubukçuoğlu** : Belediye istimlâk işleri; İller ve Belediyeler D., Sayı : 92, Sayfa : 28, Haziran 1953

VI. MALİ HUKUK

130. **Ahmed Harmancı** : 1. Gelir Vergisi sisteminde kira, irad münase-

- betleri, 2. 6084 sayılı (kiralara zam) kanununun vergi tatbikatına akisleri; Vergi ve Resimler M., Sayı : 185, Sayfa : 9, 1 Haziran 1953
131. **Ahmed Harmancı** : Muhtasar beyanname usulü ve bu usulün ortaya çıkardığı meseleler; Vergi ve Resimler M., Sayı : 186, Sayfa : 4, 15 Haziran 1953
132. **Ahmed Harmancı** : Gelir Vergisi sistemine intikal devresinde elde olunan temettü hiselerinin vergi karşısındaki durumu; Vergi ve Resimler M., Sayı : 187, Sayfa : 8, 1 Temmuz 1953
133. **Dr. Akif Erginay Doçent** : Vergi Hukuku Prensipleri; Hukuk Fakültesi Yay. 128 Sayfa, Ankara 1953
134. **Celâl Pulman** : Kontrol cihazımız ve ve hesap uzmanları; Vergi ve Resimler M., Sayı : 184, Sayfa : 11, 15 Mayıs 1953
135. **Celâl Pulman** : Bankalarımız ve mevduat faizlerinin vergilendirilmesi meselesi; Vergi ve Resimler M., Sayı : 187, Sayfa : 10, 1 Temmuz 1953
136. **Enver Soyman** : Kira ve irad mukayesesi, deniz nakil vasıtalarının kiralanması; Vergi ve Resimler M., Sayı : 184, Sayfa : 6, 15 Mayıs 1953
137. **Enver Soyman** : Malî müşavirlerin vergilendirilmesi; Vergi ve Resimler M., Sayı : 185, Sayfa : 11, 1 Haziran 1953
138. **Enver Soyman** : Serbest meslek erbabının şirket halindeki faaliyetleri; Vergi ve Resimler M. Sayı : 186, Sayfa : 11, 15 Haziran 1953
139. **Enver Soyman** : Devlet tahvillerinin vergi kanunları müvacehesindeki durumu; Vergi ve Resimler M., Sayı : 187, Sayfa : 12, 1 Temmuz 1953
140. **Ekrem Amaç Avukat** : Vergi Usul Kanununda değişiklik; Vergi ve Resimler M., sayı: 185, sayfa: 3, 1, Haziran 1953
141. **Ekrem Amaç Avukat** : Vergi cezalarında yapılacak değişiklikler; Vergi ve Resimler M. sayı: 187, sayfa: 3, 1 Temmuz 1953
142. **Hüsnü Par** : Kaçakçılık kararı; Vergi ve Resimler M. sayı: 184, sayfa: 8, 15 Mayıs 1953
143. **Hüsnü Par** : Müteahhidler ile taşeronlar arasındaki münasebetler; Vergi ve Resimler M. sayı: 185, sayfa: 13, 1 Haziran 1953
144. **İ. Hakkı Ülman** : Değerlenme resmi; İller ve Belediyeler D. Sayı: 92, sayfa: 3, Haziran 1953
145. **Mazhar Duruman** : Vergi hataları; Türkiye İktisat M. sayı: 58, sayfa: 303, Mayıs 1953
146. **Mazhar Duruman** : Kurumlarda stopaj matrahı; Türkiye İktisat M. sayı: 59, sayfa: 38 1, Haziran 1953
147. **Mazhar Duruman** : Vergiyi doğuran hâdise; Türkiye İktisad M. sayı: 60, sayfa: 44 7, Temmuz 1953

148. **Musa Levent** : Değersiz ve şüpheli alacaklar; Vergi ve Resimler M. sayı: 184, sayfa: 10, 15 Mayıs 1953, sayı: 185, sayfa: 15, 1 Haziran 1953
149. **Nevzat Çelikoğlu** : Rasyonel inceleme nedir?; Vergi ve Resimler M., sayı: 184, sayfa: 1, 15 Mayıs 1953
150. **Nevzat Çelikoğlu** : Vergisiz memleket; Vergi ve Resimler M. sayı: 185, sayfa: 1, 1 Haziran 1953
151. **Nevzat Çelikoğlu** : Vergi karşısında mukavemet; Vergi ve Resimler M. sayı: 186, sayfa: 1, 15 Haziran 1953
152. **Nevzat Çelikoğlu** : (Vergi) de korkunun rolü; Vergi ve Resimler M. sayı: 187, sayfa: 1, 1 Temmuz 1953
153. **Ömer Terzioğlu** : Toprak altında çalışan maden işçilerinin ücret istisnasında Maliyenin hatalı görüşü; Vergi ve Resimler M. sayı: 184, sayfa: 4, 15 Mayıs 1953
154. **Ömer Terzioğlu** : Vergi kontrolü ve malî Polis; Vergi ve Resimler M., sayı: 186, sayfa: 3, 15 Haziran 1953
155. **Selçuk Erdem** : Muhasebeciler ve Gelir Vergisi mükellefleri, Vergi ve Resimler M. sayı: 187 sayfa: 14, 1 Temmuz 1953
156. **Yakım Bahar Avukat** : Gelir Vergisi Kanunu bakımından kolektif şirketlerin durumu; İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı: 2, sayfa: 98, Şubat 1953

VII. CEZA HUKUKU ve CEZA MUHAKEMLERİ USULÜ HUKUKU

1. Ceza Hukuku :

157. : Türk Ceza Kanununun 163. maddesi hakkında tamim; Adalet Dergisi; yıl: 44, sayı: 6, sayfa: I, Haziran 1953
158. **Hakkı Uma** : Probation rejimi hakkında rapor; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 565, Haziran 1953
159. **Dr. Nurullah Kunter Doçent** : Aleyhde düzeltme yasağı; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 664
160. **Dr. Reşad D. Tesal** : (Probation) müessesesinde yeni inkişaflara doğru; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 678, Temmuz 1953
161. **Dr. Sahir Erman Doçent** : Sahtekârlık Cürümleri; İ. Ü. Hukuk Fakültesi Yay: 115, İstanbul 1953
162. **Dr. Sahir Erman Doçent** : Çalışma hürriyetinin tahdidi veya men'i suçu; İ. Ü. Hukuk Fakültesi M. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 680

2. Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku :

163. **Baha Arıkan** : Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Umumiyesinde mürafaa; Ankara Barosu D. sayı: 1953 - 3 sayfa: 179

164. **Hasan Refik Ertuğ** : Memurin Muhakemat Kanunu kaldırılmakla inkılâb mı olacak?; Siyasî İlimler Mecmuası, sayı: 266, sayfa: 51, Mayıs 1953
165. **Müfit Birsen** : Âmme dâvasının hazırlanması ve açılması; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 615, Haziran 1953; sayı: 7, sayfa: 734 Temmuz 1953
3. Askerî Ceza Hukuku :
166. **Rıza Tunc - Şefik Çapanoğlu - İbrahim Akmaner** : Askerî Ceza Kanunu ve İlgili Mevzuat; 464 sayfa, Ankara 1953
4. Adlî Tıp :
167. **Prof. Dr. Behçet Tahsin Kamay** : Adlî Tıp, Birinci cild, ikinci bası; A. Ü. Tıp Fakültesi Yay: 34, sayfa: XVI + 1016, Ankara 1953
5. Adlî Psikoloji :
168. Çev. : **Salih Sıtkı Karabel** : Yaşamayı cazib kılan bütün şeylerden mahrum olan ıstırap verici anormal bir hayat (yaşayan ölü) uyuşturucu maddelere düşkünlüğün hakikî mahiyeti; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 587, Haziran 1953

VIII. HUSUSİ HUKUK

1. Şahsın Hukuku :
169. **Hikmet Türker** : Hayır cemiyetleri ve toplanan ianelerin sarf mahalleri; İller ve Belediyeler D. sayı: 93, sayfa: 45, Temmuz 1953
2. Aile Hukuku :
170. **Ord. Prof. Mustafa Reşid Belgesay** : Kocanın nafaka mükellefiyeti ve mahkeme içtihadları; İ. Ü. Hukuk Fakültesi Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 708
3. Miras Hukuku :
171. **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsünün anketi** : Tereke mallarının rejimi ne olmalıdır?; İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı: 3, sayfa: 146, Mart 1953
172. **Kenan Tunçomağ** : Ziraî gayrimenkullerin mirasçılara intikal sureti; İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı 2, sayfa 73, Şubat 1953
4. Eşya Hukuku :
173., Çev: **Adil İzveren** : Daire mülkiyeti ve sürekli ikamet hak-

kına mütedair 15 Mart 1951 tarihli Alman Kanunu; Adalet Dergisi, yıl :44, sayı: 6, sayfa: 594, Haziran 1953 sayı: 7, sayfa: 721, Temmuz 1953

174. **Ali Himmet Berki** : Tasarruf Hukuku bakımından dalyan ve voli; 64 sayfa, 1953
175. **Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu** : Şuf'a hukukunun mevzuu ve süjeleri; İ. Ü. Hukuk Fakültesi Mec., Cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 875
176. **Mahmud Bedri Acar**, Avukat : Mürur hakkı; İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/2, sayfa: 5, Mart 1953
177. **M. Zerrin Akgün** : Hazine aleyhindeki tescil dâvaları ve tescil dâvalarında husumet; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 573, Haziran 1953
178. **M. Zerrin Akgün** : Gayrimenkul rehni; Adalet Dergisi; yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 688, Temmuz 1953
179. **Osman Meriç** : Umuma aid yolların ve mer'aların tecavüz ve müdahale karşısındaki hukukî durumları; İdare Dergisi - yıl: 24, sayı: 221, sayfa: 20, Mart - Nisan 1953
180. **Said Yener** Avukat : 5602 sayılı Tapulama Kanunu üzerinde bir inceleme; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3 sayfa: 183
181. **Sıtkı Tuncer** : Tapu kaydı ve müruruzaman; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 709, Temmuz 1953
182. **Şükrü Erdoğan Ulu** : Tapulu gayrimenkullerin (taşınmaz malların) haricen alım ve satımı; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 744 Temmuz 1953

5. Borçlar Hukuku :

183. **Andreas Von Thur**, Çev: Avukat Cevad Edege : Borçlar Hukuku 2. cild, sayfa: 493 + XL - CXXI, İstanbul 1953
184. **Ferid Renda** Avukat : Millî Korunma Kanununun tâdili hakkında tahlil ve izahı; 43 sayfa, Ankara 1953
185. **Dr. Ferid Bedî Tongsir** : Bağışlama; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. Cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 903
186. **Dr. Halid Kemal Elbir** Doçent : Fahiş faiz meselesi; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 853
187. **Dr. İlhan E. Postacioğlu** Doçent : Mukavelelerin üçüncü şahıslara karşı isbat şekli (konferans); İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/1, sayfa: 12, Mart 1953
188. **Naim Tezmen** : Temyiz kararlarına göre tahliye dâvaları, 32 sayfa, Ankara 1953

189. **Reşit Ülker** Avukat : Yeni Kira Kanunu; 63 sayfa İstanbul 1953
190. **Tahsin Okur** : Son kira; İstanbul 1953
191. **Volf Çernis** Avukat : Kira bedeli borcunun tediye mahalli ve temerrüd; İstanbul Barosu Dergisi, Cild: XXVII, sayı: 3, sayfa: 129, Mart 1953
192. **Dr. Zahid İmre Doçent** : Hapis hakkı üzerinde bir tetkik; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 742

6. Ticaret Hukuku :

193. **Prof. D. Goedhuis**, Çev: Bihterin Hodinli : Milletlerarası hava nakliyatını tanzim edecek kaidelerin inkişafı; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1155.
194. **Şükrü E. Postacıoğlu** Avukat : Ticaret Kanunu tasarılarının taşıdığı yeniliklerin bazıları; İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/2, sayfa: 21, Haziran 1953
195. **Yaşar Akın** : Poliçelerde ibraz, ademi kabul ve teminat talebi; İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı: 3, sayfa: 137, Mart 1953

7. Fikrî Haklar :

196. **İlhan Tarus** : İşlemiyen bir kanun maddesi; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 186

8. İş Hukuku :

197. **Prof. Dr. Ferid Hakkı Saymen** : Sistematik İş Hukuku Mevzuatı 2. bası, İstanbul 1953
198. **Prof. Dr. Ferid. H. Saymen** : Türkiye'de sosyal sigortaların gelişme hareketleri ve yeni temayülleri; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1065
199. **Prof. Fındıkoğlu Z. Fahri** : Türk İş Hukuku ile alâkalı içtimaî hareketler; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3- 4, sayfa: 1096.
200. **N. İ. Franko** : Grevin mahiyeti ve hizmet akdine tesiri; İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/2, sayfa: 3, Haziran 1953
201. **Sadri Aksoy** : İşçi Sigortalarının mahiyeti, gayesi ve tarihçesi; İktisadî Yürüyüş, sayı: 300, sayfa: 5, 30 Nisan 1953

9. Toprak Hukuku :

202. : Toprak ve İskân işleri tamimleri; Başvekâlet Toprak ve İskân İşleri Gn. Md., 119 sayfa., Ankara 1953
203. **Dr. Bülend Köprülü Doçent** : Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun ihtiva ettiği hükümler ve bunların memleketin toprak ve ziraat re-

formunun tahakkukunda oynadığı roller; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 782

204. **Ord. Prof. Vasfi Raşid Seviğ** : Toprak Hukuku Dersleri; 479 sayfa; Ankara 1953

IX. HUKUK MUHAKEMLERİ USULÜ HUKUKU

205. **A. B. D.** : Temyiz Mahkemesi Hukuk Dairelerinin vazife taksimi; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 273
206. **Ernest Barker**, Çev: Avukat Hulûsi Selek : İngiltere'de Baro ve Avukatlık; İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/1 sayfa: 25 Mart 1953
207. **Dr. Erol Bilik** - Avukat : Amerika Birleşik Devletlerinde Federal Mahkemeler; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 190
208. **Halil Makaracı** Avukat : Adalette Sür'at; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 199
209. **Dr. Necmeddin M. Berkin Doçent.** : Hukuk Mahkemesinin selâhiyet itirazını halleden kararına karşı müracaat yolu; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 845
210. **Nurullah Tuksavul** : Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun taşıdığı yenilikler (Konferans); İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/2, sayfa: 32, Haziran 1953
211. **Saffet Nezihi Bölükbaşı** Avukat : Avukatlık mesleği hakkında düşünceler (konferans); Ankara Barosu Dergisi sayı: 1953 - 3 sayfa: 259

X. İCRA VE İFLÂS HUKUKU

212. **Dr. İlhan E. Postacıoğlu Doçent** : İlâmsız takib mevzuunda İcra ve İflâs Kanununda yapılması gerekli tâdilât; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 722
213. **Nejad Sav** Avukat : İcralarımıza dair; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 197

XI. JÜRİSPRÜDANS HUKUKU

1. Genel Olarak :
214. : Yargıtay Tevhidi İçtihad Genel Kurulu Kararları; İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/2, sayfa: 54, Haziran 1953
2. Medenî Hukuk ve Borçlar Hukuku :
215. **Dr. Bülend Köprülü Doçent** : 11 Haziran 1945 tarihli ve 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun hükümleri gereğince kurulan

gezici mahkemelerin selâhiyetlerinin 5613 sayılı ve 20 Mart 1950 tarihli kanunla genişletilmesi; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1203

216. **Dr. Erol Cansel Avukat** : Kiracının kira bedelini ödememekte temerrüdü akdin feshi ve tahliye talebi (3. H. D.) Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 217
217. **Dr. Halûk Tandoğan Avukat** : Devlet hesabına okuyanların taahhüdleri için kefalet (3. H. D.) ; Ankara Barosu Dergisi sayı: 1953 - 3, sayfa: 208
218. **Dr. İlhan E. Postacıoğlu Doçent** : Mükerrer tapulu mahallin satışı - satışın haciz neticesinde icra dairesi tarafından yapılması; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1210
219. **İrfan Habib Avukat** : Tenkis dâvası (2. H. D.); İstanbul Barosu Dergisi; cild: XXVII, sayı : 3, sayfa: 162, Mart 1953
220. **Prof. İsmail Hakkı Karafakih** : Gayrimenkul satışında bedelin eksik veya fazla gösterilmesi hasebiyle satışın butlanı (Federal Mah. K.) Ankara Barosu Dergisi, sayı: 3, sayfa: 246
221. **M. Kemal Oğuzman** : Mümeyyiz küçükle yapılan akid (Y. H. G. K.); İstanbul Barosu D, Cild: XXVII, sayı: 3, sayfa: 153, Mart 1953
222. **Ord. Prof. Mustafa Raşid Belgesay** : Gayrimenkullere dair Yargıtay kararlarının analizi — XVI. Gayrimenkul mülkiyetinin nakline ve mirasın taksimine dair mukaveleler; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1198
223. **Ord. Prof. Mustafa Raşid Belgesay** : Gayrimenkullere dair Yargıtay kararlarının analizi — XV. Şüf'a hakkı; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec., Cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1184
224. **Nejad Bakırcı Avukat** : Kiracıya kira borcunu ödemesi ve tahliye için gönderilen tahliye emri neticesiz kalırsa, mucir dilerse tetkik merciinde tahliye ister, dilerse sulh hukuk mahkemesinde tahliye dâvası açar (6. H. D.), Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 224
225. **Nejad Sav Avukat** : Resen nafaka takdiri (2. H. D.); Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 207
226. **Şefkati Özkutlu Avukat** : Belediye sınırları içinde bulunan gayrimenkullerde zamanaşımı (H. U. H. — 1. H. D.); Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 203
227. : Temyiz Kararları (Hukuk Bölümü); Adalet Dergisi yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 634, Haziran 1953
228. : Temyiz Kararları (Huku kBölümü); Adalet Dergisi yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 768, Temmuz 1953

229. : Temyiz Kararları (Hukuk Kısmı); İstanbul Barosu Dergisi, cild:XXVII, sayı: 2, sayfa: 103, Şubat 1953
230. : Temyiz Mahkemesi Kararları Hukuk Kısmı; İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı: 3, sayfa: 165, Mart 1953
231. : İçtihadlar (Hukuk Kısmı); İzmir Barosu Dergisi sayı: 45/1, sayfa: 28, Mart 1953
232. : İhtiyaç sebebiyle açılan tahliye dâvaları; Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44/45, sayfa: 3, Mayıs - Haziran 1953
233. : Akde muhalif hareketler (tahliye); Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 12, Mayıs - Haziran 1953
234. : İhtar müddeti, tebliğ (tahliye); Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 17, Mayıs - Haziran 1953
235. : Tamirat sebebiyle muvakkat tahliye; Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 18, Mayıs - Haziran 1953
236. : Hangi gayrimenkuller M. K. K. dışında kalır ?; Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 20, Mayıs - Haziran 1953
237. : Tahliye dâvalarında usulî muameleler; Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 21, Mayıs - Haziran 1953
238. : Tahliye dâvasında temsil; Yeni Hukuk ve İçtihadlar, sayı: 44 - 45, sayfa: 22, Mayıs - Haziran 1953

3. İş Hukuku :

239. **Prof. Dr. Ferid H. Saymen** : Kıdem tazminatı - işçinin ölümü - mirasçılarının talebi - talebin kabulü; İ. Ü. Hukuk Fak. Mec. cild: XVIII, sayı: 3 - 4, sayfa: 1221

4. İcra ve İflâs :

240. **Sabri Güçlü** : İcra ve İflâs Kanununun 67. maddesine göre verilecek tazminatın mahiyeti (Tic. D.); Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 226

5. Ceza Hukuku ve Ceza Muhakemeleri Usulü :

241. **Bedreddin Ziya Aslan Avukat** : Ceza ve Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunlarındaki para cezaları 5435 sayılı Kanunla yapılan artırıma tâbidir. (Tevhidi İçtihad Kararı); Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 231
242. **Nuyan Ölçer** : Alıkoyma (C. U. M.); Ankara Barosu Dergisi sayı: 1953 - 3, sayfa: 236
243. **Dr. Sahir Erman Avukat** : Kaçakçılık - müsadere - kaçakçılıkta kullanılan nakil vasıtası (Tevhidi İçtihad Kararı); İstanbul Barosu Dergisi, cild: XXVII, sayı: 2, sayfa: 113, Şubat 1953

244. : Temyiz Kararları (Ceza Bölümü); Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 780, Temmuz 1953
245. : Temyiz Kararları (Ceza Bölümü); Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 659, Haziran 1953
246. : İctihadlar (Ceza Kısmı); İzmir Barosu Dergisi, sayı: 45/1, sayfa: 39, Mart 1953

6. İdare Hukuku :

247. **A. S.** : Uyuşmazlık Mahkemesi karar özetleri; Ankara Barosu Dergisi, sayı : 1953 - 3, sayfa : 245
248. **A. Şeref Hocaoglu** : Devlet Şûrası İctihadı Birleştirme Kararları 1949 - 1952, cild: 2, 81 sayfa, Ankara 1953
249. **Kemal Galib Balkar** : Karar selâhiyetli makamlarca verilmelidir (D. D. G. K.); Ankara Barosu D. sayı: 1953 - 3, sayfa: 239
250. **Mehmed Nomer Avukat** : Hizmet kusuru haricinde idarenin mes'uliyeti (6. D.); Ankara Barosu Dergisi sayı: 1953 - 3 sayfa: 242
251. : Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 6, sayfa: 668, Haziran 1953
252. : Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları; Adalet Dergisi, yıl: 44, sayı: 7, sayfa: 798, Temmuz 1953
253. : Devlet Şûrası Tevhidi İctihad Kararları; Ankara Barosu Dergisi, sayı: 1953 - 3, sayfa: 244.
254. : Kararlar; İdare Dergisi, yıl: 24, sayı: 222, sayfa: 133 Mart - Nisan 1953
255. : Kararlar; İdare Dergisi, yıl: 24, sayı: 222, sayfa: 144, Mayıs - Haziran 1953
256. : Belediyelerimizi ilgilendiren Danıştay Kararları; İller ve Belediyeler D. sayı: 92, sayfa: 45, Haziran 1953
257. : Belediyelerimizi ilgilendiren Şûrayı Devlet Kararları : İller ve Belediyeler D. sayı: 93, sayfa: 54 Temmuz 1953

7. Malî Hukuk :

258. : Vergi kaçakçılığı hakkında Vergiler Temyiz Komisyonu Genel Kurulunun âdil bir kararı; Vergi ve Resimler Mec. sayı: 186, sayfa: 15, 15 Haziran 1953

Derleyen : Atilâ SAV

KAYIPLARIMIZ

Baromuz ilk Başkanı, değerli arkadaşımız Avukat İbrahim Rauf Ayaşlı 3/Eylûl/1953 Perşembe günü vefat etmiş ve cenazesi büyük bir teessürle toprağa tevdi olunmuştur.

1295 tarihinde Ayaş'da doğmuş olan müteveffa 1320 senesinde Mektebi Hukuk'dan mezun olduktan sonra muhtelif yerlerde hakimlik ve müddeiumumiliklerde bulunmuştur. Son vazifesi olan Ankara İstinaf Müddeiumumiliğinden istifa ederek 1/Temmuz/1340 da Baromuza kaydolmuştur.

1924 - 1932 ve 1935 - 1939 yılları arasında müteaddit defalar Baromuz Başkanlığı vazifesini ifa eden değerli meslekdaşımıza Allâhtan rahmet dileriz.

**Bu sayıyı hazırlayanlar : Nejad Sav, Rahmi Mağat, Semin
Kızılkaya, Atilâ Sav.**